

Dr. Marczell Mihály:

I – III. rész: MINDENSZENTEK és HALOTTAK NAPJA

(nov.1-2.)

I. sorozat: vasárnapok, ünnepnapok

(Általános bevezetés eléje olvasása szükséges: 1. kötet!)

92. kötet

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	2
Előszó.....	8
I. rész: MINDENSZENTEK ünnepe és HALOTTAK NAPJA előestje:.....	8
a) alcsoport: Élet – halál kérdése.....	8
I. beszédlánc: Élet és halál	8
1. (Mindenszentek) beszéd: Az élet diadala	8
2. (Halottak napja előestje) beszéd: A halál halála	9
II. beszédlánc: Égi otthon és temetőkert	10
1. (Mindenszentek) beszéd: Isten örök háza.....	10
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Emberélet zárókertje	11
III. beszédlánc: Venite exultemus Domine!	12
1. (Mindenszentek) beszéd: A szentek egyességének dala.....	12
2. (Halottak napja előestje) beszéd: A temetési szertartás éneke.....	13
IV. beszédlánc: „Arculatról”	14
1. (Mindenszentek) beszéd: Az Úr házanépének életarca	14
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Az Úr házanépének igazi otthona	14
b) alcsoport: A kifejtendő gondolatokat rendszerbe fogó rövid beszédláncok	15
I. beszédlánc: A szentek útja	15
1. (Mindenszentek) beszéd: Isten törvényeinek betartása a földön.....	15
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Istenhez térés – az égben	15
1/a. (változat) beszéd: Isten tervezte testvériség.....	15
2/a. (változat) beszéd: Egyéni munkánk és az örök élet.....	16
II. beszédlánc: Kik tartoznak a szentek egyességébe?	16
1. (Mindenszentek) beszéd: Küzdő zarándokok	16
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Hazaért – hűségesek	16
III. beszédlánc: Isten jelzetei	17
1. (Mindenszentek) beszéd: A „lélekkel” áldottak.....	17
2. (Halottak napja előestje) beszéd: A „Szentlélekkel” áldva „hazatértek”	17
IV. beszédlánc: Ahol „kedveseink” gyülekeznek	17
1. (Mindenszentek) beszéd: Isten „életlakában”	17
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Isten örök otthonában	17
V. beszédlánc: Országunk?	18
1. (Mindenszentek) beszéd: Átfutó – a föld	18
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Valóságos – az ég.....	18
VI. beszédlánc: Isten szentjei”	18
1. (Mindenszentek) beszéd: Az isteni kegyelmet életté alakítók	18
2. (Halottak napja előestje) beszéd: A végső kitarásban diadalmas élethősök	18
c) alcsoport: Beszédlánc-csoportok.....	18
Első beszédlánc-csoport: Mindenszentek és halottak előestje.....	19
I. beszédlánc: Mi a mi örök hazánk?.....	19
1. (Mindenszentek) beszéd: A föld lakói, vagy vándorai vagyunk?	19
2. (Halottak napja előestje) beszéd: A föld vándorai és az ég lakói.....	19
II. beszédlánc: A zárt sír és a feltároló sír	19
1. (Mindenszentek) beszéd: A sír?.....	19
2. (Halottak napja előestje) beszéd: A „megnyílt” sír.....	19
III. beszédlánc: Köd és fény	19
1. (Mindenszentek) beszéd: A feledés köde	19
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Az örök élet fénye	20
IV. beszédlánc: Rémm és remény	20
1. (Mindenszentek) beszéd: A mulandóság réme?.....	20
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Isten-közelség reménye	20
Második beszédlánc-csoport: „Temetés – feltámadás”.....	20

I. beszédlánc: Milyen az élet?	20
1. (Mindenszentek) beszéd: Születtél – meghalsz	20
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Valóban örökké élsz	20
II. beszédlánc: Mindenki sorsa „egyenlő”	21
1. (Mindenszentek) beszéd: Nincs kivétel – a halál alól	21
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Nincs kivétel – a feltámadás alól	21
III. beszédlánc: Micsoda a múlandó?.....	21
1. (Mindenszentek) beszéd: A világ múlandó	21
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Csak te vagy végnélküli!	21
IV. beszédlánc: Életutunk és életvégünk.....	21
1. (Mindenszentek) beszéd: Temetési menetünk.....	21
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Dicsőséges feltámadásunk!.....	22
Harmadik beszédlánc-csoport: „Temetők díszé”	22
1. (Mindenszentek) beszéd: Virágok.....	22
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Életté bontakozó embervirágok	22
1. (Mindenszentek) beszéd: Fénylő gyertyaszálak	22
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Világító „életgyertyák”	22
1. (Mindenszentek) beszéd: Az áhítatos tömegek.....	22
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Szentek egysége.....	23
1/a. (változat) beszéd: Mindenszentek	23
1. (Mindenszentek) beszéd: Sírfejek beszéde.....	23
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Vexilla regis!	23
Negyedik beszédlánc-csoport: „Le, vagy fel?”	23
1. (Mindenszentek) beszéd: „Fognak az erők!”	23
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Növekedik – az isteni erő	23
1. (Mindenszentek) beszéd: Kopogtat a halál.....	24
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Hangzik az ég hívó szava	24
1. (Mindenszentek) beszéd: Készül a koporsó	24
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Készül a gloriola	24
1. (Mindenszentek) beszéd: A hantok dübörögnek.....	24
2. (Halottak napja előestje) beszéd: Szeráfok muzsikája csendül.....	24
d) alcsoport: Hosszú láncokban két napot összefűző beszédlánc-csoport: „A látó szemek”	24
I. beszédlánc: Az értelem útján.....	25
1. beszéd: Fiat lux!(Isteni parancs!).....	25
2. beszéd: Quid sic lux?	25
3. beszéd: Lux intellectus	25
4. beszéd: Origo lucis.....	25
5. beszéd: Hideg „Fény”, vagy meleg „Fény”??	25
6. beszéd: És az ember életarca?.....	25
7. beszéd: A tobzódó ember látása.....	25
8. beszéd: A szenvedő ember látása.....	26
9. beszéd: A mélységek kutatójának látása	26
10. beszéd: A magasságok feltárulásának látása.....	26
11. beszéd: A halódó ember látása.....	26
12. beszéd: A halál utáni látás?.....	26
II. beszédlánc: A hit mécsesével.....	26
1. beszéd: Az emberi ész Istent kereső jellegzetessége.....	26
2. beszéd: A teremtés története.....	26
3. beszéd: Az ember értéklése	27
4. beszéd: Az emberi hivatás	27
5. beszéd: Az ember istenivé alakulása.....	27
6. beszéd: Az ember végnélkülisége.....	27
7. beszéd: Az Isten és ember személyes dinamikája.....	27
8. beszéd: Az ember természetfeletti hivatása	27
9. beszéd: Az isteni természet lendítő ereje.....	28

10. beszéd: Az ember örök nosztalgája.....	28
11. beszéd: A természetfeletti élet végnélküli értéke.....	28
12. beszéd: A természetfeletti élet belső boldogsága.....	28
III. beszédlánc: Az igazságok.....	28
1. beszéd: Milyenek az életképek?.....	28
2. beszéd: Ellentét, vagy harmónia?.....	28
3. beszéd: Az egybecsengés dallamai.....	29
4. beszéd: Az ember igénye.....	29
5. beszéd: Az Isten kielégítő kegyelme.....	29
6. beszéd: Az élet diadalmas kicsengése.....	29
7. beszéd: Az élet szava – Isten szava.....	29
8. beszéd: Az Isten szava – az igazságok igazsága.....	29
9. beszéd: Az igazságok igazsága – a boldogság forrása.....	29
10. beszéd: A boldogság forrása – a Végtelen igénylése.....	29
11. beszéd: A Végtelen igénylése – az élet szent vonala.....	30
12. beszéd: Az élet szent vonala – az örök élet birtoklása.....	30
II. rész: MINDENSZENTEK ünnepére írt beszédek.....	30
A/ rész: az ünnep jellegéből levont beszédek.....	30
1. beszéd: Jelen és jövő (Örök élet az igényünk).....	30
2. beszéd: A szentek tiszteletének alapja.....	31
3. beszéd: A szentek tiszteletének módja.....	31
4. beszéd: Közbenjárók?.....	32
5. beszéd: Szent életjel.....	32
6. beszéd: Az ember – a hit fénye világánál.....	34
7. beszéd: Szentek képei – és a földön élő szentek galériája.....	35
8. beszéd: A diadalmas célbajutók.....	35
9. beszéd: A „Tizenkettőezer” jellel áldott.....	36
10. beszéd: Az örök dicsőség részesei.....	36
11. beszéd: Szentek – a földön.....	36
12. beszéd: Örök egybefonódásunk.....	37
13. beszéd: Csodás „szeretetfüzér” ünneplése.....	37
14. beszéd: A szentek egyessége.....	39
Beszédtételek.....	39
1. beszéd: A szentek egyessége.....	39
2. beszéd: A küzdő Egyház életcélja.....	39
3. beszéd: A szenvedő Egyház segítő keze.....	39
4. beszéd: A diadalmas Egyház segítő keze.....	39
5. beszéd: A mi templomunk védőszentje.....	39
6. beszéd: A „mi” védőszentünk.....	40
8. beszéd: A szentté levés titka.....	40
9. beszéd: Életben – oltáron.....	40
10. beszéd: Isten oltára körül.....	40
11. beszéd: A tökéletesség fokozata.....	40
12. beszéd: Jákob létrája.....	40
13. beszéd: A szolgálat szentsége.....	40
14. beszéd: Per crucem – ad Deum.....	40
15. beszéd: Mesterünk nyomdokain.....	40
16. beszéd: A szentek galériája.....	40
17. beszéd: A tökéletes ember világító fénye.....	40
18. beszéd: Az isteni szeretet sugárzása.....	40
19. beszéd: A parányi „szentjánosbogárkák”.....	40
20. beszéd: Az Úr szolgáló leányai.....	40
21. beszéd: Égi Atyánk tenyerének névtelen lakói.....	40
B/ rész – a/ csoportja: a „kis liturgia” szövegeihez írt beszédek.....	40
1. (Introitus) beszéd: Az örök élet születésnapja.....	40

2. (Introitus) beszéd: Az élet végső öröme.....	41
1. (Oratio) beszéd: A szentek érdemei.....	42
1. (Graduale) beszéd: Isten félelme – Isten áldása.....	42
2. (Graduale) beszéd: A hazaváró Mester szava.....	42
1. (Offertorium) beszéd: Az Úr kezében.....	43
2. (Offertorium) beszéd: Boldogság – békesség.....	43
1. (Secreta) beszéd: Áldozatunk eredménye.....	44
1. (Communio) beszéd: Az Isten-látás lényege.....	44
2. (Communio) beszéd: Az Istent látók jegyei.....	44
1. (Postcommunio) beszéd: „Mindenszentek” ünnepének áldása.....	45
B/ rész – b/ csoportja: az Evangéliumra épített beszédek.....	45
Különálló beszédek.....	45
1. beszéd: Az Úr igehirdetése és az ember visszhangja.....	45
2. beszéd: A magaslatookról irányítás.....	46
3. beszéd: A magaslatoakra emelő ige.....	46
4. beszéd: Földi élet – örök jutalom.....	47
5. beszéd: A boldogság lényege.....	47
6. beszéd: Miért járom a földet?.....	48
7. beszéd: Hová tartozik az én életem?.....	48
8. beszéd: A halottak estje szellőjének lehelete.....	48
Beszédláncok.....	51
I. beszédlánc: „A nyolc boldogság”.....	51
1. beszéd: A kereső.....	51
2. beszéd: Kik a boldogok?.....	52
3. beszéd: „Boldogok a léleekben szegények: övük a mennyek országa”.....	53
4. beszéd: „Boldogok a szelídek: övük lesz a föld”.....	54
5. beszéd: „Boldogok a szomorkodók: majd megvigasztalják őket”.....	55
6. beszéd: „Boldogok, akik éheznek és szomjazzák az igazságot: majd kielégítik őket”.....	57
7. beszéd: „Boldogok az irgalmasok: majd nekik is irgalmaznak”.....	58
8. beszéd: „Boldogok a tisztaszívűek: ők meglátják az Istent”.....	59
9. beszéd: „Boldogok a békességesek: ők Isten fiai”.....	59
10. beszéd: „Boldogok, akiket az igazságért üldöznek: övük a mennyek országa”.....	60
II. beszédlánc: Az egek kitárt kapui előtt.....	62
1. beszéd: Zártnak látszik az emberi szemek előtt.....	62
2. beszéd: Túl magas – a képzeletnek.....	62
3. beszéd: Csak felületképet látunk.....	62
4. beszéd: Dicsérő dallamot hallok.....	62
5. beszéd: Örök vágyakat érzek.....	62
B/ rész – c/ csoportja: a Szentleckére épülő beszédek.....	62
Különálló beszédek.....	63
1. beszéd: Az Úr angyalai.....	63
2. beszéd: Az embervilág égi követői.....	63
3. beszéd: Az Isten népének megjelzői.....	64
4. beszéd: A „jelzettek” mögötti tömeg.....	65
5. beszéd: A Bárány.....	65
6. beszéd: A fehérbe öltözöttek.....	66
7. beszéd: Az örök élet pálmásai.....	66
8. beszéd: Az Egyház terebélyes fájának virágai.....	66
9. beszéd: A lélekszentély égi Lakója.....	67
10. beszéd: Az angyalok imádó serege.....	68
11. beszéd: Az Istent imádók együttese.....	68
12. beszéd: Az Úr örök dicsérői.....	68
13. beszéd: Romlandó és állandó.....	68
14. beszéd: Az Isten dicséret szövege.....	68
Beszédláncok.....	68

I. beszédlánc: Az égi angyalok	68
1. beszéd: Az élettitkok	68
2. beszéd: Az angyalok teremtése	68
3. beszéd: Az angyalok földi hivatása	69
4. beszéd: Az angyalok égi hivatása	69
II. beszédlánc: A hit fényességében	69
1. beszéd: A keresztség jegye	69
2. beszéd: A bérálás jegye	69
3. beszéd: A Szent Kenyér erősei	69
4. beszéd: A Szent Kereszt jele	69
III. beszédlánc: Quod sunt signati!	70
1. beszéd: A „kiválasztottak”	70
2. beszéd: Krisztus „jelzetei”	70
3. beszéd: Az egész életben áldozatosak	70
4. beszéd: A Krisztus kegyelmét értékesítők	70
IV. beszédlánc: Ubi vivunt angeli Dei	70
1. beszéd: Az egekben	70
2. beszéd: A küldetés jelenségében	70
3. beszéd: A földön	71
4. beszéd: A hazatértek együttesében	71
III. rész: HALOTTAK NAPJA	71
Előszó	71
1. beszéd: Halottaké, vagy élőké az Isten?	71
2. beszéd: Isten nagy családja	72
2/a. (változat) beszéd: Isten nagy családja	73
3. beszéd: Az élet súlypontja	74
4. beszéd: Halottak estéjén	75
5. beszéd: Tanít a temető	76
5/a. (változat) beszéd: A temető értelme	77
6. beszéd: Bizonytalanul, vagy a hit mécsével?	78
7. beszéd: Az Úr házanépeinek igazi otthona	79
8. beszéd: A templom fénye	80
9. beszéd: A hazavártak	80
10. beszéd: Az Úr mécsesei	80
11. beszéd: A nagy útjárás	81
12. beszéd: Imádkozó ember – a fénytelen sírok „fényénél”	82
13. beszéd: A sírok lobbanó gyertyái	83
13/a. (változat) beszéd: Az elhagyott sír gyertyája	83
14. beszéd: A pislákoló láng meséje	84
15. beszéd: Élet és halál	85
16. beszéd: Élettarisznyánk	85
17. beszéd: Az Isten hangjának csendítése	85
18. beszéd: Az Úr szavát hallók	86
1. beszéd: Az élet örök	87
2. beszéd: Az élet értelmezése – bírái szavában	88
3. beszéd: A sírhalomnál álló lelkülete	89
4. beszéd: Milyen az emberi élet ívelése?	89
5. beszéd: Kiké az örök élet?	89
1. beszéd: Halottak napja	90
2. beszéd: Életünk célja	90
3. beszéd: Temetés?	91
4. beszéd: Fényes sírok	91
5. beszéd: A sírvirágok	92
6. beszéd: Tél-e a záró évszak?	92
7. beszéd: Vita mutatur	92

8. beszéd: „Szomorúságatok örömmé változik”	93
9. beszéd: A sírok beszéde	93
10. beszéd: Az örök Lánggyújtó	93
11. beszéd: Isten veled! – a boldog viszontlátásig	94
12. beszéd: És a viszontlátás módja?	95
Még nagyobb önállóságot kínáló rövid vázlatok	96
1. beszéd: Áldott szemek	96
2. beszéd: Az életországút zarándokai	96
3. beszéd: A szentek közössége felé	96
4. beszéd: Örök kapcsolatok	97
5. beszéd: A tolongó törtetés	97
6. beszéd: A fehér krizantémok országában	97
7. beszéd: A gyertyát gyújtogató sírlátogató	97
8. beszéd: Meddig égnék a gyertyák?	97
9. beszéd: A sírfeliratok között	97
10. beszéd: A csendek csendje	97
1. beszéd: A temető kapujánál	98
2. beszéd: A sírok mellett	98
3. beszéd: Az évközi érték és a halottak estéjének hangulata	98
4. beszéd: Gyertyaszálak a sírokon	98
5. beszéd: Égő embergyertyák	98
6. beszéd: Kiket temettünk a múlt évben?	98
7. beszéd: Évszámok és rangjelzések a sírhantok felett	98
8. beszéd: A fényes temetés	98
9. beszéd: Virágok a sírokon	98
10. beszéd: A keresztfa	98
11. beszéd: A gyászoló menet	98
12. beszéd: A felkiváncozó élet	98
13. beszéd: Csak a remény mécsesével	98
14. beszéd: Tört oszlopok – tört lelkek	98
15. beszéd: Kialvó mécsesek	98
16. beszéd: Kihaltan elhanyagolt sírok lakói	98
17. beszéd: Az örök Atya keblén	99
18. beszéd: Halottak birodalma – Úrattyánk szőlőkertje	99
19. beszéd: A Kereszt: győzelem a halál felett	99
20. beszéd: Az élet győzelme	99
Néhány téma – pontokban – teljesen szabad kidolgozásra	99

Előszó

Mindenszentek ünnepe és **Halottak napja** előestéje időrendben és tárgyilag is annyira egybefüggő gondolatokat ébreszt, hogy fel lehet hívni a szónokok figyelmét, hogy – a lehetőség szerint – egybefonódó beszédláncot mondjanak délelőtt és délután. Ilyen, két alapgondolatot egybefonó beszédláncokat az **I. részben** közölt tervezetben adunk. Az ember üdvösségének kérdése és a halál hídján való átmenet ténye szoros **egybefüggést** mutat. Érthető tehát, hogy a szeretet világához térő a halál hídján át közelíti meg örök otthonát. – Az élet és halál kérdését más formában is ki lehet szélesíteni. Lehetne szólni a halálról, mint büntetésről és az életről, mint a megváltás kegyéről. De itt is arra kellene törni, hogy az élet diadala hangoztassék és a halál halála hirdettessék. – Ezekről szólnának elsőként a beszédláncok. – Majd rövidebb kifejtésben, csak alapgondolatokban vetnők fel az örök életbe térés feltételeit, módozatait és örömeit (Isten szentjei). – Végül pedig egybefogó beszédlánc csoportokra hívjuk fel a figyelmet, amelyek dogmatikai beállításban egységbe fogják az emberi élet célkérdéseinek részleteit. – Majd a **II. részben** foglaljuk egybe a **Mindenszentek** ünnepén mondható és a napi liturgiára támaszkodó szentbeszédeinket és beszédláncokat. – Itt tehát a Mindenszentek ünnepe az iránytszabó. Ha most figyelemmel kísérmök a napi ünnepet, akkor annak jellege az emberiségnek Isten gondolta egységét hirdetni nekünk. Mégpedig úgy, hogy egységes az emberiség, egységes a küzdők sorsa, egységes a küzdelem minősége, egységes a diadal öröme, egységes a földi és az örök haza. Mintha azt hallanók: egy az Isten és egy az Ő házanépének boldog otthona. – Majd részletesebben arról volna szó: zarándok az ember, aki Istentől jött és Istenhez tér vissza. – Majd szóra érdemes az a gondolat is, hogy testvéri közösség az élet az Isten atyáságában, és így testvéri a szolgálat az Isten rendelkezéséből. – Mindez természetesen belelendíti az örök élet kérdése körébe is. Milyen legyen az az élet, amely a szentek közösségét igényli? Kik a földi élet szentjei és kik az örök élet üdvözültjei? Milyen az Isten gondolta szentek egysége (földön – örök életben)? Kik az ég Ura választottjai?

Milyen lélek-erőfeszítéssel érhető el a szentek egysége? Élet-halál stb. – Ezek a gondolatok is lehetnek olyan beszédek tárgyai, amelyek láncha fognák a délelőtti és délutáni szentbeszédeket... – A megszokott rendszerünk azután így osztja kisebb részletekre a tételeket: **A/ részben** az ünnep alapgondolataihoz fűzünk beszédteteleket. **B/ részben** az írott liturgiára épített beszédek így oszlanak meg: **B/ – a/ alatt** a „kis liturgia”, **B/ – b/ alatt** a napi Evangélium és **B/ – c/ alatt** a napi Szentlecke szövegéhez adunk tételt különálló, majd láncokba fűzött beszédekben. – Végül a **III. részben** a **Halottak napja** tételi emelkednének ki, de olyan módon, hogy esetleg előestéjén is elmondhatók lehetnének az alkalmazott célnak alapján kidolgozandó beszédek. – Lássuk most a részleteket egyenként.

* * *

I. rész: MINDENSZENTEK ünnepe és HALOTTAK NAPJA előestje:

összefüggő beszédláncokban

a) alcsoport: Élet – halál kérdése

I. beszédlánc: Élet és halál

Ennek a Mindenszentek és Halottak napját összefonó beszédláncnak hivatása volna az élet diadalának a meghirdetése.

1. (Mindenszentek) beszéd: Az élet diadala (Dogmatikus beszéd: Az isteni élet diadala)

Bev.: Ha az isteni Mester tanítását egy mondatba, mégpedig diadalmas tételbe akarnók foglalni, akkor ezt a mondatot kellene kottára vetni: „Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23). – Ha pedig a vigasztaló dalnak ünnepet keresünk, akkor ezt a himnuszt a „Mindenszentek ünnepén” kellene csendíteni. – És miért?

1. Mert az ünnep hirdeti az istenes élet végső diadalát.

Amikor ugyanis „mindenszenteket” ünneplünk, akkor nem emlékünnepet ülünk, hanem élő értékeket magasztalunk. – Mit tanít ugyanis az Egyház?

a) Nincs elmúló esemény az ember életében, hanem örök érvényű minden tett az Isten végtelenül kegyes élettervében. Még a gondolat is fennmaradó, és döntő jellegű az életcselekedet. Jó, vagy rossz egyaránt.

b) Nincs leívelő életvonal... Ez a második tanítás. De ennek ellene mond az élet maga, mert erők fogyatkozása élet-leívelést mutat. Igen, de ez csak látszat. A földiek leválnak és elpusztulnak, a lelkiek és isteniek (kegyelem!) örök érvényűek. Ez az élet igazsága. Ezért is tanítja az Egyház: „az igazak felvillannak, és olyanok, mint a szikra, mely a nádasban tovarapószik” (Bölcs. 3,6). Ez a tündöklés pedig – a szentek egysége.

c) Sőt felemelkedés... Vágy és törtetés. Ez útjelzés. Életünk igényli: ez a természet szava. „Amint kívánczik a szarvas a forrás vizéhez, úgy kívánczik lelkem tehozzád, Istenem” (Zsolt. 41,2). – Mesterünk ígéri. Ez a kinyilatkoztatás ereje és szeretete: „Jézus erre megjegyezte: „Mindaz, aki e vízből iszik, melyet én adok, nem szomjazik soha többé” (Jn 4,13 és 14). – A szentek egysége valósítja. Ez az örök élet valóságának jelentkezése. Mesterünk szavai szerint: „...én élek és ti is élni fogtok” (Jn 14,19). És ez az élet így fejezhető ki isteni szóval: „Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23). – Persze ennek az igazságnak, mint igazságnak akkor van döntő és életet irányító ereje, ha a hit belső kegyelmét birtokolva odaadó optimizmussal tekint az ember az égi Atya felé.

2. De ez csak elméletinek látszó igazság-e? A mai ünnep belső öröme hangolja-e? Tovább kell mennünk és meg kell állapítanunk, hogy a szentek egysége tárja elénk a természetfeletti élet végnélküli boldogságát.

Tárja eléd?... mondd... Hol és hogyan? Hiszen – nem látom. Mindez igaz, de csak látszólag igaz.

a) Fizikai szemmel nem látod... Mégpedig azért, mert a fizikai szem az anyagi valókat szemléli. Az ember azonban másképp is láthat.

b) De lélekszemmel másképpen észlelsz. Ebben is van természetes értelmi látás és természetfeletti kegyelmi látás. – De hogyan történik ez? A szeretet szálai odafűznek azokhoz, akik a tied voltak... Most is a tied... De a lélek kapcsolatával. Jól mondja Szt. Pál: „Most megmarad a hit, remény, szeretet, ez a három, de köztük a legnagyobb a szeretet” (1Kor. 13,13). Ez már lelki útmutatás.

c) Mesterünk pedig erről szól és ennek valóságát hirdeti: „Boldogok a lélekben szegények: övék a mennyek országa” (Mt 5,3). „Aki ezt a kenyeret eszi, örökké él” (Jn 6,58). – Hogyan? Isten természetének közlésével: „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek” (2Pét. 1,4). Végnélküli életre képesít... A személyes szeretet a végtelen Szeretethez fűz... „Ha parancsaimat megtartjátok, megmaradtok szeretetemben, amint én is megtartottam Atyám parancsait és szeretetében maradok” (Jn 15,10). Az isteni kegyelem a végzett tetteidet az örök életen át való érvényesüléshez, kivirágzáshoz segíti. – „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket, és arra rendelvelek, hogy munkátokkal gyümölcsöt hozzatok: maradandó gyümölcsöt. Akkor mindent megad nektek az Atya, amit nevemben kértek tőle” (Jn 15,16). – Végül személyes léted („én”) a végtelen Személyhez, az égi Atyához kapcsolódik. És ez mi? A felelet egy szó: élet. Mégpedig milyen élet? Az isteni Szeretethez kapcsolódó szeretetben élő élet. „A szeretetben nincs félelem. A tökéletes szeretet nem fél össze a félelemmel, mert a félelem gyötrellemmel jár. Aki fél, az még nem tökéletes a szeretetben” (1Jn. 4,18).

Bef.: „Mindenszentek ünnepe” tehát az élethimnusz földi diadalnapja, az örök haza pedig ennek a dalnak állandóan csengő, zúgva zúgó diadaléneke.

2. (Halottak napja előestje) beszéd: A halál halála

(Dogmatikus beszéd: A Megváltó győzelme)

Bev.: Amikor az Úr a bűn büntetését méri, akkor a halált is a büntetések közé sorolja. „Arcod vejtékével edd a kenyeredet, míg vissza nem térsz a földre, amelyből vétettél, – mert por vagy és vissza kell térned a porba” (1 Móz.3,19). Érti is az ember, hogy reánehezedik nyomasztó súlyával a halál réme. – De a halálról mást is tudunk. A Mester szavai így szólnak: „Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, mégha meg is halt, élni fog. Mindaz, aki belém vetett hittel él, nem hal meg sohasem” (Jn 11,25-26). – Tegyük most kérdéssé: mit hozott az emberiségnek – épp az elmúlás rémének elhessegetésére – a megváltás műve?

1. Áldássá változtatta az Isten büntető ítéletét.

Az Isten szeretetének útjait ezzel az apostoli szóval lehet értékesíteni: „Mekkora a mélysége Isten gazdagságának, bölcsességének és tudásának! Mily megfoghatatlanok szándékai, mily kifürkészhetetlenek útjai!” (Róm. 11,33).

a) A Megváltó életáldozattal kiengesztelte Isten megsértését. „S ha Atyának hívjátok őt, aki személyválogatás nélkül ítélkezik kinek – kinek tettei szerint, szent félelemmel éljétek le vándorlástok idejét. Hiszen tudjátok, hogy nem mulandó dolog, ezüst vagy arany váltott meg öröklött, értéktelen életmódokból, hanem a hibátlan és szeplőtelen Báránynak, Krisztusnak drága vére” (1Pét. 1,17-19). A legnagyobb szeretet az életáldozatban jelentkezik. Jézus pedig ezen keresztül kopogtat a mennyei Atya lelkén. „Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, aki életét adja barátaiért” (Jn 15,13).

b) Isten fiaivá nemesítette a földi zarándokokat. Megígérte – a keresőknek: „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen” (Jn 1,12). Megadta a Hozzáfűzés nagy kegyét. „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki bennem marad és én őbenne, az bő termést hoz. Hiszen nélkülem semmit sem tehettek” (Jn 15,5). Ezzel valósággá változtatta az örök hozzáfűződés lehetőségét. Azt a csodás valóságot adja, melyről így szól a Mester: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem, én meg tibennetek” (Jn 14,20). Mindez pedig feltételezi, hogy ama nap után az örök együttélés csodája veszi kezdetét.

c) Majd még szorosabbra kell mennünk. Kísérő Ráfaellé változtatta a halál angyalát. A halálarc a csontváz vonásait tárja elénk. – A meg nem váltott nemzedéknek most is ez volna a felfogása... Sőt, a megváltott, de a megváltásban nem igényeskedő ember előtt most is az. – De a Krisztus nyája előtt már **angyal** a halál... Olyan égi követ, aki Istenhez vezet. Krisztus meggyőzte a halált és így követévé tette a rémes hatalmat. „A győzelem elnyelte a halált, halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fullánkod?” (1Kor. 15,55). – De van-e még egy nagy áldása a krisztusi megváltásnak?

2. Pusztulás helyett győzelmessé tette az élet igénylését.

De ennek tárgyi tartalma hogyan észlelhető és igazolható?

a) Látszólag tagadja az élet elcsendesedő üteme és omlás felé törő elhalványulása... Gondolj csak a lendületes ifjúság után beköszöntő termelő időszakra és azután a csendesedő öregségre. Élethajnal, életzenit és életalkony az ember története!... Ez igaz! Nem is cáfolhatjuk földi értelmezésben.

b) Ámde a Mester tanítása más. Életszemlélete örök tájak felé fordul és élet-értékelése – az örök országokban érvényesül. Az Ő gondolatát ez a tétel fejezi ki: „Az én országom nem e világból való” (Jn 18,36). – Ennek az országnak boldogságát pedig így jellemzi Máté: „Boldogok a tisztaszívűek: ők meglátják Istent. Boldogok a békességesek: ők Isten fiai” (Mt 5,8-9). – Ez a meglátás emelkedést mutat. A föld gyermeke Isten fiává léssen, a föld zarándoka meglátja az Istent.

c) Sőt ennél is többet ígér az Úr. A Mester szava így biztat: „Annak, aki engem küldött, az az akarat, hogy abból, amit nekem adott, semmit el ne veszítsetek, hanem föltámasszam az utolsó napon. Atyám akarata az, hogy mindaz, aki látja a Fiút és hisz benne, örökké éljen. Én föltámasztom az utolsó napon” (Jn 6,39-40). Ezt tanítja a Mester nyomán az apostol mondván: „Nézzétek, titokba avatlak titeket: Nem halunk meg ugyan mindnyájan, de mindnyájan elváltozunk, – hirtelen egy szempillantás alatt, a végső harsonaszóra. Megszólal a harsona, mire a holtak romlatlanságra támadnak föl, mi pedig elváltozunk” (1Kor. 15,51-52). – Mindez mit mond? Boldogságot hirdet és a halál feletti győzelemnek a harsonázása. Krisztus a győző, és mi a győzelemnek élvezői vagyunk. Dalossá lehet a lelkünk, mert igaz: „Christus vincit!”...

Bef.: Nincs győzelme a halálnak, hanem van diadala az isteni életnek!

*

II. beszédlánc: Égi otthon és temetőkert

Ez a beszédlánc hasonlítsa össze a „szeretet otthonát” és az emberek „végső házat”...

1. (Mindenszentek) beszéd: Isten örök háza

(Dogmatikus beszéd: A mennyek országa)

Bev.: Különös nap a mai. Délelőtt a szentek egységét ünnepeljük, délután pedig a halottak sírkertjét látogatjuk és díszítjük... De keressük csak a mostani első szentbeszédben: milyen otthonban él a

megdicsőültek serege?

1. A végtelen Atya háza – az otthon.

Az emberi lélek vágya: az otthonkeresés.

a) A földi élet története is – otthon építés, díszítés és biztosítás. Vándor nomád népek kis otthona – a sátor. Amikor a kultúra elemi fokát átlépték, akkor igényük a ház és a társas közösséget biztosító falu, város... De ez az otthon nemcsak a ház és város... Ennek lelki kapcsolatai is vannak. Család... Rokonság... Nemzeti keret... Olyan egybefűződések, amelyek a vérszerinti kapcsolatok felett lelki, történelmi, kulturális egybefűződést is adnak.

b) De ez az otthon – átmeneti világ. Kialakítandó és kiindulást biztosító.

c) Az életigény – az örök otthonnak szól. Olvasd csak a nagyon nehéz példabeszédet, amelyben a hamis sáfár otthont keres. A Mester azonnal arra hivatkozik, hogy arra törekedjétek, hogy az örök otthonba fogadjanak titeket: „Én is mondom nektek: Szereztek magatoknak barátokat a hamis mammonból, hogy amikor meghaltok, befogadjanak titeket az örök hajlékba” (Lk 16,9). Itt élnek az Úr boldogjai. De hogyan élnek az „otthon” lakói?

2. A szeretet kapcsolatában él az ember.

Emberélet legnagyobb értéke a szeretet.

a) Azt világosan érti az ember, hogy nincs szebb kapcsolat, mint a személy és személy kapcsa. De ez azután akkor lesz igazán nemes, ha a szeretet az összefűző erő. Jót látni, jót akarni és jót tenni egymásnak. „...ha ellenséged éhezik, adj neki enni; ha szomjazik, adj neki inni; mert ha így teszel, égő paraszat raksz a fejére” (Róm. 12,20). „Ne tartozzatok senkinek semmivel, csak kölcsönös szeretettel, mert aki felebarátját szereti, teljesíti a törvényt” (Róm. 13,8).

b) Ez a kapcsolat jelentkezik az örök Személy, az Isten és a véges személy, az ember között már a földön is. Ismeret, behódolás és szeretetkapcsolat – az ember földi Istenhez fűződése. Ennek fokozatait tanítja az Írás is. „Hiszen, ami benne láthatatlan: örök ereje és isteni mivolta, a világ teremtése óta művei alapján értelemmel fölismerhető. Éppen ezért nincs mentség számukra” (Róm. 1,20-21). Majd: „Amikor a pogány törvény híján a természet szavára teszi meg a törvényben foglaltakat, törvény hiányában önmagának törvénye. Ezzel igazolja, hogy a törvény követelménye szívébe van írva, amiről lelkiismerete tanúskodik és önitétele is, mely hol vádolja, hol fölmenti...” (Róm. 2,14-15). Végül: „A világ gyűlölte őket, mert nem e világból valók, amint én sem vagyok e világból” (Jn 17,14). „Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23).

c) De hol nyer ez betetőzést? Isten örök országában. Mi ennek a tartalma? Beatifica visio. „Ma még csak tükörben homályosan látunk, akkor majd színről-színre” (1Kor. 13,12). És: aeterna inhabitatio in Domino nostro Jesu Christi. „Maradjatok bennem, akkor én is bennetek maradok” (Jn 15,4).

Bef.: Mindezek után befejezésül kérdezhetjük: Mi az Isten „örök háza” mireánk nézve? A felelet ez léssen: „Isten háza” az otthon, mert a jószág és boldogság diadala az élet öröme és kiteljesülése.

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Emberélet zárókeretje

(Erkölcsei beszéd: Isten háza és a halottak háza)

Bev.: A mai délelőtt az Isten örök házában népére, a mai délután pedig Isten földi népének sírkertjére, sírkertjének pihenőire hívja fel a figyelmet. – Első az Isten áldása, a másik az Isten büntetése. „Hiszen Isten nem alkotta a halált és nem leli örömét az élők vesztén” (Bölcs. 1,13). – Mindkettő úgy szerepel, mint végleges otthon, de az első boldogító, a másik lehangoló. – Kérdezzük csak: vajon elmentés útjának diametrális végpontja-e, vagy végül is egybefutó a kettőnek útja?

1. Látszat szerint – az otthon a nyugalom és az elpihenést jelzi.

A mai délutánon olyan utat járunk, ahol az örök nyugalom otthonát sejtjük.

a) Ma a temetőbe zárandoklunk, azért, hogy szeretteinkre gondoljunk. Abban a tudatban, hogy mi is odajutunk és ott megpihenünk. „Ki az az élő ember, ki a halált meg nem látná, és lelkét az alvilág kezéből megszabadíthatná?” (Zsolt. 88,49).

b) Virágokat viszünk és gyertyát gyújtunk. Hála virágait. Szépség jelképeit. Az élet pompázoit.

c) És bizakodva imádkozunk, mert hisszük az Írás szavát: „Az igazak lelkei azonban Isten kezében vannak, a halál kínja nem éri őket. Úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak, és távozásukat balsorsnak vélték, és végső romlásnak, hogy elmentek tőlünk; ők azonban békességben vannak!”

(Bölcs. 3,1-3). – Az esti ködöt áttöri a gyertya fénye. Az őszi komorságot megtöri a pompázó krizantém. Az elmúlás borongását reménnyel tölti be a Mester ígérete: „Aki hisz (bennem), annak örök élete van” (Jn 6,47).

2. A hit szent tétele szerint az „otthon” a végnélküli élet kezdete.

Emlékezzünk csak az itt pihenő „élő életek” temetésére.

a) Eltemettük porhüvelyét. – Igazságot hirdet nekünk és mindnyájunknak az Írás: „Arcod verejtékével edd a kenyeredet, míg vissza nem térsz a földre, amelyből vétettél, – mert por vagy és vissza kell térned a porba” (1Móz. 3,19).

b) De megőriztük az eltávozott emlékét. Valami tehát marad, – legalább a mi lelkünkben. Ez is azt mutatja: nem eltűnő hullámfodor az ember. Ez a lelkiélet egyik maradványa, amely bennünk él.

c) De még ennél is több maradt. Megőriztük a szeretet kapcsát. Íme! Ez már a szellemi élet ajándéka, amely a végnélküli életsíkon mozog.

d) És Isten megőrizte a végnélküli életet. De ez már a másik részre szóló égi kincs: „Világosság ragyog az igazra, s öröm az egyenes szívűekre” (Zsolt. 96,11). És a mi oldalunkról is odaáramló a szeretet.

Bef.: Mít mutat mindez? Végül is „egy az otthon”, az Isten örök háza, amelybe beível a föld zárandoka. „Nem a nap szolgál majd neked továbbra is nappali világossággal, és nem a hold fénye világít majd neked, hanem az Úr lesz neked örök világosságod” (Iz. 60,19). – De miben bízunk? Vajon a Keresztjében? „Engem azonban Isten őrizzen attól, hogy mással dicsekedjen, mint Urunk Jézus Krisztus keresztségével” (Gal. 6,14). És mit ad a megváltó Kereszt? „Ám Krisztus föltámadt halottaiból, mint a holtak zsengeje” (1Kor. 15,20). „Egy ember által jött a halál, egy ember által jön a holtak föltámadása is. Amint ugyanis Ádámokban mindnyájan meghalnak, úgy Krisztusban mindnyájan életre kelnek” (1Kor. 15,21-22). – Így Mindenszentek ünnepének diadalmas befejezése a halottak napi előestével így csendíthető: mindnyájan hazatérünk!

*

III. beszédlánc: Venite exultemus Domine!

Ez a beszédlánc arra hívja fel a figyelmet, hogy a szentek örömhimnuszja és a temetés dala egyező... miért?...

1. (Mindenszentek) beszéd: A szentek egyességének dala

(Erkölcsei beszéd: Az örök boldogság képei)

Bev.: A mennyek országa angyalnépének és Istenben élők seregének otthona. Az élet minőségét nehezen közelíti meg az emberi elme, de belső tartalmát hasonlatok útján fejezi ki, hogy dal és Isten dicsőítése az Isten-bírási ünnepét is érzékítse. Azt is szoktuk mondani: a véges élet küzdőteréről a teljes kibontakozás örömebe ér el az ember. – Milyen jelképekkel közelíti ezt az életet az ember?

1. Az örök virágzás jelképével.

Az esztétikát, a szépet kereső ember mindig boldog, ha a tavasz leheletére menyasszonyi köntösben látja a barackfát vagy a mandulafát. A szépséges virágpompa a tavasz derűjét, lendületét hirdeti, és a színpompás virág a jövő termés reményét élesztgeti.

a) Az ember élete is boldog, ha szinte tavaszi szellő érintéseként átfut a lelkén az örök életről sutogó isteni hang. A Zsoltáros így szól hozzánk: „Ma, ha szavát meghalljátok, meg ne keményítsétek szívetekeket” (Zsolt. 94,8). Szinte boldogan kiált fel az ember a Zsoltáros szavára: az élet tavaszi, örök tavaszi lendületét érzem szavadra, Uram, és erényvirágzásba pattan egész életem. – Életének áhítóza ez: „Virág vagyok én a mezőn, és lilium a völgyben” (Én. 2,1).

b) De mivé fakad az emberi élet tavasza? – Erényvirágokká! Az Isten teremtő jósága és természetfeletti kegyelme – lehetőségeket ad, az ember munkája pedig – életvirágokat fakaszt.

c) És milyen marad ez a virágzó emberlélek? Vágyaiban – mindig virágzást áhítózó és valóságban – ez már krisztusi ígéret! – Örök élettavasszá bontakoztató léssen. Ha pedig kísért és nem akar elhagyni a reánk nehezdedő „tél” gondolata, akkor a „halálos telet” felváltja az „új tavaszra ébredés” égi ajándéka. Róla szól az Írás: „És bor vidámitsa az ember szívét; hogy ragyogjon arca olajtól” (Zsolt. 103,15).

2. De tovább is kérdezhetem: mivel érzékelhető még az örök boldogság tartalma? A felelet ez léssen: **az örök akkordok boldog éneklésével.** A dal a lélek kicsordulásának boldogsága.

a) Ezért dalol az örvendező ember. Ezért énekel az Istent dicsérő földi zarándok. – Minden ének kétszeres imádság. Igaza van a Zsoltárosnak: „Jó dolog az Urat dicsérni, nevednek, óh Felséges, éneket zengeni, hirdetni reggelenként kegyelmedet, éjjelente hűségedet tíz húros lanttal, kobozzal, ének szóval, citerával” (Zsolt. 91,2-4). „Egymás közt zsoltárt, himnuszt és szent dalokat énekeljétek, daloljatok és zengedeztetek szívből az Úrnak” (Ef.5,19).

b) Ez a kép segít a boldogság kutatásában is. „Az Úr kegyelmeit örökké énekelem, hűségedet szájjammal nemzedékről nemzedékre hirdetem” /Zsolt. 88,2/. Zsoltárosunk erről mondja: „Dicsérjétek az Urat az egekből, dicsérjétek őt a magasságban! Dicsérjétek őt, angyalai mind, dicsérjétek őt, seregei mind!” (Zsolt. 148,1-2). – Az anyagi világ is Istent dicsőítő: „Dicsérjétek őt, nap és hold, dicsérjétek őt mind, ragyogó csillagok! Dicsérjétek őt, az egeknek egei, és minden vizek az ég felett!” (Zsolt. 148,3-4). – Emberre vonatkoztatva pedig így szól az Írás szava: „Dicsérjétek az Urat szent hajlékában, dicsérjétek őt az egek erős boltozatában. Dicsérjétek őt hatalmas tetteiért, dicsérjétek őt nagyságának teljességéért” (Zsolt. 150,1-2).

c) És mi ez való tartalomban? Az Isten-bírási boldogsága és öröme, amely ilyen emberi alakban keres kifejezést.

Bef.: Mi tehát az örök élet „Venite exultemus”-a? Olyan öröm, amely a hazatértek szeretetének ki-robbanása. A szentek egyessége tehát olyan szent közösség, amely az Istennel való kapcsolódás boldogságában találja életörömét és az életharmónia dalával dicsőíti az egek Urát.

2. (Halottak napja előestje) beszéd: A temetési szertartás éneke (Liturgikus beszéd: Venite exultemus!)

Bev.: Istent dicsőítők háladala egyező az ember temetési ének-szövegével... Talán a dallam más, de a szöveg azonos! Kell ebben valami tárgyi egyezésnek is lennie, és épp ezért tegyük vizsgálat tárgyává: miért egyezik a boldogultak örömdala és a földről távozók temetési éneke?

1. Mivel az Istenhez érkezés pillanatát jelzi – a temetési ének is.

Az ének szövege így szól: „Jertek, örvendezzünk az Úrnak, ujjongjunk szabadító Istenünknek” (Zsolt. 94,1). – De miért?

a) Mert nem az elválást siratja. Hiszen a jóságon és a szereteten kívül minden mulandó. „Csupa hiúság, úgymond a Prédikátor, csupa hiúság, minden csak hiúság!” (Préd. 1,2). Aki pedig az örökkévalósággal találkozott, annak nincs mit szomorkodnia a mulandóságon. „Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, mégha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25).

b) Hanem a hazatérést magasztalja. Különös boldogsággal akkor, ha lélekkincsekkel kopogtatunk az örök élet kapuján. „Boldogok a tisztaszívűek: ők meglátják Istent. Boldogok a békeségesek: ők Isten fiai. Boldogok, akiket az igazságért üldöznek: övék a mennyek országa” (Mt 5,8-10). – Ti pedig ne sirassátok őket! „Ne a halottakat sirassátok, és ne őt gyászoljátok sírással” (Jer. 22,10).

c) És az atyai szeretet élvezését. Mert mi az igaz sorsa? A Zsoltáros ezt mondja: „Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa” (Zsolt. 91,13). Mi az igaz öröme? Az apostol így felel: „Ma még csak tükörben homályosan látunk, akkor majd színről-színre” (1Kor. 13,13). Mi az igaz jutalma? A királyi ének így felel: „Segítséged folytán nagy a dicsősége, dicsőséggel és nagy ékes-séggel ruháztad fel őt” (Zsolt. 20,6). És az apostol ezt tanítja: „Általa, a hit segítségével, utunk nyílt a kegyelemhez, amelyben élünk és dicsekszünk is Isten (fiai) dicsőségének reménységével” (Róm. 5,2).

2. A „hazatértek” énekével egyesül a „hazatérő” éneke is.

Mert kikkel találkozunk és kiknek örömeiben részesedik az ember?

a) Találkozik az angyalok karával és részt vesz az angyalok karának égi Isten dicséretében. „Erre az angyalok mind körülfojták a trónt, a véneket és a négy élőlényt, arcra borultak a trón előtt és imádták Istent: „Amen! Áldás és dicsőség, bölcsesség, hála és tisztelet, hatalom és erő Istenünknek örökön-örökké. Amen!” (Jel. 7,11-12).

b) Találkozik a boldogultak seregével és így részt vesz az Istent dicsérők életörömeiben. „Ujjongva zengjétek, igazak, az Úrnak; a jámborhoz illik a dicséret” (Zsolt. 32,1).

c) És végül az „új hazatért” a boldogok öröme léssen, mert az ő éneke az égi otthon örömeinek új színezője. „Magasztallak téged, Istenem, királyom. S áldom nevedet örökön örökké” (Zsolt. 144,1). – Íme! Hazatérés örömhanga csendül és így a boldogság melódiája diadalmaskodik.

Bef.: Végül is így érthető, hogy miért cseng égben és természetben is egyetlen ének: Jöjjetek, örvendeztetek az Úrban! Miért? Mert életben Vele él, és halálban Hozzá tér az ember.

*

IV. beszédlánc: „Arculatról”

1. (Mindenszentek) beszéd: Az Úr házanépének életarca (1943. XI. 1. Balatonfüred)

Bev.: A „Mindenszentek” ünnepén természetesen áll elénk a kérdés: milyenek az Úr szentjeinek életvonásai? – A festők, művészek a dicsőség fénykoszorújával jelzik a szenteket, de az egyik pogány kíváncsi érdeklődésére így felelt a halálra ítélt keresztények egyike: a mi szentjeink azok, akik az Úr kegyelmével erősítve az Úr szeretetében élnek életüket. – A mi drága Egyházunk tanítása szerint a szentek együttesét elsősorban az Úrattyánkhoz **hazatért** lelkek alkotják (diadalmas Egyház!), de ezekhez az örök élet területén élőkhez tartoznak a földön élők nemesei is (küzdő Egyház!). – Mi is kérdést teszünk fel önmagunknak: mik az Úr égi és földi szentjeinek karakterisztikus életjegyei?

1. Az Úr égi szentjei – a célbafutott földi zarándokok.

Az élet ugyanis isteni **küldetés** (teremtés!), **emberi erőfeszítés** (életfolyam), **Isten kegyelmének kiáradása** (az isteni segítség és megemelés!) és végül az örök partokon való célbafutás. – A hazatérték jegyei:

- a) A végnélküli élet **tudatos** birtoklásából fakadó boldogság és az „Isten képének” örök hordozása.
- b) A magával hozott életkincsek örök birtoklása.
- c) Az Isten színről színre látásának kiteljesülő öröme.
- d) Az Isten örök magasztalása – a tökéletes életforma végnélküli valóságával.

Ezek a jegyek örök, belső, lelki kiválóságok, amelyek dicsőségesen verődnek ki a **végnélküli életet élők** életarcán.

2. De méltán kérdezhetjük: milyen a földön járó égi zarándokok, a **cél felé tudatosan törő élet-szentek lélekarca?**

Vannak, akik az elesett, a gyenge, a lemondó, a csak „miserere nobis”-t éneklő, a földtől elforduló, „zarándokok dalát” éneklő csoportnak képzelik őket. Ezért van az, hogy **nem is tartják kívánatosnak életformájukat**. Pl.: „Salambo”-ban úgy festi ezt a képet Flaubert, hogy kár volt elrontani a klasszikus világ szépséges ember – Isten örömeit sugárzó életet a „Megváltó” keresztet hirdető szomorúságával... – Pedig a szentség jelei: **életjegyek** és nem a földre ködöt bocsátó **hullafoltok**. A szentség életjegyei a következők:

- a) A mindig égre feszülők...
- b) A föld tiszta örömeit szeretők...
- c) A személyes felelősség fantasztái...
- d) A szeretet jegyéből életet fakasztók... Istent dicsérők, embert szeretők. – Ki beszél erről? Az Úr. A legfőbb parancs: a szeretet.

Bef.: Ezek a jegyek lélekarcra égettek és életben is jelentkeznek. Roppant nagy értékük az, hogy az égi és a földi életet a **végnélküli élet egységébe** fonják. Ezek számára **csak** születés van és **halál nincsen!** Aki egyszer a földre küldetik, az végnélküli életet kezd. Aki azután a földi szentség jegyeit kivívja, az az „örök otthon” életjegyeinek örök és diadalmas birtokosa.

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Az Úr házanépének igazi otthona (1943. XI. 1. Balatonfüred)

Bev.: Mikor az Úr tanítványa a földi életről beszél, akkor így fejezi ki gondolatát: „Hiszen nincs itt maradandó hazánk” (Zsid. 13,14). – Hol van tehát az **igazi otthon**?

1. Az Úrattyánk földi otthonában: a lélek szentélyében.

a) A földön is az Istennel adódik a boldogság. Ez pedig lehet: a templomban. Ez pedig különösen észlelhető a lélek szentélyében. Itt van az ember az Istennel.

b) Észlelhető-e ez a közösség? Hogyne! Az imádkozás szent találkozásában. Az elmerülés és elra-

gadtatás szent perceiben.

2. Az Úratya örök házában.

Hogyan jut ide az ember? Egy szó a felelet: a **halál útján**.

a) Nem rémületes ez az út? Már kezdete: Isten teremtése... Már járása: Istennel való találkozás a földön... A közben érő szenvedés a földi kötelek szagatói... A halál perce pedig az örök kikötés... De egyeseknek tán igen rémületes. A vakmerő gögösöknek... Az urat mindig kerülőknek... Az öröm hajhászóinak... A súlyos felelősség szabadosainak...

b) Sőt diadalmas: a hazaérkezés! A földtől szakadunk... A földanya mégis hazavár... Az Egyház diadalmas éneket énekel... Az „Úr gyermeke” Atyja karjai közé siet...

Bef.: Mi a „hazatértek” öröme? **Élet, áhítózott élet, végnélküli élet**. Lényege: a teremtő Isten látása, a Vele való boldog egyesülés, amely a **személyes lét megőrzése mellett** tevékenyen gazdagodik.

* *

b) alcsoport: A kifejtendő gondolatokat rendszerbe fogó rövid beszédláncok

I. beszédlánc: A szentek útja

Ennek tárgya: kutassuk, hogy milyen utat jártak és járnak a szentek.

1. (Mindenszentek) beszéd: Isten törvényeinek betartása a földön (Erkölcsi beszéd: Az élet célbafutásának feltételei)

Bev.: Fel kell vetni a kérdést, hogy kik juthatnak az Isten kitűzte célba?

1. Útjelző törvények az Isten parancsai.

„Lábamnak szövétnek a te igéd, s ösvényeimnek fényesség” (Zsolt. 118,105).

2. Ezek betartása az üdvözülés feltételei.

„... ha el akarsz jutni az életre, tartsd meg a parancsokat” (Mt 19,17).

Bef.: Ismétléssel hangsúlyozzuk: „Lábamnak szövétnek a te igéd, s ösvényeimnek fényesség” (Zsolt. 118,105).

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Istenhez térés – az égben

Bev.: Kérdezzük, hogy mi az Isten adta életcél igazi tartalma?

1. Útja és odajutás módja a halál.

„Ki az az élő ember, ki a halált meg nem látná, és lelkét az alvilág kezéből megszabadíthatná?” (Zsolt. 88,49).

2. De valóságos tartalma a végnélküli élet.

„Én örök életet adok nekik: Nem vesznek el soha és senki sem ragadhatja el őket a kezemből” (Jn 10,28).

Bef.: Foglaljuk így egybe a tételt: a halottak napja a végnélküli élet meghirdetője.

1/a. (változat) beszéd: Isten tervezte testvériség (Örök testvérek vagyunk)

Bev.: A földgolyó olyan szent otthon, amelyen emberek milliárdjai élnek életüket. Egy a **ház** és ezernyi változatú a **lakó**. Színek, kultúrák és erkölcsi eltérések változtatják az embereket, de a sokféle eltérés mellett felvetődik a kérdés: vajon a „szellemi lélekhordozók” alkotnak-e olyan egységet, amely a közösségi élet kapcsolatát közelíti? A tudós és politikus vizsgálja a kérdést, a hit pedig a következő formában fogalmazza és tanítja.

1. Isten tervében – testvérek vagyunk.

Ez egy mondattal annyit jelent: szentek egyességében élünk.

a) Van ennek tudományos gyökérzete.

b) De van ennek a tanításnak isteni kinyilatkoztatott tartalma.

2. De a testvériség kidolgozása – egyéni feladat. Ha az előző tétel végül is: lényegtani megállá-

pítás volt, akkor a mostani – **élettani feladatként** lép elénk.

a) Tehát feladat a testvériség kidolgozása.

b) Tehát kegyelemmel átítatott munka az „isteni fiúság” testvéri kialakítása.

Bef.: Zárószóval így fogalmazzuk ezt az igazságot: Isten tervez, ember valósítson.

2/a. (változat) beszéd: Egyéni munkánk és az örök élet

(Dolgozzunk lelkünk nemesítésén!)

Bev.: A Teremtő szava – a létező világ megalkotása. A föld és a csillagvilág, az ember és a szellemi világ – az Ő munkájának eredője. Jól mondja Szt. Pál: „Kezdetben, Uram, a földet teremtetted, az egek a te kezedből születtek, elmúlnak mindezek, te megmaradsz, mint ócska köntös, úgy avulnak el, mindent, mint rossz ruhát a változásnak adsz, mindenek úgy avulnak el, te pedig ugyanaz vagy, és éveid nem fogyatkoznak el” (Zsid. 1,10-12). Annyit jelent: „A világ ő általa lett” (Jn 1,10) és Ő az egyetlen, Aki változatlan és **örök**. – De a teremtő Szeretet önmagát megosztó és így a szellemi világ (angyal, ember) teremtésével a végnélküli szellemi életre is hívja szellemi teremtményeit. Csak azt kell tudnunk, hogy **erre** az életre érdemmel kell jutnia az embernek.

1. Ezért a föld a mi életbontakozásunk területe. Ide helyez az Úr, hogy **itt** tevékenykedjék az ember. Ezt írja az Írás mondván: „Vette tehát az Úr Isten az embert, s a Gyönyörűség paradicsomába helyezte, hogy művelje és őrizze meg” (1Móz. 2,15). – De úgy, hogy lássa a Teremtő tervét, élje a Teremtő akaratát és szabadon fejlessze ki birodalmát. Jól meg kell jegyeznünk, hogy az élet **alanyi** célja a tökéletesítésen indul.

a) Azt is mondhatnók, hogy magunk fejlesztése – az **alap**.

b) Másoknak szórás – a tökéletesebb életszolgálat. Embertársaknak... Istennek...

2. Az ég pedig a tökéletes élet valóságos területe.

a) Magunk – boldogok vagyunk.

b) És boldogságunkkal és tökéletesebb életformánkkal Isten örök dicsőítői leszünk. – Végül is ez az élet **tárgyi hivatása**.

Bef.: Összefoglalva megállapítandó: az ember boldogsága csak **alanyi** jellegű, de az élet valóságos és **tárgyi** célja nem lehet az Istenen kívüli, mert az Isten végül is mindent **Önmagában** hordoz.

*

II. beszédlánc: Kik tartoznak a szentek egyességébe?

Ennek tárgya: kik alkotják a szentek egyességét?

1. (Mindenszentek) beszéd: Küzdő zarándokok

(Dogmatikus beszéd: A szentek egyességének tagjai)

Bev.: Fejtsük ki az Egyház tanítását a küzdő, szenvedő és diadalmas Egyházzól. Majd magyarázzuk a küzdők életét.

1. Minden ember idetartozik.

„Az ember úgy születik nyomorúságra, mint a madár repülésre” (Jób 5,7). „Katonasor az ember élete a földön, és napjai olyanok, mint a napszámos napjai” (Jób 7,1).

2. Mert minden ember Istenhez igyekszik.

„Amint kívánczik a szarvas a forrás vizéhez, úgy kívánczik lelkem tehozzád, Istenem” (Zsolt. 41,2).

Bef.: Ismertessük az Egyházhhoz tartozás kegyét!

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Hazaért – hűségesek

Bev.: Azt a képet érintsük, hogy a sír szájának zárása – az örök kapuk tárása.

1. Nem végleges elszakadás a halál.

„Én szerencsétlen ember! Ki szabadít meg a halálra szánt testtől?” (Róm. 7,24).

2. Isten közösségébe kísér a halál.

„Halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fulánkod?” (1Kor. 15,55).
Bef.: Vezessük le, hogy Istennel élnek örökké a hűségesek!

*

III. beszédlánc: Isten jelzetei

Ennek tárgya: milyen jegyeket hordoznak Isten házanépének tagjai?

1. (Mindenszentek) beszéd: A „lélekkel” áldottak

(Erkölcsei beszéd: Az Isten népének életjegyei)

Bev.: Kérdezhetjük, hogy mik rajtunk az Isten jegyei?

1. Az Istenképiség jegye.

„Meg is teremté az Isten az embert; a maga képére, az Isten képére teremtette, férfiúnak és aszszonynak teremtette” (1Móz. 1,27).

2. Az Isten természetének birtoklása.

„Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen” (Jn 1,12).

Bef.: Állapítsuk meg, ezeket a jegyeket kell étellel világítóvá alakítani. – Így leszünk a „Mindenszentek” seregének tagjai.

2. (Halottak napja előestje) beszéd: A „Szentlélekkel” áldva „hazatértek”

Bev.: Azt kérdezzük: és az Isten jelenlétében is van „jelzett”? Tárgyalásunk feleljen „igen”-nel, mondván:

1. Az isteni cselekedetek sora világít.

„Az igazak felvillannak, és olyanok, mint a szikra, mely a nádasban tovaharapózik” (Bölcs. 3,7).

2. A lélekben élő Szentlélek tüze fényeskedik.

„Nem tudjátok, hogy testetek a bennetek lakó Szentlélek temploma, akit Istentől kaptatok?” (1Kor. 6,19).

Bef.: Igazolando ez a tétel: „az igazak felvillannak, és olyanok, mint a szikra, mely a nádasban tovaharapózik” (Bölcs. 3,7).

*

IV. beszédlánc: Ahol „kedveseink” gyülekeznek

Ennek tárgya: hol élnek a mi lelkünk kedvesei?

1. (Mindenszentek) beszéd: Isten „életlakában”

Bev.: Kérdezzük: milyen keretek fogják egybe a földön szeretetben élőket?

1. A „kis család” szent kerete.

„Megalkotta tehát az Úr Isten az embert a föld agyagából, arcára lehelte az élet leheletét és élőlényé lett az ember” (1Móz. 2,7).

2. Az Egyház „nagy aklának” széles területe...

Bef.: Állapítsuk meg, hogy Isten alkotta a földi család fészket és az örök életre zarándoklók „védelmező aklát”.

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Isten örök otthonában

Bev.: Színezzük a gondolatot: halottaink elhagynak bennünket...

1. Látszólag az anyaföldbe térnek.

„...mert por vagy és vissza kell térned a porba” (1Móz. 3,19).

2. Valóban az Atya keblén élnek.

„...hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23).

Bef.: Állapítsuk meg: tehát Istenatyánkban és velünk is együtt élnek.

*

V. beszédlánc: Országunk?

Ennek tárgya: mi a mi hazánk?

1. (Mindenszentek) beszéd: Átfutó – a föld (Dogmatikus beszéd: Az emberi élet területén)

Bev.: Kérdezzük, hogy hol pergett alá a szentek érdemszerző élete?

1. A föld az érdemszerzés helye.

„Gyűjtsetek kincset a mennyben, ahol se moly, se rozsdá nem emészt, tolvajok nem törnek be és nem lopnak” (Mt 6,20).

2. A földön való áldozatos élet – a „mindenszentekhez csatlakozás” feltétele.

„Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, még ha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25).

Bef.: Földön él, – egék felé feszül az ember.

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Valóságos – az ég

Bev.: Idézendő a Mester szava: „Az én országom nem e világból való...” (Jn 18,36).

1. A „másik világra” tör minden erkölcsi cselekedet.

2. A másik világban bontakozik teljessé erkölcsi életünk.

Bef.: Leszögezendő: a föld az előkészület, az ég a beteljesülés.

*

VI. beszédlánc: Isten szentjei”

Ennek tárgya: kik az Isten szentjei?

1. (Mindenszentek) beszéd: Az isteni kegyelmet életté alakítók (Erkölcsi beszéd: A szentek élettartalma)

Bev.: Kérdezzük, járnak-e a földön is Isten szentjei?

1. A megszentelő kegyelemben élő – szentek.

2. Mert Isten természetéből tevékenykednek.

Bef.: Állapítsuk meg: a szeretet birtokosai és sugárzói: a szentek.

2. (Halottak napja előestje) beszéd: A végső kitartásban diadalmas élethősök

Bev.: Fokozzuk az előző beszédet mondván: Isten szentjei boldogok az Atya országában.

1. Boldogok, mert Istennel dolgoztak...

„Boldogok, akik éheznek és szomjazzák az igazságot: majd kielégítik őket” (Mt 5,6).

2. Boldogok, mert az Isten bírásához jutottak.

„...hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23).

Bef.: Mondjuk egybefogva: ide vágyik az én lelkem is!

* *

c) *alcsoport: Beszédlánc-csoportok*

Egy-egy nagyobb, összefogó gondolat alá kapcsolnak beszédlánccokat Mindenszentek ünnepére és

Halottak napja előestjére.

Első beszélőcsoport: Mindenszentek és halottak előestje

Ez a csoport valóban azt a kettős gondolatot akarja részletezni: mit ér a földi élet, és mivé magasztosítja az örök élet hite? – Azért tehát a délelőtti szentbeszéd a szentek és nem szentek földi életét fejtegeti, hogy azután a délutáni beszéd magasztosítsa meg a mindenszentek diadalát.

I. beszélőcsoport: Mi a mi örök hazánk?

Ennek tárgya: helyrajzi és lélektani kutatása az emberi életnek.

1. (Mindenszentek) beszéd: A föld lakói, vagy vándorai vagyunk?

Bev.: Mit keresünk a földön?

1. Vándorai vagyunk a földnek.

2. Dolgozó népe vagyunk az életnek.

Bef.: És itteni munkánk célja? Atyánk birtoklása.

2. (Halottak napja előestje) beszéd: A föld vándorai és az ég lakói

Bev.: Mi a mi ősi hazánk?

1. Égből küldettünk a földre.

2. Földről törünk az égbe.

Bef.: Ég az ember ősi otthona...

*

II. beszélőcsoport: A zárt sír és a feltároló sír

1. (Mindenszentek) beszéd: A sír?...

Bev.: Ide torkollik az élet...

1. De a sír eltemet.

2. Az ember pedig életet keres.

Bef.: Nem lehet leívelő az élet!

2. (Halottak napja előestje) beszéd: A „megnyílt” sír

Bev.: „A követ a sírtól elhengerítve találták” (Lk 23,2).

1. Mesterünk sírja feltárult.

2. Keresztje érintésével a miénk is feltárul.

Bef.: Nincs végleges temetés!

*

III. beszélőcsoport: Köd és fény

1. (Mindenszentek) beszéd: A feledés köde

Bev.: „Minden elmúlik egyszer...”

1. A feledés eltakar.

2. De a tettek valósága élni akar.

Bef.: Csak elpihenés van, de nincs eltűnés.

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Az örök élet fénye

Bev.: Az örök élet fénye világít az emberi életre.

1. Megvilágítja értéküket.

2. Életre támasztja eltemetett voltukat.

Bef.: Minden szabad tettünk – végnélküli jeggyel ékített.

*

IV. beszédlánc: Rém és remény

Tárgy: mitől rettegünk és mivé lehetünk?

1. (Mindenszentek) beszéd: A mulandóság réme?

Bev.: Kísértő-e, vagy valóság?

1. Kísérti az embert, mert ez a látszat.

2. De győzze le az ember, mert ez a valóság.

Mesterünk igéje: „Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, mégha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25).

Bef.: Isteniek vagyunk és így a végnélküliség az Ég adta kincsünk.

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Isten-közelség reménye

Bev.: „Amint kívánczik a szarvas a forrás vizéhez, úgy kívánczik lelkem tehozzád, Istenem” (Zsolt. 41,2).

1. Istent keressük! („Mi Istent akarjuk!” c. ének...)

2. Istent akarjuk.

Bef.: Istent birtokoljuk. „Ma még csak tükörben homályosan látunk, akkor majd színről-színre” (1Kor. 13,12).

*

Második beszédlánc-csoport: „Temetés – feltámadás”

Ennek tárgya röviden ez a tétel: eltemetkezik az ember, de végnélküli életét folytatja a „hazatért” lélek. A valóság ez: más a látszat, és más a belső igazság.

I. beszédlánc: Milyen az élet?

1. (Mindenszentek) beszéd: Születtél – meghalsz

Bev.: Hol az élet értelme ebben a látásban?

1. Kezdet (születés)...

2. Vég (halál)...

Bef.: Így – nincs értelme az életnek. Ez csak látszat! Az értelem: az élet, a „szentek egyessége”!

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Valóban örökké élsz

Bev.: Élet! Élet! – Az ember igénye.

1. Erre az igazságra ébredsz.

a) Krisztus hirdeti.

b) Egyház tanítja.

c) Értelmem is igényli! (Kant!)

2. Ebből az igazsági hitből élhetsz.

Bef.: Az élet diadala az igazság.

*

II. beszédlánc: Mindenki sorsa „egyenlő”**1. (Mindenszentek) beszéd: Nincs kivétel – a halál alól**

Bev.: Kik menetelnek a temető felé?

1. Mindenkit vár a sír.**2. Mindenkit betemet a göröngy.**

Bef.: Közös utunk a temető útja.

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Nincs kivétel – a feltámadás alól

Bev.: Nemcsak a halálra áll a tétel. Vigasztaló annyiban:

1. Mindenki feltámad.**2. Mert mindenki Istent várhat.**

Bef.: Ez az igazi egyenlőség. A sír is mindenkié és a feltámadás is mindenkié.

*

III. beszédlánc: Micsoda a múlandó?**1. (Mindenszentek) beszéd: A világ múlandó**

Bev.: Milyen jegyeket árul el a „nagyvilág”?

1. Végesség jegyét hordozza.**2. Az elmúlás időpontját várja.**

Bef.: Szétesés – a „nagyminőség” feltűnedező jegye...

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Csak te vagy végnélküli!

Bev.: A mindenségből az ember. – És én? Én is ember vagyok.

1. Mert isteni a képed.

„Alkossunk embert a mi képünkre s hasonlatosságunkra” (1Móz. 1,26).

2. Mert isteni a természeted.

„Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén részeseivé legyetek az isteni természetnek...” (2Pét. 1,4).

Bef.: És így mi a vége? „... hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23).

*

IV. beszédlánc: Életutunk és életvégünk**1. (Mindenszentek) beszéd: Temetési menetünk...**

Bev.: Mi az én egyéni utam is?...

1. Sírunk felé haladunk.**2. Szeretteinkhez közeledünk.****3. Krisztus Keresztjének árnyékában megpihenünk.**

Bef.: Milyen véget áhítózik a lelkem?...

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Dicsőséges feltámadásunk!

Bev.: A temetési menet a feltámadás előfutama.

1. Diadalmas lesz a menet.

„Mikor eljön dicsőségében az Emberfia, s vele mind az angyalok, helyet foglal dicsőséges trónján. Elébe gyűlnek az összes nemzetek” (Mt 25,31-32).

2. Mert diadalt arat a bennük élő isteni szeretetet.

„Most megmarad a hit, remény, szeretet, ez a három, de köztük a legnagyobb a szeretet” (1Kor. 13,13).

Bef.: Krisztus népe – a diadalmas Krisztus népe is. „Christus vincit!”

*

Harmadik beszédlánc-csoport: „Temetők díszé”

Ennek a tárgy lenne az a vizuális területű benyomás, amelyet a Mindenszentek napja a temetőben tár elénk. Persze: az lesz a főcél, hogy találjunk olyan kapcsolatokat, amelyek az örök élet reményét ébresztgetik...

1. (Mindenszentek) beszéd: Virágok...

Bev.: Koporsók díszei... De vajon nem életünk tanítói-e?

1. A jó tettek jelképeként pompáznak.

2. A múlandóság rémeit elhessegetik.

Bef.: Végül is az élet diadaláról zengik éneküket.

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Életté bontakozó embervirágok

Bev.: „Virág” – „embervirág” ... Egybevethető-e a kettő?

1. Az anyaföldbe mélyedt törzsről letépett virág – elhervad.

2. Az anyaföldbe térő ember – Istenatyánknál – virágba fakad.

Bef.: Így minden virágnál értékesebb: „semper florens”, élő embervirág.

*

1. (Mindenszentek) beszéd: Fénylő gyertyaszálak

Bev.: Oltárainkon naponta, sírdombokon ma este gyertyák lobbannak.

1. Az oltáron hirdetik – az élet áldozatát.

2. A síron hirdetik – az élet diadalát.

Bef.: Nem ködös elmúlás, hanem a „szentek egyessége” az élet fénye.

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Világító „életgyertyák”

Bev.: Emberélet hasonlati képe: fellobbanó, égi gyertyaszál. Mi az útja?

1. Elég – az élet folyamán.

2. De örökké lobog – az élet másik vonalán.

Bef.: Örök tüzek vagyunk és soha ki nem alszunk. „Ti vagytok a világ világossága” (Mt 5,14).

*

1. (Mindenszentek) beszéd: Az áhítatos tömegek

Bev.: Délelőtt – ide, délután – a temetőbe zarándokolunk. Miért?

1. Itt – az élet Urát keressük.

2. Ott – az élet Urának „élő népét” látogatjuk.

Bef.: Nem haltak meg, hanem hazatértek.

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Szentek egyessége

Bev.: Mi a mi együttesünk?

1. Itt – a zarándokok együttese (küzdő Egyház!).**2. Ott – a győzelmek együttese (diadalmas Egyház!).**

Bef.: A szeretet füzére vagyunk!

*

1/a. (változat) beszéd: Mindenszentek

(1944.X.1.)

Bev.: Örömnépe – a diadalmas szeretet-egységnek.

1. Mert egységben élnek az Úr földi és túlvilági házanépének tagjai.**2. Mert a földön küzdvén járók a földön egymás között és égből szálló segítséggel tartják a szeretet kapcsát.**

Bef.: És minden egyes az Istenatyá szeretetének áramlásában éli életét.

*

1. (Mindenszentek) beszéd: Sírfejek beszéde

Bev.: Oszlop, szfinx, vagy kereszt? – eszerint más a beszéde...

1. A múlandóságról borongósan szól az egyik.**2. Feltámadással biztat a másik.**

Bef.: Melyik tanítás a vigasztaló?

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Vexilla regis!

Bev.: Az Egyház éneke: a Szent Kereszt diadala.

1. A halált meggyőzte a Mester.**2. A megváltott népet hazasegíti a Mester.**

Bef.: Legyünk mindig a Kereszt árnyékában!

*

Negyedik beszédlánc-csoport: „Le, vagy fel?”

Negyedik tartalmi részét az a gondolat adja: milyen vonalra irányul az ember élete? Azt is kérdezhetném: mi az életgravitáció igazi vonala?

1. (Mindenszentek) beszéd: „Fognak az erők!”

Bev.: Mit mutat az emberi élet? „Élettavas” – „életalkony”...

1. Gyengülünk testben.**2. Fogatkozunk szellemben.**

Bef.: Mi ez valójában? – A földhöz kötöttség eltűnése.

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Növekedik – az isteni erő

Bev.: De csak testi valaki az ember? – Nagyobb kincse a lélek. És ennek az útja?...

1. Gazdagodjék a lélek.

2. Mert áldozatosabb az élet.

Bef.: Az áldozat pedig érvényt és jutalmat keres és kap.

1. (Mindenszentek) beszéd: Kopogtat a halál

Bev.: Biztos vendége a zarándokembernek. Hogyan kopogtat?

1. Követei zörgetnek.

(betegség, szenvedés stb.)

2. A földi értékek eltűnnek.

(földieket elszakítják!)

Bef.: Vagdossa a földi kötelékeket!

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Hangzik az ég hívó szava

Bev.: Már szól az ég is!

1. Számadásra hívlak!**2. Egyenleged bemutatására várlak.**

Bef.: Még itt megteendő, és így boldog lesz a jövődő.

*

1. (Mindenszentek) beszéd: Készül a koporsó

Bev.: Erdők fáit – koporsók számára is nőnek.

1. Növeszti az ég Ura... (kegyelem!).**2. Faragja a föld embere.**

Bef.: De mit zár csak magába?...

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Készül a gloriola

Bev.: Ennek lényege: az ember „isteni cselekedete”.

1. Kegyelmet adj hozzá az Isten.**2. Művészi alakját kovácsolja az ember.**

Bef.: Isten adja – áldott gyermekeinek.

*

1. (Mindenszentek) beszéd: A hantok dübörögnek

Bev.: Kapák görgetik sírunkra a hantokat. Mi ez?

1. A földiek utolsó zaja.**2. A földiek végső elszakadása.**

Bef.: De ha elhal a földi zaj, vajon hangzik-e az égi diadal?

2. (Halottak napja előestje) beszéd: Szeráfok muzsikája csendül

Bev.: Angyali dal az ég melódiája. – Hallható-e ez az égi ének?

1. Dalol az égi angyalok kara.**2. Mert hazajött a föld vándora.**

Bef.: Boldogan csendül, mert gazdagabb a szeretetfüzér egy élő emberrel.

* *

d) *alcsoport: Hosszú láncokban két napot összefűző beszédlánc-csoport: „A látó szemek”*

Tárgyát ez az ötletcím is megadhatja, alkalmazva Mindenszentek és Halottak napja ünnepeire. – Részletes megvilágítását ez a kérdés determinálja: hogyan és mit látunk életünk egyes változataiban? Döntő, evangéliumi tartalmát pedig ez a végső felelet adná: a hit fénye az igazi látás titka. – Lássuk ezeket egyenként.

I. beszédlánc: Az értelem útján

1. beszéd: Fiat lux!(Isteni parancs!)

Bev.: Nap, hold, csillagok. Ez a természet fénye.

1. De sötét – önmagának.

2. De fényben álló – a fizikai látónak.

Bef.: A fénykeresés az ember törekvése.

2. beszéd: Quid sic lux?

Bev.: A látás segítő eszköz?

1. Ez csak fényvetés – a felületre.

2. Ez csak észlelés a jelenlétre és változatra.

Bef.: A körülvevő adatokat látja az ember.

3. beszéd: Lux intellectus

Bev.: Mit tár fel az értelem fénye?

1. A köznapi ismeretet (hasznosak).

2. Esztétikai ismeretet (szép).

3. Tudományos ismeretet (igaz).

4. Erkölcsi ismeretet (jó).

Bef.: Mi az értékek skálája?...

4. beszéd: Origo lucis

Bev.: Okok ismerete.

1. Honnan a fény? – „Nescimus!” – ez sötétség.

2. Isten a Fény. – „Scimus!” – ez megértése a mindenségnek!

Bef.: Ez életértelem ismerés.

5. beszéd: Hideg „Fény”, vagy meleg „Fény”?

Bev.: Mi magyarázza az életet?

1. A lét?

2. Atya?

Bef.: Ez magyarázza az életet!

6. beszéd: És az ember életarca?

Bev.: Milyen ez más és más fényvetésben?

1. Ateizmus...

2. Deizmus...

3. Teizmus...

Bef.: Ez az utolsó megemel.

7. beszéd: A tobzódó ember látása

Bev.: Csak a földre hajoljunk?

1. **Onnét vegyük a testi erőket.**
  2. **Égből várjuk az égi kegyelmet.**
- Bef.: Ez jelzi: Isten rokonai vagyunk!

8. beszéd: A szenvedő ember látása

- Bev.: Sötét a látása.
1. **Mert szenvedés az élete.**
  2. **Mert nem értékeli az Isten fényét.**
- Bef.: Csak hurcolója az életnek.

9. beszéd: A mélységek kutatójának látása

- Bev.: Lehatolunk – a mélyre.
1. **Okok sorát nyomozzuk.**
  2. **Létesülésük értelmét vizsgáljuk.**
- Bef.: Az igazságok világát járjuk.

10. beszéd: A magasságok feltárulásának látása

- Bev.: Zártak-e az egek?
1. **Az ég leereszkedik.**
  2. **A föld felemelkedik.**
- Bef.: Az éghez tartozunk!

11. beszéd: A halódó ember látása

- Bev.: Quid?...
1. **Az elhagyottság...**
  2. **A bágyadt imbolygás...**
- Bef.: De csak ez a vég?

12. beszéd: A halál utáni látás?

- Bev.: Quid? – Egy a felelet: van!
1. **A hitetlen semmit sem vár.**
  2. **A hívő: Mindent remél.**
- Bef.: Ez a különbségek különbsége!

*

II. beszédlánc: A hit mécsesével

Ennek tárgya legyen: a hit fényének értékelése.

1. beszéd: Az emberi ész Istent kereső jellegzetessége

- Bev.: Istent kereső az ember.
1. **Kutat...**
  2. **Tapasztal...**
  3. **Égbe száll...**
- Bef.: Transzcendens és szupernaturális.

2. beszéd: A teremtés története

Bev.: Az emberről így szól a teremtés története: „Megalkotta az Úr Isten az embert a föld agyagából, arcára lehelte az élet leheletét és élőlényvé lett az ember” (1Móz. 2,7). (Itt Mózes szövege értelmezendő!)

1. Anyagi világ teremtése.

2. Szellemi világ teremtése.

Bef.: Minden alapja – az Isten.

3. beszéd: Az ember értéklése

Bev.: Hogyan értékel az isteni tanítás?

1. Isten képei vagyunk.

2. Istent lélekben hordozók legyünk.

„Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek” (2Pét. 1,4).

Bef.: És végezetül? – „Ma még csak tükörben homályosan látunk, akkor majd színről-színre” (1Kor. 13,12).

4. beszéd: Az emberi hivatás

Bev.: Hogyan indít az Isten? „...uralkodjék a tenger halain, az ég madarain, az állatokon és az egész földön, meg minden csúszómászon, mely mozog a földön” (1Móz. 1,26).

1. Dolgozzuk a földet.

„Vette tehát az Úr Isten az embert s a Gyönyörűség paradicsomába helyezte, hogy művelje és őrizze meg” (1Móz. 2,15).

2. Alakítsuk a lelket!

„Ti olyan tökéletesek legyetek, mint mennyei Atyátok” (Mt 5,48).

3. Érjük el az eget!

„Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, mégha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25).

Bef.: Ez a hivatás végül is Isten dicsérete.

5. beszéd: Az ember istenivé alakulása

Bev.: „Bizony, bizony mondom neked: aki nem születik vízből és (Szent)lélekből, nem mehet be Isten országába” (Jn 3,5).

1. Temetni kell az anyagi életet.

2. Fel kell támasztani a lelki életet.

Bef.: „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen” (Jn 1,12).

6. beszéd: Az ember végnélkülisége

Bev.: Valójában milyen lény az ember?

1. Időben születik.

2. Végnélkülien diadalmaskodik.

Bef.: Ez – életdiadal.

7. beszéd: Az Isten és ember személyes dinamikája

Bev.: Személy az Isten.

1. Tőle jöttünk.

2. Hozzá térünk.

Bef.: Ez a kettős dinamika.

8. beszéd: Az ember természetfeletti hivatása

Bev.: Végző hivatásunk?

1. Isteniek legyünk a földön.

2. Istennel éljünk az égben.

„Ma még csak tükörben homályosan látunk, akkor majd színről-színre” (1Kor. 13,12).

Bef.: Istenhez tartozunk.

9. beszéd: Az isteni természet lendítő ereje

Bev.: Mi az isteni természet?

1. Erőfeszítésünk diadala.

2. Krisztusi élet eredője.

Bef.: Istennel élhet az ember.

10. beszéd: Az ember örök nosztalgiája

Bev.: Merre tör az ember?

1. Csak a föld felé?

2. Az ég felé!

Bef.: Ezért igaz: „Amint kívánczik a szarvas a forrás vizéhez, úgy kívánczik lelkem tehozzád, Istenem” (Zsolt. 41,2).

11. beszéd: A természetfeletti élet végnélküli értéke

Bev.: De meddig él az ember?

1. Eddig: „Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, még ha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25).

2. Így: „Ma még csak tükörben homályosan látunk, akkor majd színről-színre” (1Kor. 13,12).

Bef.: Tehát végnélkülinek rendelte Isten az életünket.

12. beszéd: A természetfeletti élet belső boldogsága

Bev.: A birtoklás boldogító. – És az Isten birtoklása?

1. Boldogít, mert mindent bírunk.

2. Boldogít, mert a Szeretet áramkörében élünk.

Bef.: Ez a személyes élet boldogsága.

*

III. beszédlánc: Az igazságok

Itt az életigények alapján fejtegetendő a tétel.

1. beszéd: Milyenek az életképek?

Bev.: Fényvetéssel látunk...

1. Ész fénye mellett.

2. Hit fénye mellett.

Bef.: A fénysugár ereje folytán másnak látunk.

2. beszéd: Ellentét, vagy harmónia?

Bev.: De hiszen a földiekből élünk.

1. Látszólag ellentét.

2. Valóban harmónia.

Bef.: Az élet igazi igénye egybecsendül.

3. beszéd: Az egybecsengés dallamai

Bev.: Mit dalol az élet az embertípusok lelkében?

1. Egyszerű népek...
2. Tudósok...
3. Szentek...

Bef.: Minden felsőbb típusban szebben dalol az élet.

4. beszéd: Az ember igénye

Bev.: Végül is mi az ember igénye?

1. A földiek birtoklása és élvezése.
2. Az égiek leszállása és élvezése.

Bef.: Test és lélek az ember.

5. beszéd: Az Isten kielégítő kegyelme

Bev.: De ki adja ezt?

1. A földiekben a Teremtő.
2. A szellemiekben a Megváltó.

Bef.: Az égi Atya az adakozó.

6. beszéd: Az élet diadalmas kicsengése

Bev.: Mit akar az élet?

1. A szellemi élet boldogságát.
2. Az életboldogság végnélküliségét.

Bef.: És mit birtokol az élet?...

7. beszéd: Az élet szava – Isten szava

Bev.: Életünk – életet igényel.

1. Tökéletesen – a földön.
2. Végnélkülien – az égben.

Bef.: Ez az igény – ősi igazság.

8. beszéd: Az Isten szava – az igazságok igazsága

Bev.: A bennünk csengő szó az Isten szava.

1. Szeretetről szól az emberi élet.
2. Az örök Szeretetben teljesül ki az élet.

Bef.: Ezt az Isten tanítja.

9. beszéd: Az igazságok igazsága – a boldogság forrása

Bev.: Csak a tudás az érték?

1. A tudás – ismeret.
2. Az élet – szeretet.

Bef.: Ez boldogít.

10. beszéd: A boldogság forrása – a Végtelen igénylése

Bev.: Mi a legnagyobb boldogság?

1. A mindenség bírása kicsi.
2. Ha tudatunkra ébred – a Minden.

Bef.: Ez pedig az Isten.

11. beszéd: A Végtelen igénylése – az élet szent vonala

Bev.: Mi a legősibb igényünk?

1. Élni.

2. Örökké élni.

Bef.: Ez az Isten országának alapvonala.

12. beszéd: Az élet szent vonala – az örök élet birtoklása

Bev.: Eredmény?

1. Értelem?

2. Hit?

Bef.: Íme az igazi látás titka: értelem követeli, hit megragadja.

* * *

II. rész: MINDENSZENTEK ünnepére írt beszédek

A/ rész: az ünnep jellegéből levont beszédek

1. beszéd: Jelen és jövő (Örök élet az igényünk)

Bev.: Szentek ünnepét ünnepelve arra gondol az ember: vajon a földi élet és az örök élet milyen kapcsolatban van egymással? Azt is lehetne kérdezni: milyen életet éltek a földön azok, akik Isten szentjeiként boldogulnak az égben? – L. **Douglas** híres amerikai regényíró így felel: le kell hozni a szenteket az állványokról és látni kell **földi** életüket, hogy igazán testvéri szeretettel mintázhassuk életüket. Vegyük tudomásul, hogy ők a földön a „küzdő Egyház” tagjai voltak, így lettek a „diadalmas Egyház” szentjeivé. – Nézzük most reánk vonatkoztatva is!

1. Jelenben a küzdő Egyház tagjai vagyunk mi is.

Talán nehéznek látszik ez a tétel, de a Mesterünk mondja, és szavai nyomán értelmünk is felértéklí.

a) **Mesterünk** szerint ez az igazság: „Boldogok vagytok, ha miattam szidalmaznak és üldöznek titeket és hazudozva minden rosszat fognak rátok” (Mt 5,11). Lényege, értelme az, amit Jób könyve is hirdet: kicsire becsülendő az anyagi élet, hogy uralom és győzelem jelezze földi életünket. Az uralom az ember hivatása, és az anyagiak lemondásáért a lelkiek ezerszerese a föld urának jutalma.

b) De ezt a hangot értéklí az Úr adta **értelem** is. Az ösztönös élvezetet vágyó ember lelkében nehezen csengő ez a beszéd, de odahajlik mégis a szellem, mert az elemi tapasztalatok szerint is küzdő, lemondó erőfeszítés hozza az értékeket. Az anyagi világ is ezt mutatja... Erőfeszülés nélkül nincs – bontakozás... Nagyobb belső munka nélkül nincs – szírombaszökkenés... Minél nagyobb a szellem erőfeszítése, annál nagyobb a lélek diadala. Erre tanít **Madách** „Ember tragédiája” is... Nézd csak! Mit mutat a „szentek egysége”? A földön azt, hogy a **küzdők tábora** az emelkedett emberek egyeteme. – Keményen követelődző igazság tehát: a földi küzdelem a „küzdő Egyházhoz” fűz bennünket. – Ebben és így éltek a „szentek” is a földön!

2. De mindennek eredője ez az igazság: **Jövőben a diadalmas Egyház kebelén élünk.**

Ennek tárgyi tartalma ez: amit erőfeszítéssel szereztek (lemondás, szenvedés és kegyelemmel átítatott erény), az **örök érték**ként kísér az Isten országába. Az igazság ez: a **személyes** küzdő – **személyes** és **tudatos** eredményt igénylő.

a) A **Mester** szerint – örök ország vár. „Az én országom nem e világból való” (Jn 18,36). Nem is földi életkeret, hanem a földi életben megszerezhető isteni ajándék. Azt is mondhatnók: ez az ország a **földi erőfeszítés jutalma**. Olvasd csak: „Jöjjetek hozzám Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot” (Mt 25,34). – Értéke isteni és örök, tartalma pedig Isten-bírás.

b) A Mester ígérte életet azután – a **lélek elemi lendületével igényli** az életzarándok. – A zarándoklat nem a sírig tart és halad, hanem az örök életbe lendül... Az élet ősi igény, és a halál – a Mester tanítása szerint – letört hatalom. Jól jegyezd meg: „Halál, hol a te hatalmad? Halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fullánkod?” (1Kor. 15,55). Lám! Ez a „diadalmas Egyház” valósága és az ember életének célbafutása. Csak akkor nyugszik meg az ember, ha olyan olimpiásznak látja az életet, amelyben „örök győztes” az élet versenyzője. – Lásd a **szenteket!**

Bef.: Végezetül le kell szögeznünk: olyan **jelen** az életünk minden perce, amely a „temetkező múlt” helyett – az **örök élet** diadalát várja. Van tehát **küzdő Egyházunk**, de vágyaink teljessége – a **diadalmas** Egyház elérése. Egyszerű szóval azt jelenti: küzdelmes életünk végső szakasza – a „szentek egységében”, az égi Atya világában található. – Ezért élünk, és így lesz életünk a győzelmek győzelve, mert örökké él az ember. Mégpedig – a „szentek egységében” az égi Atyánknál!

2. beszéd: A szentek tiszteletének alapja

(Dogmatikus beszéd: Isten imádása – és a szentek tisztelete)

Bev.: Az Isten első parancsát így hirdeti az Írás: „Rajtam kívül más istened ne legyen. Ne csinálj magadnak faragott képet, se valamely képmást arról, ami fenn az égen, vagy lenn a földön, vagy a föld alatt, a vizekben vagyon” (2Móz. 20,3-4). – És mégis a templomunk dísz a kép vagy a szobor? Igen! Igen! De nem az imádás tárgyai, hanem a **tisztelet fokozói** a „hazatért szentek” emlékei. – De miért? Azért a vallási kultuszért, hogy ők szoros kapcsolatban éltek a Mesterrel.

1. Mert bennük élt és él Krisztus.

Aki az Úr szerint rendezi életét, arról a következőket lehet megállapítani.

a) Ő az Isten szentje. Istenért lelke az égre feszül, hogy minden égi szóra így felelhessen: „Szólj, Uram, mert hallja a szolgád” (1Kir. 3,10).

b) Ő, az Isten szentje, Istennek élő „végnélküli személy”. És az ilyen életnek mi a vége? „Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot” (Mt 25,34). – És ott ezt az életformát élük: „...hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23).

2. Mert belőlük is sugárzott és sugárzik Krisztus.

Az isteni élet nem elzárt keret, hanem eleven sugárzó valóság.

a) Az isteni élet is sugárzó. De hogyan értelmezendő ez? Az Írás szerint így: „...légy is a hívek példaképe beszédben, viselkedésben, szeretetben, hitben és tisztaságban” (1Tim.4,12). Mit Istentől vett, azt másoknak adja. Mégpedig úgy, hogy az isteni természetet saját életévé alakítja és annak szépségét Isten és embertestvér felé sugározza. „Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal. 2,20).

b) De az örök Nap – növekedést adó. – A földön is gyarapszik az élet lelki tartalma, az örök életben is gazdagodónak hisszük a boldogultak életét. – Jól mondja Szt. Pál: „Én ültetem, Apolló öntözte, de a növekedést Isten adta” (1Kor. 3,6). Az igazi erő és éltető a Mester, Aki minden léleknek éltető gyökérzete. „Én vagyok az igazi szőlőtő, Atyám a szőlőműves” (Jn 15,1). – És mindez átértékelhető – az örök életre is.

3. Mert bennük tiszteljük Krisztust.

A szentek tiszteletében ugyanis az egyik gyökérág: bennük Krisztust tiszteljük. – De hogyan?

a) Ők Krisztus képét viselik. Életük: Krisztust követő. Lelkük: Krisztusban újjászületett. „Bizony, bizony mondom neked: ha valaki nem születik vízből és (Szent)lélekből, nem mehet be Isten országába” (Jn 3,5). És eledelük – Maga Jézus Krisztus: „Én vagyok az élet kenyere. Aki hozzám jön, nem éhezik többé, és aki bennem hisz, nem szomjazik soha” (Jn 6,35).

b) Bennük is Krisztust tiszteljük. Itt valóban arról van szó, hogy tisztelettel nézzünk szentjeinkre, és hódolattal imádjuk – az ő életüket látva – ezt az életet teremtő és kegyelemmel istenivé tevő égi Mestert.

Bef.: Összefoglalásban állapítsuk meg, a szentek Krisztustól kapnak mindent! Ezért az igazi imádó tisztelet részükről és mi részünkről az **Isten imádása**. – A szentek tehát tiszteletünk tárgyai, akik miniket az Isten imádásához segítenek.

3. beszéd: A szentek tiszteletének módja

(Dogmatikus beszéd: A tisztelet tartalma)

Bev.: Nem külső módról, hanem belső tartalmi módról lesz szó. Mintha azt a különbséget akarnók megállapítani és lemérni, amely az Isten imáadásában és a szentek tiszteletében tűnik elénk.

1. Imádás – az Istené.

Ég és föld, angyal és ember az Isten teremtménye; tehát Hozzá fűz a függés függése.

a) Ezért mondjuk, hogy egyedül Őt illeti a hódolatos imádás. Ő – a kezdet. „Az Úr a föld s ami azt betölti, a földkerekség és minden lakója. Mert a tengerekre ő alapította, s a folyók fölé ő állította” (Zsolt. 23,1-2). – Ő – a fenntartó. „Füvet sarjasztasz a barmok számára, és növényzetet az ember szolgálatára, hogy kenyeret termelj a földből” (Zsolt. 103,14). – Ő – az életcél. „Én az Alfa és az Omega vagyok, (a kezdet és a vég), mondja az Isten, az Úr, aki van és aki volt és aki eljövendő: a Mindenható” (Jel. 1,8). Övé tehát az imádás és az áldozat.

b) És ezért mondhatjuk, hogy az embert ez nem illeti, nem illetheti. Még akkor sem, ha a szentek közé emelkedett. Így is **csak** teremtmény, és az imádás egyedül a Teremtőé!

2. És ezért mondhatjuk, hogy: **a tisztelet a szenteké!**

A „szent ember” élet-példakép! Szinte arról zeng az élete: ilyenné lettem Isten kegyelméből! – Miképp felelhet erre a földi zarándok?

a) Hódoló tisztelet – az isteni életnek. Ez lelkének hódolata – a fenség előtt. Ez lelkének vágyódása – a követendő előtt.

b) Bizakodó foházkodás – a célbafutott közbenjárásáért. Ez pedig azt jelenti, hogy az ő érdemeire való tekintettel kegyelmét adja az ég Ura. Sőt azt is jelenti, hogy értem könyörgő imáinak értékét – szegény lelkem javára értékesítse az égi Atya.

Bef.: Mit tegyen tehát a föld embere, ha az égi otthon szent lakóira irányul a figyelme? Hódolatos tiszteletre gerjedjen a lelke, és az Isten kegyelmének vételével követésre serkenjen az élete.

4. beszéd: Közbenjárók?

(Dogmatikus beszéd: A szentek tiszteletének értéke)

Bev.: A kezdet kezdetén óvást emelünk: a „közbenjáró” **emberi** értelmezése ellen. Itt a szeretetkapcsolatról van szó. – Mit jelent ez?

1. Az Úr szentjei szeretettel hozzánk fűződnek.

Induljunk meg azzal a gondolattal: az élet igazi kapcsa a személyes szeretet. Az Isten maga a Szeretet, és mi is a szeretet útján fonódunk Hozzá.

a) De embertestvéreinkhez is szeretet a kapcsolatunk. Ennek első területe a föld. „Kezdetben, uram, a földet teremtetted, az egek a te kezdeből születtek” (Zsid. 1,10). De ennek fennmaradó területe – a halál utáni életkeret (emlékek!). Így tehát – transzcendens értelemben – idetartozik a természetfeletti élet kapcsolata is.

b) És így saját vérünkéből fakadó és családunkhoz tartozó „hazatértekhez” is az állandó szeretet útján kapcsolódunk. Ennek pedig az a kölcsönösség az értelme: övéké a hódolatos tiszteletünk és miénk az ő szeretetüknek Isten küldötte sugárzása. Ez jelenti azt, hogy szeretteinkkel lélekszeretben élünk – a halál után is.

2. De az Úr szentjei szeretetükkel Istenhez fűződnek.

A szentek élete Isten előtt kedves élet. Életük Isten iránt szeretettel teljes. Erről mondja Szt. Pál: „Most megmarad a hit, remény, szeretet, ez a három, de köztük a legnagyobb a szeretet” (1Kor. 13,13).

a) A boldogultak lelke – szeretettel ismeri lelkünket. Ezért felénk forduló lelkük – az égi Atya szeretetéből akar sugározni.

b) A boldogultak lelke Isten szeretetében él. Róluk mondja az Írás: „Mi hát az ember, hogy eszedbe jut, s az ember fia, hogy meglátogatod? Angyalaid alá csak kevéssel aláztad, dicsőséggel, nagysággal koronáztad, (Fölébe rendelt kezed minden művének)” (Zsid. 2,6-7). Így azután az isteni Szeretethez kapcsolódva a föld igényeinek is sugárzó szeretetet esdenek.

Bef.: Mi tehát a „szentek közbenjárásának” lélektani magyarázata? A felelet így szól: a végtelen Szeretethez kapcsolódó szeretet a föld személyes küzdőit is az Atya lelkéhez és a Belőle áradó Szeretethez kapcsolja. De miért? Csak egy szó a felelet: szeretetből!

5. beszéd: Szent életjel

(Erkölcsi beszéd: A Krisztushoz tartozandóság jegye) – (1940.XI.1. Egyetemi templom)

Bev.: Az emberek között a „francia irodalomból kiindulva” – jelszóvá vált a testvériség, egyenlőség hangoztatása. A testvéri egységet csendítették a kis harangok is, de mégis megosztódás gondolata ül diadalt, mert a fajok és népek és nemzetek elkülönülésre törnek. Ilyenkor gyönyörűségeken hangzik az Egyház emelkedett szava, amely Úr Atyánk tervei szerint egy országról, a szentek egyességéről beszél. – Az Isten ugyan az embereket családi, faji és népi különbözőségekkel áldotta meg, de lelkéből fakadó atyai szeretete azt sugallta, hogy olyan ország teremtessek – az ez az Egyház –, ahol egyetemesen fogad gyermekének minden életvándort. Ez a szent ország olyan áldott életkeret, amely Krisztus családtagjává magasztosítja a nagy embercsalád minden serdülő csemetéjét. Jól jegyezd meg: „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen” (Jn 1,12). – Van-e valamiféle szent jel, homlokra vésvé vagy lélekbe írva, amely Krisztus családja tagjának tünteti föl a földre küldött isteni követeket? – Kérdésem két vonalon halad: megtalálható-e ez az isteni jegy a földi élet keretében és föllelhető-e az isteni karakterisztikum a véges élet keretein túlra törő csodás magaslatokra ívelésben?

1. Ha az ember földi életében jelentkező isteni kegyeket keresünk, akkor ezt a csodás ismertetőt a Mester szavaiból kell kihámozni.

a) Ugyanis arra a kérdésre, mi a főparancsolat, azt felelte: „Szeresd Uradat Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből... felebarátodat, mint önmagadat” (Mt 22,37 és 39). Majd mikor arról szól az Üdvözítő, hogy miről ismerik meg az ő családtagjait, akkor is azt felelte, arról, hogy szeretettel lesznek egymás iránt. „Ez az én parancsom: Szeressétek egymást, mint ahogy én szerettelek titeket” (Jn 15,12). – Majd a szeretett tanítványa, Szt. János, élemedetten egyre csak azt ismételte: szeressétek egymást! És mikor pedig szinte unva már a sok kérdést, szomorúan mondták neki: miért mondasz ezt mindig, akkor azt felelte: „azért, mert ebben minden benne foglaltatik”. – Végül a nemzetek apostola, mikor az erények értékéről szólt, akkor a hitet és reményt másodrendűnek mondja, mert az örök életben csak a szeretet talál érvényt. „Most megmarad a hit, remény, szeretet, ez a három, de köztük a legnagyobb a szeretet” (1Kor. 13,13). – A szeretetnek, mint szent életjegynek, jelentkeznie kell abban, hogy magamat mint Isten földi küldöttjét, lélekértékeimet mint Istentől kapott kincseket nagyra tartom; továbbá mutatkoznia kell abban, hogy felebarátomat embertestvéremnek ismerem. Végül pedig úgy kell kivirágoznia, hogy Istenben Atyámat hódolattal tiszteltem.

b) Ebben az életjegyben azután benne rejtőzik, hogy megteszünk mindent lelkünk érdekében, hogy kiosztjuk földi kincseinket embertestvéreinknek, hogy őket boldogabbá tehetjük. – Itt azután nemcsak az anyagiakra gondolok, hanem minden birtokunkban lévő értékre, mely már az életben kamatoztatható. Jól tudom én azt, hogy az üdvösségét kereső ifjú kérdésére így felelt az Úr: „Add el amid csak van, árát oszd ki a szegényeknek, így kincsed lesz a mennyben. Aztán jöjj és kövess engem” (Lk 18,22). Ez a szent felelet a földi élet kisebbségét hirdeti, de egyúttal azt is ütemezi, hogy a földiek felett az Evangélium önzetlenei, az Evangélium hirdetői és az isteni életnek az élői legyünk. Mégpedig olyanformán, hogy tekintsük magunkat égi Atyánk földi teremtményeinek, és lelkünk szeretetsugárzásával a végnélküli élet örömeit áhítozzuk. Így azután elködösödnék a föld vonzó csábköteléke, simává alázkodnék az égbe törő hegyek orma és értéktelenné silányulna az emberi értékelés szerint büszkélkedő életnagyság. Egy igazi nagyság van! Ez pedig az, amely Isten mértéke szerint ítélte mindennek felettinek. Aki így az örök Atya földi gyermeke és az örök életnek áhítózó várományosa létszen, annak lelkéből kiárad a jóság, annak lélekkapuját nem zárja el záró lakat, annak keze mindig segítséget szórással nyitott, a lelke pedig osztó és sugárzó. Élettartalma: szeretet önlelkével és embertestvérel szemben és alázkodó szeretet Isten szent színe előtt. Az ilyen szeretet ítéletében nemes, mert mindenkiben Isten gyermekét sejtje. Tudja és látja ő is a természet adta megosztódásokat, de a szeretet megemelő erejében a küzdőben és szenvedőben, gyengében és erősben egyaránt Krisztus családjának tagjait tiszteli.

c) A Mester szavai szerint egy akolt alkot az embernáj, amelyet egy Pásztor vezet az örök akolba: „...egy akol lesz és egy pásztor” (Jn 10,16). Ennek kapuit nyitjuk, akik Krisztus családjának tagjaivá nemesedünk. Akinek milyen a gondolata, olyan a tevékenysége. Abból nyújt, amiben bősége van és annak ad, aki ebben hiányt lát. Kenyeret tör az éhezőnek, tanítja a tudatlant, gyógyítja az összetörtet, lelkileg halottat az Úrhoz segít, hogy az örök élet számára föltámasztott lélek az Úrhoz jutás csodás kegyét nyerje. Ezek lelke mutatja azt a lelkületet, amire Krisztus mutat példát, amint az evangélista írja: „...ahol csak megfordult, jót tett” (Ap.Csel. 10,38). Ezek az Ő követői, akik hallják szavát és megtartják. Követik nemcsak abban, hogy szenvedést vállalnak, hanem abban is, hogy a szeretet ajándéka-

val messze üzni próbálnak minden gondot, fájdalmat. Krisztus követői abban a vonatkozásban is, hogy arra törekszenek, hogy mindazt, aki a szent életjegyet még nem hordozza, Krisztus családjának tagjává avassák.

2. A szeretet azonban nemcsak a földi élet keretében jelentkezik, hanem égre ívelő vonalvezetést is mutat.

Az Úr szavai: „Nem vagytok e világból valók” (Jn 15,19). Azt tanítja, hogy más világ vár reánk. Földanyám szül, de égi Atyánk hazavár. Nincs jobb hír, mint az, hogy a földi élet végessége fölött Istenatyánk diadalt arat.

a) Örülne-e az ember gyertyalobbanást mutató életnek, ha a halál percében hamuvá esnék szét a világító gyertyácska? Szeretne-e virággá bontakozni az ember, ha világosan tudná, hogy szélfúttá porrá leszen? Szeretne-e száreptai korsóvá egyszerűsülni az élet vándora, ha tudná, hogy tartalma mindig fogy és napok során kiüresül? Szeretne-e Isten gondolatát hirdető próféta lenni, ha az a silány gondolat ködösítené a lelkét, hogy rövid idő múltán elhalkul a daloló szó, és semmivé válik élete? – Hiába integet rózsás kendőkkel az élet. A kapkodó ember érzi, látja, hogy a halál elvisz mindent, és a földi kincseket elrabolja az idő. Nem veszed-e észre, hogy kiöl minden lelkesedést a pergő múlandóság, hogy betegség, halál, földanyád követői várnak és visznek a föld mélyére? Gyengébb lesz a hangod, megtörik akaragod, bizonytalanabb lesz ítéleted, – mindent, amit szentnek tartasz, elrabol a halál.

b) De az emberi látás és tapasztalás felé emelkedik a mi hitünk. Ez a hit, amely a Mester szavát igaznak tartja: „Aki ezt a kenyeret eszi, örökké él” (Jn 6,58). Aki csak földi ételből él, az földi ember. Az ilyenén élénken verődik ki a föld porára írott múlandóság jegye. Aki azonban Krisztus Testének és Vérének eledeléből táplálkozik, azt a véges emberből örök életre hívott természetfeletti lényre teremtette a csodás Kenyér. Amilyen a kenyered, olyan az életed. Aki földi kenyeret eszik – a föld gyermeke, aki égi Kenyérrel él, az az örök élet várományosa. Aki ezt az életet megsejti, az az élet ég felé ívelését várja; érte kész mindent feláldozni, hogy Krisztus szeretetének lélekjegyét a másik világra is átkapcsolja. – És milyen kemény, követelőző ez a tudat! Hiába földi rög a sírt, hiába burjánzik rajta fű, vagy gaz, ősi szent ereje a mai estén virágot fakaszt, tüzet lobbant minden síron... Az egektől követeli, hogy bontassanak meg a sírok, öltönn dísz a hant, és legyen lélekvalóság a szó, amelyet a temető bejárata fölé írunk: Feltámadunk! – Ezt a vágyat nem lehet eltemetni! A szeretetnek olyan csodáját teremti, hogy valóban feltámasztja a halottakat, ha csak átfutóan az emlékezet életére is. Ős igénye Krisztus családjának az egymásba fonódó szeretet valósulása. Örök ereje a léleknek, hogy égből jöve égbe jusson. Istenatyánktól indítva az atyai házba érjen és a földi élet befejezése után az örök élet birtokosává legyen. Ott azután egyetlen erény ül diadalt: a szeretet.

Bef.: Jegyet kerestem, mely a Krisztus családjához való tartozandóságot mutatja. Egy jegy van: a szeretet jegye. Ez a jegy fölvilágos földi vonalon: önmagam, felebarátom, Isten iránti odahajlásban; de ugyancsak átterjed a földön túli életre, ahol az örök élet szeretet együttesében boldogult lelketek, Istennel egybefűzve nyer végérvényt. – Emberi erők bontani próbálják az egybetartozókat. Isten atyasága egybefűzi a föld zarándokait Krisztus családjának együttesévé. Ha lelkünk ahhoz a szent irányhoz fűződik, amely – a szeretet életjegyét hordozva – az Isten atyaságában testvérként fon egybe minden embert, akkor a földi és örök életben Isten házanépének fogjuk érezni magunkat.

6. beszéd: Az ember – a hit fénye világánál

Bev.: Egy bölcselőt, aki komor, sötét színben látta a világot, megkérdezték: mit tartasz az emberről? És ő azt felelte: az élet olyan rongyos nyomorultjának tudom, akit a ködös „Hatalom” rozoga kárára ültetett, melynek rúdjánál értelmének pislákoló mécsese áll, és ennek sárgás fényénél járja zarándok útját. – Sötét emberi szemmel ilyen sivárnak látszik az ember élete, de isteni szemmel kinek látom a föld zarándokát?

1. Isten követének.

Pogányok közt is van, akit Isten kegyelme isteni hitben indít. Tagore-ra gondolok, aki szerint a csecsemő néma ajakkal vár és csendben hirdeti: Isten még mindig szereti a világot. – A másik, a „Kék madár” szerzője azt mondja: a zarándokútra küldött világba lépés előtt Isten ajándékát viszi a földre, azt, ami az életet szebbé teszi. Aki küldetett, az talentumot is hoz magával. És ha az Írás szövegét olvasom, abból azt látom, hogy olyan valaki az ember, akiről az Írás azt mondja: „Meg is teremté az Isten az embert: a maga képére, az Isten képére teremtette, férfúnak és asszonyinak teremtette” (1Móz. 1,27). Nem olyan nyomorék, akit az élet rozoga kárára ültetett és pislákoló mécsessel indít, hanem aki

Isten képét hordozza, akibe lelkét leheli és aki földi életet járva oda tör, ahonnan jött. Vágyat ébreszt benne az örök világok felé.

2. A fejlődő élet szolgájának.

Ahol Isten követe jár, ott fejlődést látni, és mindenki életkincsét szórja.

a) Nem a nyomorult koldusok dalát éneklő, aki mindent mástól vár, hanem azt a csodás hatalmat birtokolja, amely az élettalantumokat életté tudja bontani. – Siegfried kürtjét égi hatalmától kapta és megszólaltatta, hogy egek segítségét vegye. Ez a mese ezt a szent igazságot hirdeti: hogy az Istentől küldött ember az imádság kürtjét vette, hogy hangjára az egek támogatást adjanak.

b) Az embernek az is a hivatása, hogy olyan utat járjon, hol mindent, ami szent, szépség, jóság, érték – szórni tudjon. Másokat is erre neveljen, és akkor, amerre küldetése hívja, virágba öltözik az élet. – Prohászka mondotta: ahol az ember jár, eltapossa a virágot, ahol az Isten jár, virágba öltözik minden. – Meg kell érezni, hogy az Isten küldött a lelkében hordozza az Istent és ahol jár, az élet virágba fakad.

3. Végül is Isten fiává váljék.

Az embert azért indítja földre a világ Ura, hogy örök világokban Isten gyermekévé legyen.

a) Nem az az útja, hogy nyomorgó koldusként csak szenvedést és bajt viseljen, hanem a Hóreb hegyén járva az égi Kenyérrel táplálkozva közeledjék égi Atyja felé.

b) Mindenszentek ünnepének az az értéke, hogy a földi zarándokutat úgy mutatja, hogy az Istenatyánk országába, mindenszentek dicsőségébe emelkedjék. A föld az a hely, ahol az ember mindent szenvedésnek, küzdelemnek érez. Az ember ugyan **csak** ezt látja, Isten kegyelmének fényével azonban azt látjuk, hogy Istentől küldött zarándokok vagyunk, a magunk és mások életét bontjuk és az örök hazatérés országát várjuk.

Bef.: Mindenszentekre gondolva, a szentek egyessége azt a gondolatot ébressze, hogy szent közösségben folyik a mi életünk. Istenatyánk küldött, az Ő kegyelme vezetett, belénk Szentlelkének kegyelmét lehelte. Közünk van az országhoz, amelynek Ő az Ura és Atyja, és házanépe minden lélek. – Küzdő élet harcosai vagyunk, kikben az a hit él, hogy a diadalmas földi élet küzdelmei után Isten dicsőségéhez közeledünk. Ha ez a gondolat felébred bennünk, akkor Isten küldöttjeinek, Isten házanépeinek tudjuk magunkat, akik földi hivatásuk befejezése után Atyánkhoz jutunk és az Ő házanépét alkotjuk. Így azután boldogan ismétélhetjük az Úr szavát: „...hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23).

7. beszéd: Szentek képei – és a földön élő szentek galériája

(Liturgikus beszéd: Szentképek)

Bev.: Szenteket tiszteljük képeken is. – De kik az Isten szentjei?

1. Szentek – az Istenhez tért szeretteink.

Ezek célbafutottak.

2. De szentek – a földön élő „isteni embertestvérek”.

Ezek a célratörők.

Bef.: Virágos sírok – Isten szentjeinek szólnak. De a viruló virágok az életben élő szentekre utalnak. Mégpedig úgy, hogy dicsőítik életükkel az égi Atyát és számunkra nyújtják a követendő példát.

8. beszéd: A diadalmas célbajutók

(Erkölcsi beszéd: Mi az igazi diadal?) – (1943)

Bev.: Állandó előretörés az élet. Versenyfutás. De ez a kérdés: ebben az élet-célbafutásban ki a győztes?

1. A győztes győz a föld felett.

a) Földi életcélokért is dolgozunk. „Előhívta tíz szolgáját és átadott nekik tíz minát: Kereskedjeteke vele, mondta, amíg visszatérek” (Lk 19,13).

b) De földiek fölé törjön életünk. „Ne gyűjtsetek kincset a földön, ahol moly és rozsdá emészt, ahol tolvajok betörnek és lopnak. Gyűjtsetek kincset a mennyben, ahol se moly, se rozsdá nem emészt, tolvajok nem törnek be és nem lopnak” (Mt 6,19-20).

2. A győztes célt ér a föld fölött.

a) Nagyobb a lélek értéke.

b) Övé legyen – a halál után – a diadal. „Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, mégha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25).

Bef.: Corona aurea – a bér!

9. beszéd: A „Tizenkettőezer” jellel áldott

(Erkölcsei beszéd: Isten népének jele)

Bev.: Az Írás ezekről így szól: „Hallottam a megjelöltek számát is: ... Júda törzséből tizenkétezer, Ruben törzséből tizenkétezer, Gád törzséből tizenkétezer...” (Jel.7,4 és 5). – De kik ezek?

1. Az Úr áldottai ezek (predestináció).

Igen! Vannak ilyenek! Az isteni élet tökéletességére választottak.

a) De ezek kivételesek! Mindent elér, amire predestináltak! „Akiiket ugyanis eleve ismert, azokat előre arra rendelte, hogy hasonlóká váljanak Fia képmásához. Így lesz elsőszülött sok testvér között” (Róm. 8,29).

b) A többi munkával áll az Úr mellett! Mindent elérhet, amennyire hivatott! „Én pedig, ha fölmasztalnak a földről, mindent magamhoz vonzok” (Jn 12,32).

2. Az úr kegyelmét kidolgozók ezek.

(Életszolgálat jegyek!)

a) Mindenki dolgozik! Predestinál – lendítve!

b) De a lehetőség kegyelmével dolgozó – fárasztóbban dolgozik. Dolgozó – segítve. „Mindegyikünk annyi kegyelmet kapott ajándékba, amennyit Krisztus adott” (Ef. 4,7).

Bef.: Minden emberen rajta a dolgozás jegye! Isten népe – az Istenért dolgozók népe!

10. beszéd: Az örök dicsőség részesei

(Dogmatikus beszéd: Kik bírják az eget?) – (1943)

Bev.: Hová törtet az élet? – Ez a bölcsek kérdése. De mi erre a felelet?

1. A földön szolgálat útján jár az ember.

a) A kegyelem az alap. „Bizony, bizony mondom neked: Aki nem születik vízből és (Szent)lélekből, nem mehet be Isten országába” (Jn 3,5). „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki bennem marad és én őbenne, az bő termést hoz. Hiszen nélkülem semmit sem tehettek” (Jn 15,5).

b) Munka a valóság. „Vette tehát az Úr Isten az embert s a Gyönyörűség paradicsomába helyezte, hogy művelje és őrizze meg” (1Móz. 2,15). „Az ember úgy születik nyomorúságra, mint a madár repülésre” (Jób 5,7). „...Előhívta tíz szolgáját és átadott nekik tíz minát: Kereskedjete velem, mondta, amíg visszatérek” (Lk 19,13).

2. Az égben az Isten birtoklásában boldogul az ember.

a) Ezt az országot szerzi meg az erényes munka. „Meg akarsz győződni, te oktalan ember, hogy tetted nélkül meddő a hit?” (Jak. 2,20).

b) Ezt adja az égi Atya. „Atyám, akarom, hogy akiket nekem adtál, ott legyenek velem, ahol én vagyok, hogy lássák dicsőségemet, amit te adtál nekem, hiszen te szeretted engem a világ teremtése előtt” (Jn 17,24).

Bef.: Az emberi élet a „teljes élet ölére” siet. Ez pedig az „isteni otthon”... „Hozzá megyünk és benne fogunk lakni” /Jn 14,23/.

11. beszéd: Szentek – a földön

(Erkölcsei beszéd: Élnek-e szentek a földön?) – (Lásd: 7. beszéd)

Bev.: Ég lakói csak a szentek, vagy laknak-e a földön is szentek?

1. Csak az oltáron laknak?

a) Oltáron tiszteljük múlt életüket.

b) Örök életben tudjuk boldogságukat.

2. De az életben is élnek.

a) Itt is járnak – és az Isten útjait követik. „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen” (Jn 1,12).

b) Itt is élnek – és az Isten természetfeletti kegyelméből virágoznak. „Élek ugyan, de nem én, ha-

nem Krisztus él bennem” (Gal. 2,20).

Bef.: Sok szent jár a földön, mert igen sok ember él az égi kegyelemből.

12. beszéd: Örök egybefonódásunk (Dogmatikus beszéd: Szentek egyessége)

Bev.: Mi a „Mindenszentek”? Egy szóba foglalva: egybefonódás. Mondattá fonva: Isten földi emberképének és Isten diadalmas üdvözültjeinek szeretetkapcsolata. – Mit mutat a „nagyvilág” és mit mutat a „kisvilág”, az ember élete?

1. A „nagyvilág” minden része és egésze – darab és szellemtelen.

- a) Halmazódik...
- b) Szétesik...
- c) Újból egybekapcsolódik...

De mi az indító? Disszimiláció és gravitáció.

2. A „kisvilág” minden tagja bontakozó és szeretetben egybefonódó. És ennek útja?

- a) Önmagunk felé tör... „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat” (Mt 19,19).
- b) Embertestvér felé tör... „Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, aki életét adja barátaiért” (Jn 15,13).

c) És Istenatyánkhoz tör... „Szeresd Uradat Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből” (Mt 22,37). „Amint kívánkozik a szarvas a forrás vizéhez, úgy kívánkozik lelkem tehozzád, Istenem” (Zsolt. 41,2).

Bef.: Boldog lehet az ember, hogyha szeretet ereje örök fűzérbe vonja. A sír sem elválasztó erő, sem gát, mert a szeretet örök. „Most megmarad a hit, remény, szeretet, ez a három, de köztük a legnagyobb a szeretet” (1Kor. 13,13).

13. beszéd: Csodás „szeretetfűzér” ünneplése

Bev.: Mindenszentek napján jelentkező képekből gondolatok lépnek elénk. Békés világ képei tűnnek az ember elé, amikor a temetők virágdíszbe öltöznek, az emberek tömegei zarándokutat járnak a temető felé. Nem nyomtalanul tűnnek el ezek a képek, föltámasztják a kérdést: mi a magyarázata annak, hogy a ködbehúzó ős, virágok hullása idején épp a halottak birodalma öltözik virágba és a ködös idők estéje adja a tömegek zarándoklását a temetők felé? – Aki fölveti ezt a kérdést, a képekből azt az igazságot meríti, hogy az Egyház kondító harangzúgással ünnepet akar hirdetni, amikor **mindenszentek egyességét** ünnepeljük; és figyelmezteti az embert a kettős igazságra: arra, hogy a **földi élet** az Istentől adott szeretet lélekben való csodás megnyilvánulását szolgálja, és arra, hogy a **földről távozó** embert Istenatyánk szeretete fűzi az embertestvérekhez.

1. Jól esik a gondolat, ha tobzódó szenvedés, küzdelmes jószág idején megállít az Egyház ünnepet ülni figyelmeztetve, hogy: **a földi életben az embertestvéreknek szent szeretetben kell élniük egymással.**

Ha elgondoljuk Isten csodás világát, körülnézünk a mindenség felett, az élettelen tárgyak megnyilatkozásában azt látjuk, hogy elénk táruul, ami szép, s azt vegyük, az érték, amit szentségnek tartunk. A hajnal ködéből kibontakozik a nap, hogy fényt bocsásson a földre. Az ember a föld mélyéből kincseket hoz felszínre, hogy az neki szolgálatot teljesítsen. A szerény kis kagyló szenvedésből képzett gyöngyét az embernek éknek, Istennek dicsőségének kínálja. Nem néma a világ, hanem Isten szerető jószágát kínáló szentség. – Ha az élő világot keresem, a gyökérszélével földbe kapaszkodó virág egek felé táruló kelyhét látom. Amit a földből felszínre hoz hosszú hónapok munkájával, embernek, oltárnak kínálja. Oltárt díszítő fehér virágok szépséggel telítik a lelkeket, és ők az Úr oltárához zarándokolnak, hogy a szeretet lelkével Hozzá tartozzanak. Azt akarják ezek néma beszéddel hirdetni: ami szép, hozom és áldozatul embertestvér sírjára teszem... – Az embernek lelke nem maradhat csupán egyedül, némán. Lehet néma, elcsendesülő, de miért kinyúló karral, szétnyíló ujjakkal teremti Isten az embert? Mert ne magához húzó harácsoló mozdulattal, hanem a szóró gesztus segítségével közelítsen a másik ember felé. Nem elég, ha azt, ami a másé, magának kívánja. Szent kötelessége, hogy ami a magáé, azt másnak kínálja. A szeretet lelke azt jelenti, hogy amit Isten nekem nyújtott földi és lelki kincsekben, azt szeretet jószágában másnak adjam. Ne féljek, hogy kiüresedik a lélek, vagy a tarisznya! Amit szeretetből bőségesen adtok, azt Isten is bőségesen fizeti vissza. A szentek egyessége annyit tesz,

hogy akik szeretet segítő kapcsával fűződnek össze, azok észre tudják venni másnak az igényét, az esetet megemelni, a szegényt gazdagítani. Megnyílik lelke, hogy szórni tudjon kenyeret és tanító szót, megerősítse a gyengét, emelje a fáradtat. Csodás látást nyer, Isten házanépének látását, egymás segítségét. – Miért nagy ünnep ez a mai? Mert beleharangozza a világba, hogy a **szeretet lelkének kell uralkodnia a földön**. Akkor jön a földre Isten országa, ha az emberek Isten gyermekeiként szeretetben élnek életüket. Ez nem beszéd, nem szó, – ez cselekvő szent tett. – Itt, ahol most Isten ígését halljátok, ebben a házban Szt. Ferenc lelke uralkodik és azt tanítja, hogy gazdagság a mindenkori adás, amely a lélek szeretetéből fakad. Legyen a lelkek emelkedett, szentek egysége földi vonatkozásban, ami annyit tesz, mindenkiben szerető testvért, embertestvért lássatok és a szeretet szóró gesztusával mást emeljetek.

2. Ebből fakad a második gondolat. Égi vonatkozásban mi ennek tartalma? Az Egyház azt tanítja, hogy **örök vonatkozásban nem szakad el az ember egymástól, hanem Istenatyánk egységében szeretettel fűződik égiekhez is.**

Nincs végleges szakadás. A földtől elszakad, ami föld, de a lélek nem szakad el. A test a föld mélyére száll, jelezvén, hogy ami földből vétetett, a földbe tér vissza. Temetés sírhantja ezt jelzi, de a fejhez tűzött kereszt Istenatyánkhoz térés jelképét jelzi. A csodás kereszt, amelyet fejfául ácsoltak, azt jelenti, hogy nagypéntek Keresztje után – amit a temetés előtt visznek – húsvétvasárnap következik Krisztus Keresztje miatt. Nem gyönyörűség-e, amit az Egyház tanít? Nem távozol végleg, csak a föld kincseit hagyod itt, de magaddal viszed, amit Isten kegyelmével magadból kialakítottál és ez az örök kincsek halmaza. – Halottak estéjén a sírok fölvirágozása szokás, mert az ember vágya, hogy a temető világában is élet legyen, a sírokon virág fakadjon, az élet örök legyen. A szentek egysége azt tanítja: csak átmeneti a földi élet, és a végtelen élet pillérjein át a halál hídja Isten örök világa felé vezet. Így lesz megmagyarázható az ember hite, hogy a halál isteni követ, mely földi életből ég felé vezet. – Mikor Szt. Ignácot üldözői ki akarták végezni, a keresztények mindent megtettek, hogy őt megmentésük. De ő ezt írta nekik: „Miért vagytok ellenségeim? Nem tudjátok, hogy Isten kegye közeleg felém, hogy a földi élet nyomorúságából örök életbe hív Atyám? Miért vontok kezeket égi Atyám terve elé? Hiszen az oroszlánok fogai alatt örök Atyám gabonájává nemesülök. Követelem az ítélet végrehajtását, melyen keresztül Istenatyámhoz térek”. – Más látás ez, amely előtt elködösödik, ami föld és elszélesedik az élet szentsége. Nagy távlatokat látó ember előtt megnyílik a horizont, örök távlatokat lát, meg tudja érezni, hogy eltávoztunk a földről, hogy Istenatyánk országában éljünk. – De itt nincs vége. Új örömet hirdet a szentek egysége: akik távoztak a családi körből, azoknak imádkozó élete a ti földi éltetek megemelő szent áldozata. Nem úgy távoztak, hogy a lélek nem jár közöttünk. Életük a gondviselő, szerető Isten előtt szent tömjénáldozat szeretteikért. A viszontlátás mellett azért fohászkodunk, hogy imádkozzanak értünk. Higgyétek, amit a szeretet apostola írt a Jelenések könyvében: „Akkor láttam, hogy a trón, a négy élőlény és a vének között ott áll a Bárány... Hárfája és tömjénnel telt aranycsészéje volt mindegyiknek (négy élőlénynek): ezek a szentek imádságai” (Jel. 5,6 és 8). – Gyermekek és szülők: imádkozó lélekkel imádkoznak, hogy földi küzdelmek idején diadal erejében kitartást, lelki erőt nyerjenek, hogy ez a földi szenvedés viselését könnyűvé, örök élet vágyakozását vágyóvá tegye, így a szeretet kapcsával örökké egymáshoz fűződjenek. Nem emberi, hanem isteni elgondolás ez. Istenatyánk szeretete, Istennek szeretetben csodás jelentkezése. Közünk van az éghez, rokonom az Isten, Akinek lényege a szeretet – s ez kirobban a lélekben... Föld kövei megelégednek a gravitáció törvényével, az ember Istenatyánk sugárzó erejével eget követel. Lábával tapossa a földet, de magasra tekintő lelke igényli az eget. Csak az ember, az Isten rokonságához tartozó, Isten-fiói életet élő ember nem elégszik meg a föld bezáró kapujával, hanem igényli Istenatyánk örök életét. Ezt magyarázza és legnagyobb örömmel hirdeti az Egyház: a föld részei vagytok, de ébredjétek a tudatra, hogy Isten fiainak szeretetkapcsával van összefűzve földön és égben éltetek.

Bef.: Kik érzik a szeretetfűzés e csodáját? Sokan nem értik, azért kell fölvetni a kérdést: hol látod a szeretetnek csodáját? Azok lelkében, akik az isteni Mester szavát igaznak tartják és vallják, mikor azt mondja: „Az én országom nem e világból való” (Jn 18,36). A föld az, ahol élnek, az ég, ahová vágnak. A föld a készület helye, az ég, ahová hazatérünk. Kik tudják ezt élni? Akiknek lelke előtt fölszendül a Mester szava, hogy a boldogság nem a föld birtoklása. Akik igaznak tartják az Üdvözítő tanítását: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen engem” (Mt 16,24). Azok fognak élni, akikről Krisztus ezt mondja: „Aki e kenyérből eszik, örökké él” (Jn 6,51). – Az az emberek társadalmának emelkedett tömege, hívők csodás serege, akik ezen az ünnepen annak gyönyörűségét érzik. Ezek nem félnek, hogy mi történik. Hallják a Mester szavát: „Nektek vi-

szont minden szál hajatok számon van tartva. Ne féljetez tehát!” (Lk 12,7). „Ne aggódjatok megélhetésetek miatt, hogy mit egyetek vagy mit igyatok, sem testetek miatt, hogy mibe öltözzetek. Nem több-e az élet az eledelnél, s a test nem több-e a ruhánál?... Nézzétek a mezei liliomokat, mint növekednek. Nem fáradoznak s nem fonnak. Mondom nektek: Még Salamon sem volt minden dicsőségében úgy felöltözve, mint egy ezek közül...” (Mt 6,25 és 28-29). Dörgő beszéd ez, igazság annak ajkáról, Akit Isten Fiaként imádunk, Akit Isten küldött Jézus testvéreinek irányítására, Aki tanítását halállal pecsételte és föltámadás dicső tényével erősítette. – Bízó szemmel, örvendező lélekkel gondolatok arra, hogy a szeretet lelkét helyezte belétek Isten az egymást segítő kegyelemben. Az egetől távol élő emberek együttesében imádkozó egységben élünk, melynek legszentebb alapját az a rokonság adja, hogy Isten fiaiként tekintenek, akik földre küldve zarándokúton járunk, és Istenatyánk hazatérését váró gyermekeinek tudjuk magunkat.

14. beszéd: A szentek egyessége (1944. XI. 1.)

Bev.: Békés idők gyertyalángjainak lobogása, temetők virágbaszökkenése, embertömegek zarándoklása teszi jellegzetessé a Mindenszentek ünnepét. Mintha minden tavaszról, fényről, örömszarándoklásról szólna ezen a napon. De érthető is ez. Az élettelen és élő természet, majd lélekkel néző emberek megmozdulását az a nagy, diadalmas öröm mozgatja, amelynek értelmében örök életet élünk és a szeretet kapcsával egymáshoz fűződünk és Istenatyánkkal egybefonódunk, – élve az Úr földi zarándokainak életét. – Kedves keresztény testvérek! Két igen komoly hangot csendít meg lelkünkben a Mindenszentek ünnepe, hogy hittel odahajló lelkünket örömmel töltse be az isteni kinyilatkoztatás.

1. Az első így szól: **örök szeretetkapcsolatban élnek egymással a föld zarándokai.**

2. A második ezt hirdeti: **a földön küszködve élők még égből is veszik a hazaérkezettek szerető segítségét.**

Ez azt hirdeti: nincs elszakadás. Ez azt hirdeti: örök a szeretetszálak egybe-fonódása. Ez azt hirdeti: az égbe szálló is a földön járó hazatért testvére. – Milyen öröm ez az egyházi tanítás! Elködösíti a halál szörnyű arcát és fénybevonja az örök élet szent reményét. – „...a huszonnégy vén leborult a Bárány előtt. Hárfája és tömjénnel telt aranycsészéje volt mindegyiknek: ezek a szentek imádságai” (Jel. 5,8).

Bef.: De kérdezem befejezésül: kiknek lelkében csendülő ez a szent, vigasztaló és diadalmas életmuzsika? Azokéban, akik Urunktól megtanulták: „Az én országom nem e világból való...” (Jn 18,36). Azokéban, akik tudják, hogy az Úr házanépének a Mester parancsa így szól: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen engem” (Mt 16,24). Azok lelkében, akik bizakodva eszik az Úr Kenyerét, hogy halált ne haljanak mindörökké. Azok lelkében, akik hisznek abban, hogy „helyet készít” nekünk az Úr!

* *

Beszéd-tételek

1. beszéd: A szentek egyessége

Értelmezendő: egybetartozik a küzdő, szenvedő, a győzedelmes Egyház.

2. beszéd: A küzdő Egyház életcélja

Értelmezendő: az élet hajóján törünk az örök életre.

3. beszéd: A szenvedő Egyház segítő keze

Értelmezendő: Krisztus kegyelme életértékeket termel.

4. beszéd: A diadalmas Egyház segítő keze

Értelmezendő: a szentek érdemei túlradók.

5. beszéd: A mi templomunk védőszentje

Értelmezendő: milyen helyet foglal el a szentek egyességében templomunk védőszentje?

6. beszéd: A „mi” védőszentünk

Értelmezendő: az én védőm.

7. beszéd: A szentté levés útja

Értelmezendő: hogyan lehetünk szentté?

8. beszéd: A szentté levés titka

Értelmezendő: a szeretet ereje.

9. beszéd: Életben – oltáron

Értelmezendő: az isteni élet emel az Úr oltárára.

10. beszéd: Isten oltára körül

Értelmezendő: a. Földi szolgálatban, b. Égi dicsőségben.

11. beszéd: A tökéletesség fokozata

Értelmezendő: a parancs és szeretet különbsége.

12. beszéd: Jákob létrája

Értelmezendő: az égbetörés útja.

13. beszéd: A szolgálat szentsége

Értelmezendő: a szolgálat az igaz eszköz.

14. beszéd: Per crucem – ad Deum

Értelmezendő: a szenvedés értéke.

15. beszéd: Mesterünk nyomdokain

Értelmezendő: a biztos életút.

16. beszéd: A szentek galériája

Értelmezendő: a szentség típusai.

17. beszéd: A tökéletes ember világító fénye

Értelmezendő: a jóság fényvetése.

18. beszéd: Az isteni szeretet sugárzása

Értelmezendő: az isteni szeretetet adják nekünk.

19. beszéd: A parányi „szentjánosbogárkák”

Értelmezendő: a szentek – életfények.

20. beszéd: Az Úr szolgáló leányai

Értelmezendő: (női vonalon) ők a Szent Szűz példájára szolgáló leányok.

21. beszéd: Égi Atyánk tenyerének névtelen lakói

Értelmezendő: ők az Isten tenyerének gondozottjai a földön és a boldogság élvezői az égben.

* * *

B/ rész – a/ csoportja: a „kis liturgia” szövegeihez írt beszédek**1. (Introitus) beszéd: Az örök élet születésnapja**

(Erkölsi beszéd: Igazi születésnapunk)

Bev.: Születésnapunk – életbelépést jelent. – Ez tehát a kezdet. De amikor elhagyjuk a földet, vajon mi történik velünk? – A felelet ez: az élet természetes születése – a földi élet kezdete, de a halál pillanata – az örök életre való születés égi áldása. – Mi történik ebben a pillanatban? Az Istenben élők világában?

1. Örvend az angyalnép, mert hazatért egy zarándok.

Az isteni kinyilatkoztatás szavaira építkezünk.

a) Köszöntik a boldog embert. Ismétlik az Úr ígését: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok és meg vagytok terhelve: én felüdítlek titeket” (Mt 11,28). Valóban az élethivatást teljesítő embernek célbafutása és a célbafutás felett érzett öröm, a kölcsönös egybefonódó szeretet ül diadalt.

b) A boldogulttal együtt dicsőítik az ég Urát! Boldog hazatérés, mert távol került a föld küzdelmeitől. „Az igazak lelkei azonban Isten kezében vannak, a halál kínya nem éri őket. Úgy látszott a halgák szemében, hogy meghaltak, és távozásukat balsorsnak vélték, és végső romlásnak, hogy elmentek tőlünk; ők azonban békeességben vannak!” (Bölcs. 3,1-3). Reájuk is áll: „Akik könnyek között vetnek, aratáskor örvendeznek, akik sírva indultak, mentek, elvetni magvaikat; Megjönnek majd, ujjongva jönnek meg és hozzák kévéiket” (Zsolt. 125,5-6). Angyalok dalával egyesülve mondja: „Áldás és dicsőség, bölcsesség, hála és tisztelet, hatalom és erő Istenünknek örökkön-örökké. Amen” (Jel. 7,12).

2. Boldog a halandó, mert halhatatlan lelke hajnalodik.

Itt az életzarándok egyéni boldogságáról van szó.

a) A célérés életöröm. A vágyunk ez: „Hisz te vagy az Isten, az én erősségem” /Zsolt. 42,2/.

b) Diadalmas az Úrhoz érkező. Az örömünk ez: „A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitet megtartottam. Most készen vár az igaz élet koronája, melyet azon a napon megad nekem az Úr, az igazságos bíró, de nemcsak nekem, hanem mindazoknak, akik örömmel várják eljöveteletét” (2Tim. 4,7).

c) Örök dalos az élet diadalmasa. „Ujjongva zengjete, igazak, az Úrnak; a jámborokhoz illik a dicséret. Áldjátok az Urat lanntal, zengjete dalt neki tizhúros kobozzal” (Zsolt. 32,1-2).

Bef.: Összefoglalásképpen mit mondhatnánk? A földi születés életszolgálat, az örök életre való születés – életdiadal, az örök élet.

2. (Introitus) beszéd: Az élet végső öröme

(Dogmatikus beszéd: Az örök élet alanyi tartalma)

Bev.: Bár minden életrezdület elsősorban és tárgyilag Isten ereje és Isten dicsérete, mégis a kiáradó szeretet folytán van alanyi és így személyes részesedés is. – A kérdés ez: mi az ember alanyi boldogsága Isten országában?

1. Célt érnek boldogságra törő vágyaink.

a) Ősi természetünk a „boldogság vágya”. Minden törtetésünk és kulturális előrejutásunk is ezt szolgálja.

b) De ebben segít égi Atyánk. „Félje az Urat az egész föld, remegjen előtte a földkerekség minden lakója, mert az ő szavára lettek, parancsára létrejöttek” (Zsolt. 32,8-9).

c) Ezt adja nekünk Istenünk: „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt” (1Kor. 2,9).

2. És a végtelen Atya szeretetében érvényre jutnak emberi tehetségeink.

Természetes és természetfeletti tehetségekkel gazdagít az Úr. Mindkettő érvényt talál.

a) Érvényesül minden, amit természetünkkel kaptunk. „Meg is teremté az Isten az embert: a maga képére, az Isten képére teremtette” (1Móz. 1,27). „Egyiknek öt talentumot adott, a másiknak kettőt, a harmadiknak csak egyet, kinek-kinek ráteremtsége szerint” (Mt 25,15).

b) És érvényesül mindaz, amit az isteni természet erejénél fogva kaptunk. „A remény pedig nem csal meg, mert Isten szeretete kiáradt szívünkbe a ránk árasztott Szentlélek által” (Róm. 5,5). – Itt talál szerepet a „lumen gloria” is.

Bef.: Ilyen az örök élet boldoga és szentje: „Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal. 2,20).

1. (Oratio) beszéd: A szentek érdemei (Erkölcsei beszéd: Az érdemek)

Bev.: Vannak-e Isten előtt érdemei az embernek? Maga erejéből – nincs örök érték, kegyelemből fakadva – az igazi érték. – És kié mindez?

1. Az emberé.

- a) A szentek – önboldogságuk szorgalmazói.
- b) A szentek a kegyelemmel élés „isteni emberei”.

2. Más embertestvére.

- a) De az embertestvérenek is osztanak. – Földön segítve.
- b) De embertestvéreknek is segítenek. – Égben imádkozva.

3. Az Egyházé.

- a) Krisztus érdemei – az Egyház kincstárának kincsei.
- b) Az Egyház szerető lelke a kincsek értékesítője.

Bef.: És mi ennek a gyökérzete? Vajon csak az „emberi támogatás”? Nem! Nem! Az „emberszemélyek” és az „Isten gyermekei” közt lévő szeretetáramlás.

*

1. (Graduale) beszéd: Isten félelme – Isten áldása (Dogmatikus beszéd: Isten áldása és félelme)

„Féltétek az Urat, szentjei mind, mert nem szenvednek szükségét, akik őt félik. Gazdagok nyomorba juthatnak s éhezhetnek, de akik az Urat keresik, semmi jót sem nélkülöznek” (Zsolt. 33,10-11).

Bev.: Az Isten félelme tulajdonképpen a szabadakarátú ember Isten előtti meghajlása. Vajon mi-ben áll az az áldás, amely az ilyen meghajló lélek életét kíséri?

1. Nincs hiányuk az égi Atya javaiban.

- a) Bőkezűen szórja az Úr. (Zsolt. 33,10).
- b) Örömmel fogadja az ember. Azért biztat az apostol szaván át a Mester: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok és meg vagytok terhelve: én felüdítlek titeket” (Mt 11,28).

2. De bővelkednek az ég Urának kegyelmeiben.

- a) Örök élet kegyeit szórja.
- b) Természetének kincsét adja: „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek” (2Pét. 1,4).

Bef.: „Az Isten félelme a bölcsesség kezdete” (Zsolt. 110,10), de az Isten félelme – a lélekgazdagodás első lépése.

2. (Graduale) beszéd: A hazaváró Mester szava (Dogmatikus beszéd: Az élet tartalma)

Bev.: Az élet változat, és az élő ember alakulva fejlődő. Tökéletesedés a cél és ezt valósítják a szentek: tökéletesedés; a bűn szolgálói: az elesettek. – Kérdés marad: hogyan szól ezekről döntő szóval a Mester?

1. Küzdő harc és szenvedés a földi élet sora.

A Mester ugyanis két gondolatot hirdet.

- a) A keresztútra indít. „Aki követni akar, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen engem” (Mk 8,34).

- b) De segítséget ad ígervén: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok és meg vagytok terhelve: én felüdítlek titeket” (Mt 11,28). Ezzel feladat elé állítja a hősnek teremtettet és győzelemre segíti a harcost.

2. Boldogság a hazatérőnek élettartalma.

Ezért szól az egyszerű lelkekhez mondván:

- a) „Boldogok a lélekben szegények: övék a mennyek országa” (Mt 5,2).

- b) Sőt részletesen állítja: „Örüljétek és ujjongjatok: nagy lesz jutalmatok a mennyben” (Mt 5,12).

Bef.: A lényeg ez: küzdőtér a föld, örök boldogság a paradicsom. Az egyiket így értelmezi az Írás: „Katonasor az ember élete a földön, és napjai olyanok, mint a napszámos napjai” (Jób 7,1). A másikat így magasztalja: „A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitet megtartottam. Most készen vár az igaz élet koronája, melyet azon a napon megad nekem az Úr, az igazságos bíró, de nemcsak nekem, hanem mindazoknak, akik örömmel várják eljövételét” (2Tim. 4,7).

*

1. (Offertorium) beszéd: Az Úr kezében (Dogmatikus beszéd: A gondviselő Isten)

Bev.: A helyhatározó azt kérdi: hol él az ember? A felelet így szólna: a nagy mindenség parányi pontján: a földön. De a kérdésnek mélyebb része az iránt érdeklődik: a vak erők keblén, vagy a szerető Atya lelkén él-e az ember?

1. A vak erők ingatnak és hajszolhatnak.

a) Nagy céljaikban nincs mérlegelés a „most jobb” megértéséhez. Ezek az élettani és léttani törvények követelődnek.

b) De felettük is diadalmas lehet az értelmes ember az uralom alá hajtásban.

2. De a szerető Atya irányít és célba futtat.

De hogyan megy ez végbe?

a) Fényt vet az életünkre. Ez isteni kinyilatkoztatás. „Miután többféleképpen és különböző módon szólt hajdan Isten a próféták útján az atyákhoz, e végső korszakban Fia által szólt hozzánk” (Zsid. 1,1-2). „Már nem mondalak titeket szolgálóknak, mert a szolga nem tudja, mit tesz az ura. Barátaimnak mondalak titeket, mert mindent tudtul adtam nektek, amit Atyámtól hallottam” (Jn 15,15).

b) Segítséget nyújt küzdelmeinkben. „Akkor mindent megad nektek az Atya, amit nevemben kértek tőle” (Jn 15,16).

c) Vigaszt és diadalt biztosít életünknek. „Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot” (Mt 25,34).

Bef.: Mi az igazság? Röviden ez: az Isten tenyerén éljük életünket!

2. (Offertorium) beszéd: Boldogság – békesség (Erkölcsei beszéd: A boldogság lényege)

Bev.: Mi a boldogság tárgyi tartalma? – Van ebben valami negatívum, és döntő benne a pozitívum. – Mik ezek?

1. Távolállás a küzdelemtől és szenvedéstől.

A Mester isteni szeme látja az ember küzdelmét. Sőt a büntetés jellegű szenvedéseknek a megváltására jött. „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy mindaz, aki hisz benne, el ne vesszen, hanem örökké éljen” (Jn 3,16).

a) De ez is fogalmazható pozitíve, ti. ez békesség. Ezért énekel az angyalok kara: „...békesség a földön a jóakarátú embereknek!” (Lk 2,14).

b) És ez pedig az Isten terve szerinti kitárulás. A Lélek gyümölcsei viszont: szeretet, öröm, békesség, türelem, kedvesség, jóság, hűség, szelídség, (szerénység), önmegtartóztatás” (Gal. 5,22). Íme, békésnek mondható ez az élet.

2. És birtoklás az Isten személyes szeretetében.

Itt a boldogság kérdése a személyes szeretettel értelmezendő.

a) Van ennek földi része. A földön is bírhatjuk előképben az Istent. Értelmünk eléri. „Ami ugyanis Istenről megismerhető, az világos előttük, mert Isten nyilvánvalóvá tette számukra” (Róm. 1,19). Szeretetünk átfogja.

b) De az örök élet valóságos színről színre való látással fogja. „Ma még csak tükörben homályosan látunk, akkor majd színről-színre” (1Kor. 13,12). Íme, megnyugvó és békés birtoklás ez is!

Bef.: Mi tehát a boldogság tartalma? A béke szent harmóniája. Ez pedig a szeretet diadala!

*

1. (Secreta) beszéd: Áldozatunk eredménye (Erkölcsei beszéd: Az áldozat értéke)

Bev.: Idehoztuk áldozati ajándékunkat; mire ajánljuk fel lelkünk jó készségeit? Mire szolgáljon áldozatunk?

1. A szentek dicsőítésére.

- a) Elismerjük szentjeink értékét.
- b) És dicsőítjük isteni életük értékét.

2. Magunk üdvösségére.

- a) Példát veszünk.
- b) És segítséget kérünk.

3. És mindenekfelett – Isten dicséretére.

- a) Egyetlen az Úr.
- b) Őt illeti minden dicséret imádással.

Bef.: Mindez pedig legyen a Te dicsőségedre!

*

1. (Communio) beszéd: Az Isten-látás lényege (Dogmatikus beszéd: Hogyan láthatjuk az Istent?)

Bev.: Értelmünk révén az Istenhez jutunk el, de az örök életben az Isten látásáig magasztosodunk. „Ma még csak tükörben homályosan látunk, akkor majd színről-színre” (1Kor. 13,12). – De mi ennek a lényeges tartalma?

1. Ex charitate Dei – infusa.

A látás lényege: beatifica visio.

- a) Nem egyszerű ismeret, hanem az emberi akarat vágyait is betöltő boldogság.
- b) A „beatifica visio” pedig nem lehet más, mint a „charitas divina”, mert az élet igazi sodra: a szeretet.

2. Per lumen gloria – percepta.

A látás eszköze a szem, de az Isten látását mi adja meg nekünk?

- a) Adja az Isten. Mégpedig kegyelemmel. És ez a „lumen gloria”.
- b) És kap az ember. A boldogult hazatérő, aki a földi élet útját befutotta és az örök Atya jutalmát várja. „A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitet megtartottam. Most készen vár az igaz élet koronája, melyet azon a napon megad nekem az Úr, az igazságos bíró, de nemcsak nekem, hanem mindazoknak, akik örömmel várják eljövételét” (2Tim. 4,7).

Bef.: Mi tehát a lényeg? Az örök Szeretetnek (Isten) és a végnélküli szeretetnek (ember) csodás és állandó áramlása. „Most megmarad a hit, remény, szeretet, ez a három, de köztük a legnagyobb a szeretet” (1Kor. 13,13).

2. (Communio) beszéd: Az Istent látók jegyei (Erkölcsei beszéd: Kik látják az Istent?)

Bev.: Az Isten szellem, tehát emberi szemmel nem látható. De ha az ember szellemibbé alakul, akkor meglátja az Istent. Isteni természetet veszünk fel: „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek” (2Pét. 1,4). – Milyen jegyeket viselnek az Istent látók? „Boldogok a tisztaszívűek: ők meglátják Istent” (Mt 5,8).

1. A tisztaszívűség jegyét.

Ezekről mondja a Mester a fent idézett ígéretet. – De miben áll ez?

- a) A tisztaszívűség – kivetése a földieknek. Úgy értelmezendő, hogy a csalóka és anyagiassá lesülylyedés kivetésére kell gondolni.
- b) És birtoklása az ég természetfeletti kegyelmének. „Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal. 2,20). Így: szabadabb és emeltebb az emberi szellem és azért látja az Istent.

2. A békességesség jegyét.

A Mester így szól a megajándékozottakról: „Békességet hagyok rátok, az én békémet adom nek-

tek. Én nem úgy adom nektek, amint a világ adja” (Jn 14,27).

a) A viharoktól való mentesség a béke.

b) A lelkiek, természetes és természetfeletti világának harmóniája a béke. – Így látóbb a szellem és „látja” az Istent.

3. Az igazságért szenvedők jegyét.

Erről így szól a Mester: „Boldogok, akiket az igazságért üldöznek, övék a mennyek országa” (Mt 5,10).

a) Az igazság az Isten vetülete.

b) Aki szenved az igazságért, az közel van az Igazsághoz. Így: küzdésében „látja” az Istent.

Bef.: Akiket a három jegy díszít, azok „látják” az Istent!

*

1. (Postcommunio) beszéd: „Mindenszentek” ünnepének áldása

(Erkölcsei beszéd: Mít hozzon nekünk Mindenszentek?)

Bev.: A mai ünnep az összes „hazatértek” életünnepe. – Mit hozzon ajándékképpen ez az ünnep?

1. Örvendő tiszteletet – a szentek számára.

Ennek valósága úgy alakuljon ki, hogy:

a) Belőlük fakadjon ki a felsőbbrendű élet. Érezzük át, hogy közelségük valóságos tiszteletet parancsol.

b) Majd azután egek felé ragadjon.

2. Közbenjárásukra éltető kegyelmet számunkra.

Kérésünk így foglalható egybe:

a) Égből szálljon. De tartalma is földi életet gyámolítsa és egek világába segítsen. Lényeg az: Isten, Aki kegyelmét küldi.

b) Földön áldjon. A hazavágyó embert segítse. A bizonytalannak fényt adjon, a gyengének erőt és a földiekhez túlságosan ragaszkodónak – isteni kegyelmet.

Bef.: Ilyen ünneplés ég és föld boldog találkozása.

* * *

B/ rész – b/ csoportja: az Evangéliumra épített beszédek

A mai ünnep Evangéliumának szövege így szól: „A tömeg láttára Jézus fölment a hegyre. Ott leült, tanítványai pedig köréje gyűltek. Akkor szólásra nyitva ajkát, így tanította őket: „Boldogok a lélekben szegények: övék a mennyek országa. Boldogok a szomorkodók: majd megvigasztalják őket. Boldogok a szelídek: övék lesz a föld. Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságot: majd kielégítik őket. Boldogok az irgalmasok: majd nekik is irgalmaznak. Boldogok a tisztaszívűek: ők meglátják Istent. Boldogok a békességesek: ők Isten fiai. Boldogok, akiket az igazságért üldöznek: övék a mennyek országa. Boldogok vagytok, ha miattam szidalmaznak és üldöznek titeket és hazudozva minden rosszat fognak rátok. Örüljete és ujjongjatek: nagy lesz jutalmatok a mennyben. Hiszen így üldözték előttek a prófétákat is” (Mt 5,1-12).

Tartalmi szempontból egységes egészet tárgyal, mert a boldogság problémáját fejtegeti... De mivel látószövege eszkatologikus, azért igen szépen lehetne fejtegetni olyan módon, hogy egy-egy tétele **külön** magyarázandó. De mivel szorosan egybefüggnek, azért mi ezt a tartalmat szorosan véve beszédláncban fejtegetjük. – Így azután először egy-egy külön kiemelhető tételt ismertetünk, majd a boldogság feltételeinek láncszerű egybefogását adjuk. – Lássuk most ezeket egyenként.

Különálló beszédek

Itt kevesebbet közlünk, mert az ünnep jellegénél bőségesen adtunk.

1. beszéd: Az Úr igehirdetése és az ember visszhangja

(Erkölcsei beszéd: Az égi Mester igéi)

Bev.: A Mester egyik alkalommal mondotta: „Átadtam nektek tanításodat (Atyáét)” (Jn 17,14). Az Úr tanítása tehát – az Isten ígéje. Sőt azt is állítja: „Én nem magamtól beszéltem, hanem az Atya, aki küldött engem, ő parancsolta meg, mit mondjak és mit hirdessek” (Jn 12,49). – Mi tehát az Isten tanítása?

1. Az Isten sugározta igazság.

A Mester az égi Atya követe. „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy mindaz, aki hisz benne, el ne vesszen, hanem örökké éljen” (Jn 3,16). – És miképpen dolgozik a földön?

a) Teljesíti ezt a feladatot. „Többféleképpen és különböző módon szólt hajdan Isten a próféták útján az atyákhoz, e végső korszakban Fia által szólt hozzánk” (Zsid. 1,1-2).

b) Majd utat mutat az igaz embereknek. „Én vagyok az út, az igazság és az élet” (Jn 14,6).

c) Végül áldozatos életét adja üdvösségünkért. „Testvéreim, Krisztus vérének erejében megvan tehát a reményünk arra, hogy beléphetünk a Szentek Szentjébe... Főpapunk is van, akit Isten háza fölé rendelt. Járuljunk hozzá őszinte szívvel” (Zsid. 10,19 és 21-22).

2. És legyen az emberi élet ennek visszhangja.

Minden hang visszhangot ad, de a krisztusi hang – életvisszhangot adjon. A gondolat ez: éljen szerte az ember. – És mi lesz az eredmény?

a) A befogadásra nézve ez: „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen” (Jn 1,12).

b) A követőkre nézve ez: „Ha ugyanis egynek bűnbeesése miatt oly sokan meghaltak, Isten kegyelme s az egy embernek, Jézus Krisztusnak kegyelmi ajándéka még bővebben kiárad sokakra” (Róm. 5,15).

c) És a hazaérkezésre nézve ez: „Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot” (Mt 25,34).

Bef.: Krisztus Urunkon át szól az Isten, ezért a tanítást hűségesen kövesse az ember.

2. beszéd: A magaslatoiról irányítás

(Dogmatikus beszéd: Az Ige és az ige)

Bev.: A Mesterről ezt mondja az apostol: „Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige” (Jn 1,1). – De azt is tanítja az Egyház, hogy az Isten ígéje – az Isten üzenete. „Többféleképpen és különböző módon szólt hajdan Isten a próféták útján az atyákhoz, e végső korszakban Fia által szólt hozzánk” (Zsid. 1,1-2). – Milyen módon gondolható és közelíthető meg az égi Ige és az ajkán csendülő isteni ige?

1. Istené az Ige és az ige.

Ebben a tételben két gondolat rejtőzik.

a) Isten második Személye az Ige. Ez az emberiség legnagyobb áldása. „Akkor a mennyből ez a szózat hangzott: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik” (Mt 3,17).

b) És az Isten üzenete az Ige ígéje. Ez az emberiség felemelkedésének égi eszköze.

2. Égi tehát a Tanító valóságos léte.

A Mester küldetése égből eredő és valóságos Személye az Isten Egyszülöttje. Az emberek felé csendített beszédje tehát:

a) Hatalmát eláruló. „...úgy tanított, mint akinek hatalma van” (Mt 7,29).

b) Ember üdvösségét szolgáló. Ezért halljuk: „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen” (Jn 1,12).

c) És az égi Atya dicsőítését hozó. Ezért mondja magáról a Mester: „Bármit kértek majd nevemben az Atyától, megteszem nektek, hogy az Atya megdicsőüljön a Fiában” (Jn 14,13).

Bef.: Az istenség magaslatairól szól a Mester, ehhez közeledjék és alakuljon az ember. Így lehetünk – Isten szentjei.

3. beszéd: A magaslatoira emelő ige

(Erkölcsei beszéd: Az isteni ige hivatása)

Bev.: Miért cseng az isteni ige, ha már a teremtésben is Isten képére alkotott az égi Atya? Talán ez

a helyes felelet: azért, hogy állandó és személyes csengése mindig magasabbra emelje az „élő istenképet”. – Mivé tesz tehát az isteni ige?

1. A földiek fölé emel.

A Teremtő gondolatát és célját részletes és személyes Szeretet útján gazdagítja.

a) Istenivé akar alakítani. „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen” (Jn 1,12).

b) Újjászületésüket akarja szorgalmazni. „Bizony, bizony mondom neked: Aki nem születik vízből és (Szent)lélekből, nem mehet be Isten országába” (Jn 3,5). És végül isteni életet akar belőlünk kiváltani: „Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal. 2,20).

2. És Istenatyánkhoz vezet.

Ennek azután két mozzanata nagyon.

a) A földön is az Isten atyaságára és így a fiúi szeretetre nevel. „Ti tehát így imádkozzatok: Mi Atyánk, ki a mennyekben vagy...” (Mt 6,9).

b) Az élet sodrában a szeretet életére hangol. „Új parancsot adok nektek: Szeressétek egymást! Amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek egymást!” (Jn 13,34).

c) És végül az isteni Szeretet örök kapcsolatához vezet. „Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23). „Most megmarad a hit, remény, szeretet, ez a három, de köztük a legnagyobb a szeretet” (1Kor. 13,13).

Bef.: Az Isten szentjei ennek a földi és égi életnek a hőszói. Imádkozunk, hogy mi is hozzájuk csatlakozhassunk!

4. beszéd: Földi élet – örök jutalom

(Erkölcsei beszéd: Életünk igazi tartalma)

Bev.: Sokszor halljuk: életzarándokok vagyunk, akik a földön fáradozunk és égbe kívánczunk. Ezért mondja a Zsoltáros: „Amint kívánczik a szarvas a forrás vizéhez, úgy kívánczik lelkem tehozzád, Istenem” (Zsolt. 41,2). – Miben áll tehát a mi életünk igazi belső értéke?

1. Földön – a természetfeletti élet kidolgozásában.

De hogyan megy ez végbe?

a) Adakozó az Isten. Teremtésünkben: „Meg is teremté az Isten az embert: a maga képére, az Isten képére teremtette, férfúnak és asszonynak teremtette” (1Móz. 1,27). – Kegyelmi adományaiában: „Mindegyikünk annyi kegyelmet kapott ajándékba, amennyit Krisztus adott” (Ef. 4,7).

b) Kidolgozó az ember. „Ti olyan tökéletesek legyetek, mint mennyei Atyátok” (Mt 5,48). „Meg akarsz győződni, te oktalan ember, hogy tettek nélkül meddő a hit?” (Jak. 2,20).

2. Égben – az isteni élet tökéletes birtoklásában.

Mit jelent ez a valóságban?

a) Magunkkal visszük saját énünk minden kincsét. Az Úr mondja: „Éheztem ugyanis és ennem adtatok, szomjaztam és innom adtatok, vándor voltam és befogadtatok...” (Mt 25,35).

b) Égi Atyánk dicsőségére adjuk életünk minden szépségét. Az élő Szőlőtökét dicsőíti az élő veszők isteni termése. „Az dicsőíti meg Atyámat, ha sok gyümölcsöt hoztok és így tanítványaim lesztek” (Jn 15,8).

c) És szeretet-ajándékképpen visszkapjuk az életünk túlsorduló és végnélküli boldogságát. „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek” (Jn 14,20).

Bef.: Mi tehát a mi igazi értékünk? Olyan égi követek vagyunk, akik a földön dolgozunk és így égbe juthatunk. – Ez a szentek egyességéhez való fonódásunk!

5. beszéd: A boldogság lényege

(Erkölcsei beszéd: Az emberi boldogság)

Bev.: A „hegyi beszéd” első szakaszában a boldogság kérdését veti fel a Mester. – De az égi felsorolás mellett kérdzem magamtól, vajon mikor és miben áll reám – szinte gyökérzetben – a Mester szent ígéje? Kérdzem tehát: miben áll lélektani gyökérzetben a boldogság elérésének titka?

1. Felfoghatom – az eggek áldását.

a) Nemcsak tudatlanul.

b) Hanem a tudat teljes erejével.

2. Kialakíthatom – az eget tervét.

a) Munkára kaptam.

b) Élettel értékesítem.

3. Végnélküli birtokban tartom.

a) Ez a magam élete.

b) Ez az Istenhez kapcsolódás örök kegye.

Bef.: Az egész azt mutatja, hogy természetes és természetfelettiekkel gazdagított lelkünk alkalmas a boldogság befogadására.

6. beszéd: Miért járom a földet?

(Dogmatikus beszéd: Emberi hivatások)

Bev.: Nem az „élet sodra”, sem a „történesek rendje”, hanem hivatásommal Istenatyánk szeretete küld a földre. „Ültette pedig az Úr Isten kezdetől fogva a Gyönyörűség paradicsomát: ebbe helyezé az embert, akit alkotott” (1Móz. 2,8). – De miben szolgálom égi Atyámat?

1. Isten dicsőségét hirdetem.

a) Életem virágzásával.

b) Mások virágba szöktetésével. Ezért mondja az Írás: „Valamennyit, ki nevémet segítségül hívja, kit dicsőségemre teremttem, alkottam és készítettem” (Iz. 43,7).

2. Isten dicsőségében élem életem.

a) Itt – a földön. „A reménység pedig nem csal meg, mert Isten kegyelme kiáradt szívünkben a ránk árasztott Szentlélek által” (Róm. 5,5).

b) Örökké – az égben. „Ma még csak tükörben homályosan látunk, akkor majd színről-színre. Most töredékes a tudásom, akkor majd úgy ismerem, ahogy én is ismert vagyok” (1Kor. 13,12).

Bef.: Végül is mi az igazság? Olyan „Istenkép” az ember, akiről mindig visszaverődik és sugárzik az Isten.

7. beszéd: Hová tartozik az én életem?

(Erkölcsei beszéd: Az én helyem)

Bev.: A Mindenszentek galériája engem is hazavár. „Üres szék” vár engem is... De milyen az életem?

1. Feltétlenül hazavágyó.

a) Még a sötét kontúrú időkben is hazavágyunk.

b) A világos és erényes életszakaszban pedig odatörünk.

2. Erényeinkkel otthonunkat készítõ.

a) Minden erényünk örök értéként halmozódik.

b) Csak Isten kegyelmében gazdagodva éljük életünket.

Bef.: Vizsgálva keressük: hogyan élünk? Azért, mert így rájövünk, hogy „hol a mi helyünk”...

8. beszéd: A halottak estje szellőjének lehelete...

(1961. XI. 1. Városmajor)

Bev.: Tegnap este a Farkasréti temetőben parányi eset történt. Magam, is ott jártam... **Kicsi szellő támadt** és eloltotta egyik igen derék nénikének minden áron, nagy erőfeszítéssel gyertyát gyújtani akaró gyufaszálát. A kegyeletes fénytlobbantó megpróbált mindent, de a susogó szellő úgy suhant végig a sirok felett, hogy végül is a küszködő nénikével szemben győzött a finom lehelet... Amikor így a sír körül sötétség támadt, akkor ez a gondolat támaszkodott agyamnak: vajon olyan hatalmas-e a föld szellője, hogy minden emberi jóakarát és törekvés ellen sötétséget támaszt a nagyvilágban?... Vajon olyan hatalom-e a fényt oltó szellőcske, hogy a sötétség óceánját boríthatja a fénycsóvák körüli parányi „fényszigetekre”? (Wells)... Elgondolkodván, azt határoztam magamban: megkérem a röpke **szellőt**, hogy feleljen arra, vajon ő küldetése csupán az, hogy eloltsa a fényforrásokat és sötét ködöt vonjon a föld szépségei fölé? – De azt is kérdezhetném: vajon van-e olyan **szent testvérleheleted**, Aeolus fia, – és ez a kérdések kérdése –, amely **egyekekből** jön, csodás erejével az emberlélek világába tör és ké-

sőbb zúduló erővel az emberlelkeket **örök dicsőség-fénybe vonja?**... Mert jól tudom én, drága szellő testvér, és viharrá erősödő orkán követ, hogy van neked a **földieket** tápláló, erősítő, tisztító erőd is, de mivel a **teremtett** világ darabja vagy, azért a földiek szolgálata mellett végül is a végeesség ködét borítod a nagyvilág fölé. – Erre a beszédre megszólalt a szellő. – Ha megengeditek, akkor beszédem tárgyaként elmondom, hogy mit mondott ez a földi követ.

1. Első felelete így hangzanék: a nagyvilág területén szellők susognak, majd zúgó viharok száguldanak... De ezek az erők csupán a **világ anyagi életének szolgálói, fokozói, vagy kioltói**.

A pogány „Aeolus nemzetsége” csak a föld uraságához tartoznak és ennek javait szolgálják, vagy pusztítják. A szellők a tavasz leányai, és orkánok a tobzódó erők óriásai, de végül is mindnyájan a **földi élet szolgálói és kibontói**.

a) Azért azt mondhatnám neked, paptestvér, keresd és becsüld a szellőt, mert ez – még gyertyaoltó munkájában is – jótékony követe az égi Atyának. Akár lágy simogatással érinti a földet, akár finom lehelettel fodrozza a vizeket, mindig életet fakaszt vagy finomabb életkörtet biztosít. – Még az öntudatlan természetben is szükségesek ezek a finom találkozások. Nélkülük nehezen mozdul meg a holtak látszó természet, és nehezen sarjad vagy bontakozik virágba a gyönyörű földi paradicsom. Ők ezek a lágy szellők vagy sugárzó viharok az isteni követek, akik az életbredezés gyengéden simogatói. – Ha ugyanis felfigyelsz munkájukra, akkor rádöbben szarrá, hogy nyomukban **megindul** az élet, és elpihenésük után **állandó előretörésben** bontakozik a szebb és gazdagabb természet. Jól mondotta egyik természettudósunk: ha végig csókolta a tavaszi rügyeket a lenge szellő, akkor ébresztő suttozásának elhalkulása után robbanó és pattogó dalba kezd minden tavaszi bontakozás. – Mintha itt is igazolódna az a tétel: leheletszerű követet küld a földre az Isten, és **szebb létté** bontakozik az egész természet. Így is igaz a tétel: jelentkezik az isteni követ, és színpompába öltözik az isteni természet. – Ezért mondja az Írás: „Szekereddé teszed a fellegeket... Követeiddé teszed a szeleket” (Zsolt. 103,3 és 4).

b) De szeresd akkor is, szeresd az isteni követet, mikor látszólagos pusztulással fenyeget, olt ki életető erőket... Sohase hidd, hogy a viharok zúgása csak a múlt értékek pusztulásának elődala! Az igazság ez: a vihar elhordja a múlt értékeit és petyhüdt maradványait, de magával hozza az új élet gyönyörűbb fakadásait. Az áporodott levegőt elsodorja, az új és tiszta életerőket magával hozza, majd az életető erők kincseit bőségesen szóró lélekkel kínálhatja... Igaz is: elpusztul – a **múlt**, de a holtak látszó törmelékekből fakad ki – a **jövő**. A szebb, a nemesebb és az értékesebb! – Még az örök ítéletet is ilyen viharral jelzi az ég Ura: „Jelek lesznek a napban, holdban és a csillagokban, a földön pedig kétségbeesett rettegés a népek között a tenger zúgása és háborgása miatt” (Lk 21,25). De ezt a pusztulást úgy fejezi be, hogy kitárulnak az egek kapui, és ezek a szavak nyitják meg az isteni élet örök világát: „Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot” (Mt 25,34). – Lám! Ami az öntudatlan természetnek „áhízó dala”, az az öntudatos „szellemvilág földi képviselőinek” is igazi életharsonázása...

2. Ámde csak ilyen hasonlatjelzéssel szól hozzánk, az öntudatos emberekhez az Isten szava? Vajon csak az anyagi és öntudat nélküli világon suttoznak vagy zúgnak át az Isten követei? Vajon a szellemvilág emberseregét elkerülik az égi követek?... Persze, itt már nem a levegő áramlásának sodró erejére gondolok, hanem az élő Isten **személyes** indítására, amely az **emberszemély** életét akarná és tudná **istenivé** nemesíteni. Azért kérdelem: jár-e a földön a Szentlélek ereje és lehelete, amely az ember-személy átalakító indítója? – Amint a szellő ugyanis a gyertyaszálakat oltogatja a lélek világában, **az egek világából olyan szellő, zúgó vihar is reá zúdul a lelkek világára, amely az élet ködének szétverésével az élet örök értékének fényét veti az ember életére**. Ez a szélvész – a **Szentlélek ereje**, amelyről ezt írja az Írás: „A szél ott fúj, ahol akar...” (Jn 3,8)...

De mit okoz **tárgyilag** és mit létesít **alanyilag** ez a fuvallat?

a) A Szentlélek egekből előretörő ereje ködöt oszlat és fényt vetít. – Mert köd, rideg bizonytalanság óceánja borul az emberek világára. Sötétség és bizonytalanság abban a tekintetben: honnan jöttünk, merre törünk?... Oldozgatja ezt a kérdést a tudós, a művész... A **létünk eredete** örök problémája a tudománynak. Figurievics mozarabja is ezt kérde: az „egek csavargója”-e a föld embere? – Csak a Mester szava az irányt adó, amely szerint: egekből jöttél, földön járva Isten fiává lettél, és örök világ várományosává alakul életed. Gondolj csak égi Mesterünk tanítására, aki Lázár feltámasztásakor így beszél Mártához: „Nem mondtam: ha hiszel, meglátod Isten dicsőségét?” (Jn 11,40). Majd idézd eszedbe a Mesternek ezt a szavát is: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek” (Jn 14,20). – Mit tesz tehát az isteni tanítás? **Elviszi** azt a ködöt, amely az

életcélnak bizonytalanságát okozza. – **Látó** lesz az ember! Látja, hogy miért küldötte az Isten. Nem „életmeteor” az ember, aki vak céltalanságban rohan a nagymindenségben, hanem tudatos céllal induló „isteni követ”, aki visszaível égi Atyjához. De ez a látás csak kezdete annak a kegyelemnek, amely az isteniesedés ajándékát is hozta. A Mester ígéri: „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen, annak, aki hisz őbenne” (Jn 1,12), és „Jézus Krisztus hatottaiból való föltámadása által, élő reménységre szült újjá minket: arra a romolhatatlan, szeplőtelen, hervadhatatlan örökségre, amely számotokra van fönntartva a mennyben” (1Pét. 1,4). De az ígéretet valóra is váltja, mert minden embernek kiosztja ezt a kegyet. „Mindegyikünk annyi kegyelmet kapott ajándékba, amennyit Krisztus adott” (Ef. 4,7). Csak élj vele, mert csak akkor mondhatod Szt. Pállal: „De Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok, s rám árasztott kegyelme meddő nem maradt” (1Kor. 15,10). – És ha eltűnt a bizonytalanság köde, akkor az isteni kegyelem **meghozza** az örök élet reményének csillagfényét is. – Ez azután azt jelenti, hogy az ember abban a kegyelemben részesül, hogy az Isten természetét is veszi. **Látója** lesz – az isteni életnek és **igényese** az örök világoknak. Várakozója lesz – az örök életnek tehát. A bizonytalanság kódét így felváltja a biztos életlátás és értéklés nyomán a **biztos és örök életcél isteni ajándéka**. – Az igazi életlátás és értéklés tehát így fogalmazható: égi követ az ember, akit egekbe segít vissza az Isten! A halál tehát nem diadalmas hatalom, hanem az örök életbe kísérő isteni követ. – Krisztus meggyőzte a halált. Az Írásban így csendül ez az ige: „A győzelem elnyelte a halált, halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fulánkod?” (1Kor. 15,55). Az ember pedig égi ajándékként veszi a végnélkülivé nemesedés kegyelmét. Ezt súgja – az isteni Lehelet!

b) De ez a léleketbörő égi lehelet nem pusztán **adomány** és **lélektartalom**, hanem **tevékenységet ébresztő isteni életre feszítő indító erőként** tör az emberek lelkébe! Mindenkiébe! Az igazság ez: ti az Isten fiai vagytok mindnyájan (Lásd: Jn 1,12). – Kérde: jár-e a fölsőbbrendű életet támasztó szelőlő, vihar a nagyvilágban **mindenütt**? És hallatsz a felelet: reá fogsz döbenni: hogy **minden** ember lélekkapuján beoson egyszer-egyszer az isteni követ lehelete... eloszlik a köd... és látni kezd a tapogató lélek... Ez az isteni lehelet ezen az ígéreten alapszik: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek” (Jn 14,20). – Mégpedig úgy, hogy az isteni természet közlésével felébreszti az égiek elérésének tevékenységünkben pihenő reményét... E csodás szellő elviszi a földnek és léleknek fájdalmát okozó és az élet értelmét elfedő fátyolt is, de föllobbantja azt a csodás erőt, azt az élet igazi értékeit mutató égi tüzet is, amely – Isten kegyelmével – elsodorja a végség záró határait és feltámasztja az **élet** végnélküliségének, **végtelességének vágyakozását**. – Ez a változás ment végbe Huysmans-ban is, aki az **orgona dala** hallatára temeti múltját, amelynek „egyetlen boldogságát” az ösztönös világ serlegéből való hörpintés adta... Ez az isteni tűz reádöbenti a nagy megtérőket arra, hogy ez az élet **csak** alap, és csak ennek helyes birtoklásán keresztül közeledünk az örök boldogság felé. – Végül is: ezek lélekföltámadásról szólnak és az anyag feletti diadalról dalolnak... Ez az égi tűz az Isten ígerte életerő kegyelme és az isteni élet lehetőségének kínálója a küzdő ember számára. A „kereső embersereg” pedig kitarja a lelkét és veszi az ég ajándékát, hogy istenivé **alakítsa** örök életét. – De ez az isteni természetvétel úgy töltsé be a lelkeket, hogy ez az ajándék **éltető munkára** is feszítse élteteket! – Előbb csak érintettem ezt a fenséges igazságot, most pedig nyomatékosan hangoztatom. Olyan munkára képesül az ember, amely **alanyian isteniesíti** a föld minden zárandokát. Úgy értelmezd ezt testvér: égi küldetésed nem az, hogy passzíve befogadhasd az isteni fuvallatokat, hanem az, hogy a szeretet égi áramlása az **Isten és emberszeretet gyakorlására lendítse** az „istenivé nemesülő embert”. – Persze abban az értelemben, hogy az **örök Szeretet** kiáradása a **végnélküli embert is a tevékeny szeretet sodrába ragadja**. Örvendj ember, hogy **igaz** a szent vágyak világa! Az égiek szeretet áhítozásának **egyetemessége** a vágyakozás igazságának bizonyítéka; mert, ha ez csak egyetlen vagy kivételes lélek képzelete, illetve egyéni vágyakozása lenne, akkor a fantasztá tévedők közé sorolnám ezt a testvért. De az **emberek egyeteme** keresi és az életzarándokok milliói **táplálják** a földön, ezért állíthatjuk, hogy az emberiség egyeteme fogja találni az égben! Miért van ez így? Azért, mert nem a földi zárandokok áhítozott igényeskedéséről van itt szó, hanem a teremtő Isten élettervéről, az emberi lélek magasba-lendüléséről, vagyis az embernek Istenatyjához való gravitációjáról. Tehát: olyan ősi lendületről, amely a szeretet sodródásában tör az égi Atyához.

3. Ma, drága testvérek, a temetőből jöttünk ide... Félelmes hely, a „múlandóság” jelét mutatja... De a sírok virágdíszé, a fénybe borult hantok csendes dala nem a múlandóságról muzsikál, hanem a **halál után „hazatérőknek” örök életéről** visszhangozza az „**örök élők életdalát**”... – Bár mindezt a Mester szavaiból vonjuk le, mégis erős odahajlással hajlik erre az értelem is. Az élet eleven sodrában nem tudunk megnyugodni a múlandóság gondolatában és nem tudunk kikötőt találni a földi élet átfutó

révében. A föld végül is csak talpalatti szikla, amelyen dobbantva lendül lelkünk az egek világa felé. Az örök törtetés pedig azt mutatja, hogy az **emberiségnek felfelé lendülő törekvése, áhítózó vágyakozása** végül is **csak** – az **élet végnélküliségében talál** diadalmas kiteljesülést. – Mit mutat tehát a halálnak látszólagos „életet ellobbantó hatalma”? **Visszatérést** ahhoz az Atyához, Akinek küldetésével jött az ember a világba! Istentől jött, Istennel él és Istenhez tér a lélek. – Három szent tétel ez, valóban pedig: vágy, hit és igazság. Olyan **igazság, amely boldogságot harsog és örömmel telíti az örök életre teremtett ember vágyakozását és lélektörtetését.** – Légy hát boldog, ember: egek hazája az eredet és egek világa az ég Atya szeretetében kiteljesülő életed!

Bef.: Drága testvérek! Visszatérek ahhoz a gondolathoz, amellyel kezdtem. Megkérdeztem a szelőt: igaz-e, hogy gyertyafényt oltó leheleted az élet kódóceánjának kiterjesztője és a parányi „fényszigetek” határolója? – De feleleted várása nélkül folytatom a kérdést: vajon van-e náladnál nagyobb Erő, aki fényt lobbant a lélek világában?... Ha most aztán szólni tudna a szellő, akkor ezt mondaná feleletül: **az Isten küldötte fuvallat, a Szentlélek fuvallata az a hatalom, ami fellobbantja az emberlélek örök tüzét és örök boldogságban és fényözönben tartja az ember lelkét.** – Tudományos tételben ezt így lehet és kell fogalmazni: **személy** az ember, aki az örök **Személlyel** az Istennel éli életét a végnélküli élet csodavilágában. – Így kell gondolkodnod önmagadról, ember!: **földre küldött élő gyertyaszál** vagy, hogy életfényed életfényt szórjon és szent szolgálatában az örök Atyához térjen. Égi Atyád a fények Fénye. Ő az, Aki teremtésed percében fellobbantott az élők szolgálatára és a vándorutad végén hazavár életed örök boldogságára. – Más formában ez a mondat így hangozhat: gyertyalángként lobban fel az **emberszemély** élete a földön, majd ég felé törtétese során örök világosságban él az „élő gyertyaszál”, mert a születés percében indulva a **végnélküli életre** hívta és juttatta az örök **Személy** szeretete. – Aki így gondolkodik, annak a halottak estéje, előestéje egybevág a „Mindenszentek napjának” gondolatával. – Nincs diadalmas halál, ámde **van Mindenszentek** estéje! Légy boldog, ember, mert olyan követ vagy, aki a szentek világából kopogtat Isten fiaként és a szentek boldogságába vágyakozó törtetéssel zarándokol a földön – az Isten atyaságához tartozó szentek közösségének égi otthona felé... Az apostol szerint: Krisztus Urunk meggyőzte a világot, kereszten győzött a halál fölött, és örök életet szerzett mindannyiunknak. Erre figyelmeztet minket a mai szentmise szövege is, amely azt suttogja felénk: égi fényként küldettünk a földre, hogy lobbanó tüzeket vezessünk az életútra... Boldogságtól megemelt lelkünk pedig azt imádkozza: Add, Urunk, hogy a földi zarándokút vége – az **örök tűzzé** lobbantott gyertyaszálak, szentek egyességében valósuló **örök boldogságának kezdetévé** nemesedjék! Amen.

* *

Beszédláncok

Először **egy hosszabb** beszédlánc tulajdonképpen az egységbe foglalt kérdésnek, a **boldogság** kérdésének a fejtegetése, az azt követő beszédlánc-**vázlat** pedig bepillantás a „**túlvilágiakhoz**”... Lásuk most ilyen sorban.

I. beszédlánc: „A nyolc boldogság”

1. beszéd: A kereső

(Erkölcsi beszéd: A boldogság keresői vagyunk)

Bev.: Minden politikus és munkás egyaránt azt keresi, hogyan oldható meg a boldogság problémája? Akik imádkozó lélekkel törődnek lelkükkel, elzarándokolnak Isten házába Krisztushoz és kéri: szólj Mester és taníts meg, hogyan találja meg boldogságát ez a boldogtalanság világába jutott ember? Az Úrhoz fohászzkodnak: adj utasítást Mester a boldogságot kereső ember csoportjának; majd a lábaihoz ülnek, hogy isteni szavaival a „hegyi beszéd” tanításában nekik útmutatást adjon. – Az Egyesült Államok nagyhatalmú elnöke a béketárgyalások megkezdése előtt imát mondott: Istenem világosítsd meg eszünket, erősítsd meg akaratunkat, hogy az emberiségnek a boldogság útját megmutassuk. Az, aki a földi hatalom teljességében áll, mikor az emberiségnek ebben a szörnyű összeviaskodásában a szenvedő tömegeknek szól, nem meri kezét fölemelni, hogy utat mutasson, mert bizonytalanak érzi magát Isten nélkül. – Mi küszködő emberek is olyan módon nézünk ég felé feszülő tekintettel, hogy

leülünk Krisztus lábaihoz és kérjük: szólj, Uram, és mutasd a boldogság útját. – De miben áll ez a boldogság az emberi személy áhítozásában és miben áll ez az isteni ítélet valóságában?

1. Az ember ítélete.

Mikor az ember az élet boldogságát keresi, törtető lelkülettel a rajta kívül álló értékek megszerzését áhítozza.

a) Anyagban, vagyonban, ami értékesnek látszik, azt a magáévá akarja tenni. Aki kisebb, egyéni dologban keres kielégülést, az anyagban, kincsből, földi értékben próbálja telíteni lelkét olyan értékkel, amit nagyra tart. Aki hatalmon áll, az országot igényel. Mikor Nagy Sándor leigázta Keletet, akkor Nyugat meghódítására törekedett. Mikor Róma hatalma alá kerültek a környező országok, távoli német, francia, angol területek felé nyúlt. – Más a lélek belső világában, a tudásban keresi a boldogságot. Nem ismeri Lessing szavát, hogy nem a birtoklásban, a törtetésben rejlik a boldogság. – Végül a legutolsó típus az, aki az élvezetek használatával akarja telíteni a lelkét. Ezek azt hiszik, hogy az életet az boldogítja, ha Bacchus serlegét ürítik, ha Venus barlangjában az élet örömeit kínálják... Nem veszik észre, hogy az életörömök átfutó zsongása nem lehet valódi boldogság. De az ember rádöbben, hogy az életben ennek a sok zavarnak az a gyökérzete, hogy a boldogság meghatározásában eltér az igazságtól.

2. A Mester tanítása.

Mínta ott ülnék a csodás hegyi beszédet mondó Mester lábai előtt...

a) Csengő beszéde van. Idézi a legmesszebről jövő isteni szót: „... töltsétek be a földet s hajtsátok uralmatok alá...” (1Móz. 1,28). Ez azt jelenti, ne engedjétek, hogy a föld uralkodjék rajtatok. – Elérkezett az az idő, amikor ezt az igazságot harangozzák: embertestvérek, mind egyenlők vagyunk! Külső hivatalok, címek ne építsenek szakadékot közénk. – Ma is a szabadságot, egyenlőséget hirdetik, amikor megalázzák az emberek csoportját és úrrá teszik a föld értéktelen hulladékát. Úr lett a cukor, a zsír, a pénz! Föld sivársága emelkedett magaslatra, és az ember alázódik a faragott kép előtt. Az történt, hogy az ember belső uralmát úgy váltotta át, hogy magát szabadnak hirdetvén, szolgájává alázódik a föld teremtményeinek.

b) A második tanítás: „Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelke kárt szenved?” (Mt 16,26). Ne keresd kívül a föld világában a boldogságot. Befelé tekintés, önértékedet tekintsd. Alanyi életed boldogsága, hogy Isten fiai, az örök élet hordozói vagyunk. Mit rettegetek attól, hogy a föld alázódjék szolgának, mikor Isten fiainak hívtok? A Mester arról szól: hallgass reám, mert én igazolom lelked előtt, hogy Isten fia vagy. Nemcsak értelem és szellem hordozója, hanem Istennek fia vagy. Ebből a zúgó harangzengésből észre kell venni, hogy az élet boldogsága és értéke ott rejtőzik, ahol az önérték nagyobb és a nagyobbra értékelés – az istenfiúságig emeltetik.

Bef.: Nem lehet megtalálni az élet boldogságának útját, ha le nem ülünk Krisztus lábai elé, nem hallgatjuk az életnek ebben a zürzavarában az útmutatásokat, és hallván Isten szavát és követve az útmutatást megtaláljuk az élet boldogságát.

2. beszéd: Kik a boldogok?

(A boldogság teológiája)

Bev.: Az újabbkori irodalom ismét felszínre hozta és színházunk publikumát gyönyörködteti Maeterlinck „Kék madár” című drámájában felvetett kérdés: mi a boldogság igazi lényege? Azt mindenki érzi, hogy ősi vágyunk a boldogság birtoklása; csak azt nem tudjuk könnyen megoldani, hogy hol található ez az isteni életkincs. – Foglalkozik ezzel a tudós, a politikus, a nemzetgazda, sőt **minden egyes ember** önmaga is. De döntően érinti ezt a kérdést az evangéliumi Mester, aki a „hegyi beszédben” tanítja híveinek a boldogság igazi lényegét. Hallgassuk csak meg szavát, hogy ennek nyomán találhassuk meg az életboldogság égi ajándékát. A felolvasott szent szöveg lényegileg a következőket hirdeti.

1. Első tétele így fogalmazható: **földi életükben is megszerezhetik ezt a kincset az életet helyesen irányítók.**

Mínta az csendülne minden szavából: jól teszed ember, hogy a boldogság „kék madarát” keresed, mert **ennek birtoklására** küldött a földre égi Atyád. Nem életigény letörés, hanem **életigény rendezés** a te szellemi élethivatásod. Így: **tárgyi dicsősége** leszesz a Teremtőnek és **alanyian boldog** fia – az égi Atyának.

a) Hallgassd természetted szavát és már megtalálod a boldogság keresés alapját. – A jó legyen tehát

vágyad és annak megszerzése legyen feladatod. De itt már int az értelem: a javak szerteágazó fajai kínálkoznak előtted... Mint anyagból alkotott teremtményt, – az anyagiak vonzanak, és azokból akar méríteni az életed. Jól van így! Azért paradicsom az élet kertje... De **lelket** is hordozol... Azért a lelkiek, a kultúra, a művészet és igazság asztala kínálja – a lélek eledelét... Azért irányít ez a mondás: „Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igéből, mely az Isten szájából jő” (5Móz. 8,3). Végül **szellemi** igényed – a Végtelen felé feszül... Tehát azok birtokbavétele a boldogságod feltétele. – Mármost csak **harmóniája** – a földi kiteljesülő boldogságodnak alapfeltétele. Itt ősi irányító tétel: mindenből annyit, amennyi a **felsőbbrendűeket** nem gátolja a kibontakozásban.

b) Mindezt erősíti a Mester égi ígéje, amely – a **szelídeknek** ígéri a **földet**, a **küzdőnek és szenvedőnek adja az eget**. Ismét olvasom a szent ígét: „Boldogok a szelídek: övék lesz a föld” (Mt 5,5). És ugyancsak olvasom: „Boldogok az irgalmasok: majd nekik is irgalmaznak” (Mt 5,7). – Vessétek lelketekbe: amit igényel az emberi szellem, annak boldogító értékét ígéri a Mester. Természetesen ezzel a harmóniába csendítő ígével: „... sem részeges, sem átkozódó, sem rabló nem részesül Isten országában” (1Kor. 6,10). Lényege: a túlzott anyagi élvezet pusztítja a lelkieket és a szellemieket. A követendő tétel: küzdelmes harmónia teremtés a feladatod, és biztosan diadalmas földi boldogság a jutalmad.

2. Majd a második így magyarázza a boldogság szerzés módját: **a „földi boldogok” megszerzik az örök boldogságot is, mert ők a földiekkel és égiekkel helyesen gazdálkodnak.**

Ennek a tételnek tárgyi tartalma pedig ez: a földön érvényesülő szellemi munka végső értéke az örök élet tökéletes kibontakozása. – De nézzük csak: mit mutat az emberi tapasztalat és az isteni ige?

a) Az **értelmi** erőink – a végnélküliség felé való feszülést igénylik... Minden életjelenség értelmi megvilágosításra tör, majd minden vágy és életcsíra bontakozásra feszül... A pusztulás – az élet része, a tökéletes érvény pedig az élet értéke. Ezt keresi az emberi szellem és csak ennek igaz érvényében boldog az ember.

b) Az **isteni szónak** buzdító ereje is erre a feszülésre indít. – Ha ősi igazság a szellem lendülete, akkor érdemes **így** élni, mert magasabb rendű, sőt isteninek mondható az élet végső kialakulása... A Mester szerint ez az igazság: „... Aki tehát csak egyet hagy is el a legkisebb parancsok közül és így tanítja az embereket, az igen kicsi lesz a mennyek országában” (Mt 5,19). Erre vesszük az ég kegyét, hogy diadalmas és örök legyen bennünk az előretörő **élet**. – Az örök élet tehát emberi szellem igénye és az isteni Mester ígérete. Olyan igazság, amelynek valóságáért lett áldozati Bárány, és amelynek az eléréséért dolgozhat a boldogságot kereső ember.

Bef.: Miért mondtuk mindezt a „Mindenszentek napján”? Azért, hogy reá vezethessük lelketeket arra a nagy igazságra, hogy a **boldog földi és örök élet várományosai** és kialakulásban küszködő **harcosai** vagytok. De ennek tudomásulvétele mellett egészítsétek ki tudástokat azzal, hogy **ilyen élettel** a „szentek egyességének” örök tagjai lesztek. Természetesen akkor, ha a küzdelmes életben a szellemi élet diadalmasaivá nemesedtek. – Mi marad most hátra? Röviden ez: alázkodó imátok szálljon az égbe, hogy a boldogság keresésnek **vágyakozói** és a boldogság találás **szentjei** legyetek. Legyen tehát egekbe szálló ez az ima: a boldogság keresés lélekmunkájában légy erősítőm édes Istenem, és ennek diadala után szentjeid egyességében élhessek – mindörökké. Amen.

*

a) Ez a beszéd felépíthető erre a hasonlatra: **nem elég gyertyaszál** az ember, hanem örökké gyújtó és mindig jobban és jobban világító „élő, isteni láng” az emberi élet.

b) Majd ez a hasonlat is kiaknázható: örökké viruló, sziromba bontakozó „**élő virágok**” vagyunk – az égi Atya örök oltárán.

*

3. beszéd: „Boldogok a lélekben szegények: övék a mennyek országa” (Mt 5,3)

Bev.: A Mester szólt a „hegyi beszédben”, – de állandóan csendíti szavát a lelkek tanításában. – Mit mond tehát?

1. Boldogok a lelki szegények.

A mondatnak belső tartalma ez: boldog a föld egyszerű népe, mely az élet közvetlenségében,

munkájában pergeti életét. – Az emberi élet kutatás és erőfeszítés. A helyes, a szép, a nemes és a jó keresése. Iránynak mondható és mondandó. – De téved az, aki azt hiszi, hogy a föld birtokbavételéből belső világa boldogságát teremti.

a) Az élettől elvonatkoztatott és elméletén bizakodó, javakat hordozó ember könnyen elszakadhat az élő tőkétől, magától az Istentől. Nehéz elképzelni, hogy a tudás birtokbavétele fel ne ébressze az öngóg szörnyű kísértését. Az angyalok bűne is a góg volt. Istenné akarták magukat tenni. Ádám bűne is a góg volt: „Olyanok lesztek, mint az Isten” (1Móz. 3,5). A bűnök bűne is az, hogy az ember azt hiszi, tudása, szellemi kitágulása önmagának köszönhető, és így elszakad az egek Urától.

b) A törtető emberek második típusa fizikai értékek után szalad. Azt hiszi, minél több élvezet, gyönyör, evés-ivás lesz osztályrésze, annál boldogabb az élete. Nem veszi észre, hogy a birtokbavevés csak újabb igénnyel telíti. A boldogság nem a földet elérő vágyakozásban jelentkezik, hanem abban a szárnycsapásban keresendő, amely a magasságok felé emeli és a messzebb világokba röppenti a lelket.

c) Ámde a föld egyszerű népe nyáron a földbe vágja ekéjét, télen kalapálja kaszáját. Mindig dolgozik és imádkozik azért, hogy a földnek Istentől adott ereje táplálékot adjon. Ez az egyszerű ember a világot olyan nagy egységben nézi, amely az égi Atya szeretete és adománya, és így lehetősége az emberi élet boldogságának. – Nem elég neki a föld. Igényeskedőbb ennél, de nem azért, hogy többet szerezzen, hanem azért, hogy imádkozó alázattal többet nyerjen lelke számára. – Mi is azok közé csatlakozunk, akik a földből akarunk élni, de bálványá sohasem fogjuk tenni. A föld szolgálatára jelentkezőnk, de benne csak alapfeltételt, a magasba vivő út első lépcsőfokát látjuk. Ez az életforma az, amelyben feltalálható a fejlődés lendülete; itt az ember nem a föld rabszolgája lesz, hanem az ég igényese.

2. Övék a mennyek országa.

Ez a Mester szava. – Ne higgyétek, hogy az jár a helyes úton, aki azt mondja: a földet nézzük és vágyaink az ég után áhítoznak. Az az igazi ember, aki a mennyország számára született, de az életét úgy kezdi itt, hogy az végül a mennybe felsegítse.

a) Nincs két élet. Egy a földön és a másik világokban. Egy sodra van az életnek; ez pedig így szól: az égből küldtünk, Istentől jöttünk, és Istenhez térünk. Nincs szakadás. Csak az a különbség, hogy itt tükröképben látunk. – A küzdés és nehézségek közepette élünk. Az Egyház tanítása szerint siralom-völgyben járunk, de itt is a boldogság megteremtésén dolgozunk. Nem koldusnemzedék zarándokcsoportja vagyunk. Zarándokok lehetünk, ha bűnös életünk miatt Róma felé járunk utat, de ezen az úton ki kell virágoznia kezünkben az élettelen zarándokbotunknak! Mert aki Istent a földön megtalálta, az liliomos pálcával jár és az a boldog életet is megtalálta.

b) A földi élet teljességében is a mennyország élése. Nem az a teljes igazság, ha valaki azt mondja: minden szenvedést vállalok. A teljes igazság az, hogy az Isten szerint élek és a földi élet küzdelmeit Isten szerető kegyelmével a lelki boldogságnak alapjává teszem. Az a boldog, akinek a küzdés belső érték, az boldogtalan, aki magát csak a föld értékeivel telíti. A kielégültség akkor köszönt be, ha valaki önmagát a lelkiek szolgájjá nemesíti.

Bef.: A mennyország olyan befejezést hirdet, amelyben kiteljesül az élet. Végtelenségbe ível a véges. Ennek pedig kötelező követelménye, hogy a földi élet útját úgy járja az ember, hogy a föld rabszolgája helyett a föld királya legyen. És ha ez az életigazság életemre alkalmazva a fülemben cseng, és hallom Krisztus szavát: ilyeneké a mennyek országa, akkor ez az igazság valóra válik a számomra.

4. beszéd: „Boldogok a szelídek: övék lesz a föld”

(Mt 5,5)

Bev.: Még fülünkben cseng a Mester szava, aki a hegyi beszéd első bevezető mondatai közt így mutatja a boldogság útját: boldogok a lelki szegények... Most azt kérdezi az ember: annyira el kell-e hagyni a földet, és csakis az örök életre utalja az ég az embert? – Az Úr lábainál ülő hallja a Mester szavát, de ezt a szavát is, amely az egekbe való útmutatás mellett arra utal, hogy a földet is birtokba kell venni, mégpedig úgy, hogy követjük a Mestert, Aki azt mondja: „szelíd vagyok és alázatos szívű” (Mt 11,29). Ha tehát bírní akarod a földet, kövesd Mesteredet, Aki szelíd és alázatos.

1. Légy szelíd és alázatos lelkű.

a) Föld embere azt tudja erőnek, ami korlátokat rombol és gátakat robbant. Erősnek képzelettel hatalmas oszlopokat, amelyek széles boltívet tartanak. Erősnek tartja a világnak nagy kötelékeit, amelyek a csillagok milliárdjait hordozzák. Erősnek a test duzzadó formáit, a lélek nagyszerűségét és a vi-

lág mindenségét. – Fizikai és szellemi erő akkor mutat nagyot, ha nagyobb mértéket hordoz. Villám ereje hatalmasabb, mint a nap fényének sugárzása vagy a zefír lágy suhanása. Aki azonban a természetben, életben és lélekben mélyebbre tekint, az látja, hogy a Mester mutatja az igazi erőt, Aki a látszat szerint gyengeségnek mutatkozó megalázkodásban tárja elénk a legnagyobb uralmat. – Ma sokat beszélnek az atomokról, amelyeknek csendes ereje világokat rombol szét. Míg a tudomány le nem lepelte ezt a borzalmas nagyszerűséget, addig robbanó vulkánok és zúgó áradatok adták az erők erejét.

b) A legkisebb paránytól a mindenségig a gravitáció csendes hatalmát mutatja. Nagy belső erő az izomerek munkája; nagyobb a titkos sejt munka, amely oszítás útján fejlődő munkával alakítja a testet. De még sokkal hatalmasabb a lelki erő, amely parancsot diktál, önéletünk belső fegyelmét adja, magamagát az Isten kegyelme útján fékezni tudja, a szenvedés nehézségein átemelkedni, fölmagasztosítani tud; így nem a szenvedélyek tobzódó ereje győz, hanem az alázat és szelídség csendes hatalma diktál.

c) Nem dübörgő hatalom az, amely uralkodik. Az erőszak győzhet ideig-óráig, de az igaz erő csendes helyzeti energia formájában pihen az élet mélyén és lelki megfeszülés nyomán tud erőt kirobbantani. A fizikai erőnek tisztító ereje van. Fizikai és lelki erőnek építő ereje van. Akik ilyen erőt hordoznak, birtokukba veszik a földet.

2. Légy a föld urává.

Isten teremtő gesztusa helyzeti energiák elhelyezése. Csendes alázatosság, szelídség olyan erkölcsi erők, amelyek az uralkodó dübörgő erőt magukban hordozzák.

a) Aki Amerikát járta, az láthatta a Niagara folyó lassú hömpölygését. Szinte elfárad az ember szeme, míg ezt a nehéz tömegű vízmennyiséget nézi. De a „Három nővér”-nek nevezett vízesésnél már hallatszik az erős zúgás, amelyet a 48 mtr. magas zuhatag okoz, amelynek villanyerővé változtatott ereje fél Kanada közműveit ellátja. Hol az erő? A magasságból zuhanó mozgató erőt adó tömegesésben, amelynek csendes, lassú folyása ilyen hatalommá aktuálódik.

b) Lelki tekintetben is így vagyunk. Ember életében is ilyen elpihenő erő a szelídség, amely emberekre áradva világot lenyűgöző hatalommá válik. Elcsendesülő, szelíd, alázatos ember az erős; a tudós is szerény, alázkodó, mert elszelídül Isten nagysága előtt és tudja, hogy Isten a legkisebb parányában a legnagyobb (Linné!). Ez az alázat a tudáson keresztül birtokba veszi a földet.

c) Életmunkások a föld birtoklói, akik tudják, hogy az egész földnél többet ér az embernemzedék. Ki tudja magához láncolni az embereket? Parancsoló hatalmak, akik rabszolgákká teszik őket, vagy a szelídlelkű emberek, akik testvérükké nemesítik? Kit szeretnek? A rugó parancsolókat? Ezekről rettegnek, előttük félve hunyászkodnak. Azokat szeretik, akik szelídséggel közelednek feléjük és hozzájuk testvéri szeretettel hajolnak. – A bécsi múzeum előtt egy olyan szobor látható, ahol a győzedelmes római hős bevonul a Capitoliumba. A bika mellett egy tigris húzódik meg, amely a cézár kezét nyalja. P. Ábel, a bécsiek apostola így magyarázza: ezek a hatalom talpnyalói. – Kik csókolják az áldó kezét? Azok, akik hálával csókolják a szülők értük dolgozó drága kezét. Akik csókolják a lélek atyjáét, akinek munkája nyomán szent élet fakad; egyik földi vonalon, a másik lelki vonalon.

d) A földi életet tehát a szelídség veszi birtokába. Ne féljete, hogy a látszat szerint nem így van. Kulinemzedék a látszólagos hatalomnak hódol. Az igazi ember észreveszi az alázatban az igazi, életet sugárzó erőt és lealázkodó ajka megcsókolja az áldó kezét. Így lesz igazság: az alázatos ember birtokolja a földet.

Bef.: Elmegyünk az Úr lábai elöl és visszük a tanítást. Szent előttem a Mester szava: „Boldogok a szelídek: övék lesz a föld” (Mt 5,5). Parancs az Ő élete: „...tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatosszívű” (Mt 11,29)... És így szerezzük meg az élet boldogságát, mert az Úr azt mondotta: „szelíd vagyok és alázatosszívű”.

5. beszéd: „Boldogok a szomorkodók: majd megvigasztalják őket”

(Mt 5,4)

Bev.: A világégés 1944-45. éve a magyarságnak is tragédiája volt. Lehet-e találni helyet, ahol nem volna rom és lehet-e találni magyart, akinek szemében nem volna könny? Az utcán járók romokat takarítanak, a dolgozók romokat takarítanak, az otthonokban fájdalmas könnyeket hullatnak a családok tagjai... Elpusztult, ami érték; igazzá lettek Jeremiás siralmi: „Sion utai gyászolnak, mert nincs, ki ünnepre jönne; kapui mind romokban hevernek, papjai sóhajtoznak, szüzei gyászban vannak, és őt magát keserűség nyomja” (Jer.sir. 1,4). – Ezzel a tragédiával szemben szól a Mester: „Boldogok a

szomorkodók: majd megvigasztalják őket”. – A boldogság fogalma pedig a látszat szerint messze esik a könnytől. Csak egy esetben csordul a könny, mégpedig akkor, ha az a boldogságtól túlradó. Ha Istenatyánk erre a túlradó csordulásra gondol, akkor az égből áradó isteni kegyelem étele teszi lehetővé, hogy öröme váljék a szomorúság terhe. – Két kérdést vizsgáljunk. Honnét a könnyfacsaró szomorúság, és milyen vigaszt nyer a könnyet hullató szenvedő?

1. Könny – a szomorúság lélekből fakadó gyöngye.

Könny csordul akkor, ha összedőlnek paloták, házak, romban hevernek a kincsek...

a) Házak romlásakor, kincsek pusztulásakor ugyanis a siralomvölgyben járó ember veszteséget érez, és ezért csordul meg a könnyek csatornája.

b) Nagyobb fájdalom az, ha az ember édes testvért temet. – De az élőben a gondolat temetését látjuk. Lelkiek elvesztése, erkölcs pusztulása a legnagyobb fájdalom. Sír az ember, ha temet és ha eszmék hanyatlását látja, mert eszmecsillagok hullása embereknek éjszakába vonása.

c) Legnagyobb azonban az a pusztulás, amely az erkölcsi élet erőfeszítésében, lélek kincstárában történik. Nem arany a legnagyobb érték, hanem az Isten kegyelmével végzett nemes tettek. Ez a lélek-kincstár gazdagsága; ha ezek pusztulnak, ez a lélek Jeruzsálemének a pusztulása. – A magyar nemzet elszenvedte mind a három veszteséget. Ezért gyászruhás a magyar nő, ezért könnytől barázdás a magyar férfi arca, tört a lelke, bolyongva keresi, hol az a szent hely, ahol az elragadó kézzel szemben az adakozó kéz nyúl az ember felé?

2. Isten a szomorúság könnytörlője.

Ha igaz az, hogy a szeretet ajándékának vételével vigaszt talál az ember, akkor igaz az is, hogy a legteljesebb vigaszt az kapja, aki az Istentől vett természetfeletti kegyelemmel gazdagodik.

a) Nem az az isteni vigasz, hogy az elvesztett kincsek visszatérnek. Ez annyiban igaz, hogy a paloták újra emelkednek, a tetők kijavíttatnak, a földeken a szántás újra megindul...

b) Nagyobb kegyelem az, hogy az ég harmatozásával megindítja az embernek lelkét az Isten, hogy erőfeszítésben, lemondásban önkéntesen áldozatossá legyen. – Vagy úgy kell-e gondolnunk Isten adományait, hogy akiket temetünk, újra visszatérnek?... Nem! Nem! Más isteni ajándék, a hit ajándékának vételében kell az Isten kezét felismernünk! – Most nagy dolgot mondok! Ezek nem is távoztak el, hanem velünk élnek. Itt vannak közöttünk... Nem lehet végleges temetésről gondolkodni! Csak úgy próbálj azokra tekinteni, hogy akiket Isten a legjobban szeretett, azokat a közelségébe vonta. Minket még itt hagyott az erőfeszítés embereinek, a vigasz embereinek, támasz oszlopainak, gyengék erősítőjének... Kérjük azért: add, Uram azt a kegyet, hogy ittmaradásom célját látni tudjam és a vigasz kegyelmében részesüljek... Akik pedig távoztak, azokat az Istenhez kapcsolódó szeretet csodájában lássam. – Ez a szomorúak vigaszának kegyelme.

3. A könnyek az égiek igényeskedői.

Sírásnak nem az az értéke, hogy barázdát von az arcokra, hanem hogy a földet porhanyítani tudja. Elszakít a túlzott földhöz kötötől, ami a figyelmet kizárólag a földhöz köti.

a) Van-e nagyobb kegyelem, mint az Úr szava: „Az én országom nem e világból való...” (Jn 18,36). Aki ezt megérzi, az a földet az élet lendítő, kiinduló pontjának nézi, nem pedig egyetlen értékévé, és reádöbben arra az igazságra, hogy a föld tápláló anyja, de végül is mindentől megfosztó, sírba váró édesanya... Ez az élet törvénye.

b) De van olyan megemelő igazság is, amely erre az isteni tanításra figyelmeztet: úgy járj zarándokember a földön, hogy ez a zarándokút Istenatyánkhoz vezessen. Kincs az, ha reádöbben az ember, hogy ő több, mint a föld egyszerű lakója, ő az örök élet hordozója. – Akitől elvették a föld kincseit, abban föllobban az örök kincsek értékelése; az gazdagodott, vigasztalt ember lesz, mert kegyelmi hite azt hirdeti: az örök élet kiérdemelt otthona vár Istenatyánknál.

Bef.: Tegnap Fájdalmas Szűz Anyát ünnepeltünk. Délután pedig körmenet indul a szervita atyák templomából a mi templomunkba. Ennek az ünnepnek az a gyökérszeti indító oka, hogy a legszentebb ember, Isten legkiválóbb teremtménye, az Istenanya könnyek és szenvedés útján érdemelte ki Isten dicsőítését. Amit a választott Isten előrelátó kegyelméből kapott, azt az élő érdemelte ki áldozatos életével. Ne olyan Szent Szűz tisztelők legyünk, akik csak szóval dicsőítjük megemeltségét, hanem olyanokká váljunk, akik életéből példát veszünk és így merünk küzdő, szenvedő életünkben is bízó bizakodással tekinteni égi Atyánkra. Nagypéntekre húsvétvasárnap következik. Húsvétnek mondható az az öröm is, bár kicsordul könnye, lelkének harmatja, mégis bizakodással várja a húsvéti vigasz fénysugarát. – Elhagyjuk a nyolc boldogság hegyét. Hallottuk a harmadik boldogság szavát; bár ésszel nehezen értjük meg, isteni kegyelemmel világítva észre vesszük és a szenvedés fakasztotta könnyek árával a lé-

lek életének televényét termővé nemesítjük.

6. beszéd: „Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságot: majd kielégítik őket”
(Mt 5,6)

Bev.: Aki a matematikához ért, tud arról, hogy a matematikusoknak és tudósoknak legnagyobb problémája és kétsége marad, mi lenne az a képlet, ami egyetlen keretbe foglalná az emberi élet jövő történetét. A matematikus ugyanis a négyzet, a kör, a háromszög számításait egyszerű képletben jelzi, de örök kérdés marad, vajon lehetséges volna-e az emberi életet is olyan képlettel kifejezni, amivel a négyzetet egyszerűen magyarázza a matematikus? Megtalálható-e az az ős képlet, amely az emberélet történetének sodrát kicsi jelképben előrevetíti és biztosan meghatározza? – Az biztos, hogy van egy pont, amely körül az emberélet jövő cselekvése mozog, amely a jövőjét jelzi. Azt pedig így jelzi az ember, a nagy kereső, a nagy igénylő, a nagy éhező és szomjúhozó, aki az igazság eledelével és italával akar töltekezni, amint fejtegetni kezdjük. Lássuk csak részekre bontva, hogyan áll elénk ez a megállapítás az emberek életét vizsgálva?

1. Az elsők azok az éhezők, akik a földi életük kereteiben éheznek az igazságot.

a) Minden kis gyermek életében fellép a kérdés: hogy lehet, hogy a szülő vagy a tanár igazságtalan vele? A gyermeklélek keresi, hogy igazság szerint bánnak-e vele? Ha jutalom, vagy büntetés éri, akkor keresi, ami neki az igazság mércéje szerint jár.

b) A kicsi ember igazságkeresése mellett a felnőtt ember is a földi élet viszonylataiban igazságkereső. – Az igazság igénye – minden földi elrendezésben – az életet mozgatja. A munkás munkája után nyeri igaz bérét. Jól van ez így! Egyházunk mondja: egekbe kiált a bűne annak, aki a munkástól a jogos bért elvonja. Az életnek bármely területén, de azért dolgozik, hogy áldozatos munkája igazságos bérét vegye. Akkor hallatszik a jajkiáltás, ha nem kapott jogos bért vagy ítéletet. – De ne felejtsük: az élet első csoportját alkotó emberek az igazság érvényét a földi élet keretében keresik.

2. A második csoport az élet elfedett, köddel födött rejtekeiből próbálja kifejtetni az igazság rejtélyét.

Idetartozik nemcsak a tudós, hanem a gyermek is, aki az élet igazságainak kis rejtélyeit próbálja kitérni. A kicsi leányka összetöri babáját, hogy megfejtse, miért alszik... A kis diák összetöri a gépet, hogy meglássa a szerkezetét... Amit gyerekes játékból végeznek a kicsik, ugyanezt teszi a tudós is. Az ember életét kutatja, majd az állat- és növényvilágot vizsgálja, továbbá a színeire bontott fénysugarak törvényeit keresi. A kérdést így tárgyalják: milyen rejtett erők vannak a szénben, az atomban...? Az igazság ez: amit az Isten teremtő erővel a világba rejtett, azt az ember kutató munkával megtalálja. Hálával gondoljunk arra, hogy milyen erőfeszítést végeznek, ne felejtsük azt, hogy életük javát fordítják a dolgok rejtélyeinek a felfedezésére, mindezt pedig azért, hogy az igazság birtoklásának boldogságában részesítsenek. A boldogabb életkeret észlelése boldoggá teremt az igazságot kutató gyermek és tudós lelkét. Mégpedig azért, mert ő szerezte meg az igazságot. Akik éheznek és szomjúhozó az igazságot, azok elfelejtkeznek a túlzott anyagi igényekről. A nagy görög tudós, mikor rátörtek a katonák, így kiáltott fel: „Ne zavarjátok meg köreimet!” Nem az életét félti, hanem a homokba rajzolt köreit védi, amelyekkel az új igazságot, a „Pythagoras tételét” akarta megállapítani.

3. A harmadik csoport tagjai mindazok, akik az élet valóságos értelmét és az örök igazságot keresik.

a) Krisztus egész élete a földön járva az emberélet belső megemelését szolgálja. Tartalma marad ez az igazság: mit keresed a földet? Így üres a lelked, értéktelen az életed! Az élet embere az örök élet szolgája legyen. A lényeg ez: istenivé hivattál, istenivé nemesedtél, isteni életet élj!

b) Visszagondolva magunkra, kérdezzük: vágyom-e az igazság után? Nekünk kevés a föld, lelkünk örök értékek után eped. Föld emberének elég a terített asztal, a tudósnak elég a laboratórium, a könyvei. A lélek emberének kevés az, ami a földé, a végességé. A lélek embere örök igazságok után epedez. Az igazi ember Isten házába siet, hogy ott isteni igével töltekezzen. Oda térdel Krisztus elé, hogy az örök igazság kegyelmét vegye. Az oltár elé lép, hogy lelkét az örök élet Kenyerével töltsse. Ez nem egyszerű szokás, hanem belső vágyakozás az örök igazságok felé. Ezt a lélekjelentkezést Egyházunk nagy szentje, Szt. Ágoston úgy fejezi ki: „Nyugtalan a lelkem, míg tebenned, Isten, meg nem nyugszik” (Zsolt. 41,2). Ez az a szomjúzás. Amely az ember lelkét gyötri. Az alsóbbrendű élet éberszegtetése a felsőbbrendűnek élésére. Örök igazságok szent szavával igényli lelke táplálékát, hogy lelkét az oltár Szent Kenetével telítse.

Bef.: Össze akarjuk hasonlítani a három csoport embereit. Azt, aki úgy él, hogy a föld örömeit az igazság mércéjével bírja, aki kutató munkával keresi és aki egekből várja. Az első a föld embere, a második a lélek embere, a harmadik a szellem embere. Földi vonatkozásban legyünk az igazság emberei, lelki vonatkozásban áldozatos munkásai, szellemi vonatkozásban Isten igaz igéinek vágyakozói, és megvalósul bennünk ennek a szent igazságnak ereje: „Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságot: majd kielégítik őket” – a lélek világában.

7. beszéd: „Boldogok az irgalmasok: majd nekik is irgalmaznak” (Mt 5,7).

Bev.: Az emberiséget tanító isteni Mesternek elhangzik ma az ötödik irányító szava: „Boldogok az irgalmasok: majd nekik is irgalmaznak”. – Ha az embert csak mint a földi élet vonalát tekintem, akkor a nagy keresőnek látom, ha azonban az életet minden részletében figyelem, akkor mint várakozó áll elém a föld vándora. – Isten tervében az ember keze, a szétnyíló ujjak, a szórás, a teremtés alakját mutatja. De igaz az is, hogy az emberi lélek pedig a várakozó áhítozását tárja elénk. Mintha azt jelentené ez a két beállítás: vegyen az ember és szórjon az ember! De úgy, hogy vegye az égietek, de szórja is az égietek! – Egy híres nagy festő egy képen akarta megrajzolni az ember életét és ezt úgy ábrázolta: egek felé fordult a tekintete, meghajlott a térde, imára kulcsolódott a keze és könnyörögve kérte a meghallgatás kegyét. Ez a vevő ember képe. De a vett javakat szórja is az ember. Ez legyen az az embertípus, amely teljessé tenné az isteni ember képét.

1. A földi boldogság – a földet helyesen kezelőké.

A Mester tanításán átsendül ez a figyelmeztetés: „Ne gyűjtsetek kincset a földön, ahol moly és rozsdá emészt, ahol tolvajok betörnek és” (Mt 6,19). Azt az igazságot tárja elénk, hogy azok lesznek az Isten országának gazdagítottjai, akik az Istentől kapott javakból másoknak is szórnak.

a) Ez arra indít, adjatok embertestvéreknél abból, amiben Isten gazdaggá teremtett. – A Mester betegket gyógyít, özvegyasszony fiának életet ad, szórja a javakat, hogy az Isten adta kincsekből más is részesüljön. Itt hangsúlyozza az adás kötelességét, de nem köti le a kenyértörés vagy pénzadás vonalára, hanem mindazt, ami kincs, tudás, jóság, szeretet, szórni Isten gyermekeinek! Rá fogunk találni, hogy az élet ezt igazolja. – Egy neves festőnk, Nagy Sándor, amikor Szt. Istvánról akart ablakot mintázni, el-elmélkedett, hogyan tudná megrajzolni őt a legjellemzőbben? Akik hatalmon voltak, kardról koronáról szóltak. De ő azt mondta: én Szt. Istvánban mást látok! Én Szt. Istvánban a lélek jóságából fakadó és szent kezével kincseket szóró embert látok... És így is díszlik a Szt. Imre Kollégium kis kapujának ablakán.

b) Az igazi lélek azonban könnyen odaadó lélekkel készségesen juttasson másoknak. Nem az a boldogság, hogy sokat birtokolok, hanem az, hogy testi-lelki kincsekből másoknak is juttathatok. Nemcsak az a boldogság, hogy megcsókolja az adományszóró kezét, hanem az a könny a boldogság tükre, amely akkor csordul ki a szemből, ha a magaméből örömmel nyújthatok a mások számára. Az az örömök teljessége, ha másnak a kevésből is örömmel adunk. – Ha valaha kevés volt a kenyér, úgy a mostani idő az. Kérjük az Urat, áldja meg a határ barázdáit, hogy növekedjék a gabona, ontsák a magot, csorduljon az olajbogyó, hogy mindig teljenek az olajos korsók, mint a száreptai asszony korsója. – De vegyük tudomásul, hogy a kevésből is adni és készségesen adni annyi, mint az örömök örömében részesedni. – Ez az adás azután sokféle alakot ölthet. A beteget vigasztalni, a nyomorultat segíteni, a foglyokat látogatni szent kötelesség. Mert kötelesség, hogy letöressenek a bilincsek, kinyitassék a börtön ajtaja. Nem durva támadás formájában, hanem az emberiség jogai érvényesítésének lélekjegyében. Boldogságot akkor érzek, ha a szenvedőknek az élet vigaszorsójából nyújtani tudok. Nem hatalom és kincsek birtoklása boldogít, hanem másoknak a test és lélek kincseiből való gazdagítása. Ez terem dalolóvá! Így: a földi élet boldogsága: az adakozóké!

2. Az örök boldogság pedig – a földieket szóró kezé...

Az örök élet kiérdemlője a mindennapi élet, a mindennapi munka lendületes végzője és a harcokat győzelmesen kiállója.

a) A Mester azt hirdeti, hogy a legnagyobb jutalom azé, akiről elmondhatja: „Éheztem és ennem adtatok, szomjaztam és innom adtatok, mezítelen voltam és fölruháztatok...” (Mt 25,34). Szent cselekedetek sorozata ez, amelyben ember embertestvére úgy tekint, hogy gazdagabbá tegye kamráját, terítetté asztalát és szeretettel telítse lelkét. Ígéretben is adja a Mester: „...amilyen mértékkel mérték, olyannal mérnek majd nektek is” (Mt 7,2). Hogy várhat könnyörületet az a szolgálta, aki a szolgatársával

szemben engedékenységre nem hajlandó?

b) A földi élet kincseivel csodás átváltozás történik; belőlük az örök élet kincseit tudod kicsiholni. – Régi tudósok legnagyobb problémája az volt, hogyan lehet sárból aranyat készíteni (alkémia)? Sár, föld, arany, ezüst, közös mezőn a véges dolgok kategóriájához tartoznak. A jócselekedetek és jutalmuk pedig a földi és örök élet gyönyörűségei. Megadta Isten, hogy a föld véges kincstárából örök kincseket kovácsoljunk. Isten maga adja a forrasztó erőt, amely a tetteket végtelen értékűvé teszi (természetfeletti kegyelem, újjászületés: Jn 3,5 és a kegyelmi élet lehetősége: Ef.4,7). – Ha ez így van, akkor reá döbbenünk arra, hogy a szeretet adja az értékes cselekedetek gyökérzetét, és így az égi szeretet fakasztotta földi szeretet biztosítja az emberi tettek örök értékét. Szt. Pál mondja, hogy az örök életben a hit és remény elmúlik, de a szeretet örökké megmarad (1Kor. 13,13). A szeretet indít cselekvésre és a szeretetből végzett jó cselekedetek az örök élet gyönyörűségét fogják kivirágoztatni.

Bef.: Így azután mégiscsak reá jövünk arra a nagy igazságra: „Boldogok az irgalmasok: majd nekik is irgalmaznak” (Mt 5,7). Az irgalmas lelkű olyan csodás életjellel jelzi az ég Ura, amely alapján egyenesen Vele eljegyzettnek mondhatjuk az ilyen embert. Nem az szeret, aki érzélgősen beszél, abban él a szeretet, aki jót látó lélekkel jár az élet területén, figyeli a Mester igéjét és gyűjtve gyűjti az élet igazi lélekkincsét; ebből azután szór azoknak, akiknek nem adatott. A beteg testvért látogatja, hogy megemelje, az üldözöttet megkeresi, hogy védelmet nyújtson neki. – Végül is ez az igazság: irgalmassági cselekedetet gyakorolni annyi, mint isteni ember életét élni. Az viseli az irgalmasság jeleit, aki a szeretet lelkével néz embertestvérekre és szóró gesztussal akarja gazdagítani életüket. – Minden-szentek ünnepének Leckéjében olvassuk, hogy az utolsó ítéletkor száznegyvennégyezren jelennek meg a jelzett emberek. De ez a jelzés úgy szélesíthető: Krisztustól megváltottak százezrei lesznek Krisztus jelzettjei. Mindazok, akik a szeretet, áldozatosság, a lemondó készség lelkét akarták föllobbantani mások lelkében is. Nem olyan remeteszerű zarándok az ember, aki egyedül járja az élet útját, hanem olyan társas lény, az Isten családjának földi tagja, aki az irgalmas szeretet gyakorlását, az istenfűség égi jegyét hordja és szeretetből sugározza. Nem a föld egyszerű nemzedéke jár a földön, olyan vágyó és szóró nép tapossa a föld sarát, amely itt a földön boldogságot talál és az örök életben pedig Isten szeretetében végnélküli boldogságban él.

8. beszéd: „Boldogok a tisztaszívűek: ők meglátják az Istent” (Mt 5,8)

Bev.: Látható-e az Isten? „Csak ne a láthatóra, hanem a láthatatlanra szegezzük tekintetünket. A látható ugyanis ideigtartó, a láthatatlan viszont örök” (2Kor. 4,18).

1. A tiszta lélek – látja a földön.

a) Nem fizikai szemmel.

b) De a lélek tekintetével. „Aki engem lát, látja az Atyát is” (Jn 14,9).

2. A tiszta lélek – bírja az égben.

a) Atyjához megy. „... hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23).

b) Atyjával él. „Ma még csak tükörben homályosan látunk, akkor majd színről-színre” (1Kor. 13,12).

Bef.: De mindezt a kegyelmi áldozattal érheti el az ember.

9. beszéd: „Boldogok a békességesek: ők Isten fiai” (Mt 5,9)

Bev.: A magyar ősi szöveget figyelve vagy a latin fordítást hallgatva: a békességet teremtők nyerne békességet. A béke tehát a teremtés műve, és az lesz boldog a földön, aki békességet teremt a föld emberei között. – Kérdezem tehát: hogyan juthatok azok közé?... A Mester szavai tódulnak lelkem elé, mikor a békességesek áldására gondolok. A Mester így köszöntött be a feltámadáskor: „Békesség nektek!” (Lk 24,36). – De ugyancsak hasonló hang csendül születésekor: „...a földön békesség a jóakarátú embereknek!” (Lk 2,14). Ezért sorolja a Mester a boldogok közé azokat, akik az ember egyéni életében, a családi közösségben és az emberiség egyetemében a békét teremtés áldottjaivá válnak.

1. Próbálják teremteni önnön életükben a békét.

a) Nem a mindent vállalóra, a mindent viselni akaróra gondolok. Ez tehetetlen. Az az igazi békeszerző, aki az önuralom hatalmával győzedelmes az ösztönei fölött. Az ösztönök túlzó kilengései belső

zavart okoznak és összeomlást eredményeznek. A belső zűrzavar leküzdése a belső béke megszerzése.

b) A kellenél erősebb ragaszkodás a földhöz, a kapzsi vágyakozás, az öntelt gőg, a túlzott önértet, a bűnös érzékiség... mind-mind parancsolólag követeli, hogy kivetessék a lélekből, mert csak így alakulhat ki a békés élet. – Boldog tehát az önmagában békességet teremtett ember.

2. Teremtsd meg családi szentélyedben a békét!

Minden ember az élet közösségéhez tartozik. Szűk körben a család, nagyobb körben a rokonság, még messzebb gyűrűző körzetben a nemzet tagja. Hogy ezek számára is békességet teremtő legyen, az az ő földi és örök élet boldogságának alapfeltétele.

a) Van, aki azt hiszi, úgy teremti a békét, hogy beszédeket tart, szólamokat mond. Ez a hangember. A másik azt követeli, ami jogos. Ezt követeli önmagának és kínálja másnak. Ez a jogember. Majd akad olyan, aki mindent elhallgat, elnéz: ez a bárgyúság.

b) De jár az Isten embere is a földön. Ez pedig az, aki szolgálatba áll a család érdekében. Az a békességet teremtő ember, akinek Istentől áldott szeme látja a család igényét, lelke megérti a családtagok gyengeségét, önfeláldozó áldozatosságban hordozza értük mindezeket. – De kicsoda ez? Elsősorban az édesanya, aki gyermekei, családjá javára vállalja az áldozatos életet, hogy így Isten szolgáló leányává legyen. Majd ilyen az édesapa, aki munkás lemondással beáll munkahelyére, hogy családjának áldozatos munkása legyen. Mindegyik körzetnek munkaterületén a család áldozatos szolgálója és szolgáló leánya. Teremtő munka ez a kis áldott közösség keretében. Az ilyen lélek – az ellentétek fellépése esetén is nem perpatvarral dönti el, hanem megértő és megbocsátó lélekkel intézkedik! Én az igazság diadalát abban látom: az ellentét fokozása helyett a készséges jóság, megbocsátó lelkület megszerzése a családi béke megteremtésének eszköze. Nem lehetek olyan gőgös, hogy a vitákban csak a magam igazát látom igaznak; az ellentétek szításából nem a lélek békessége, hanem a békét megölő lelkület születik.

3. És szolgálj az emberiség testvériségében a békét!

Nem politikára gondolok! De azt hiszem, ezekben a nehéz napokban a négy nagyhatalom arra küldött, hogy a világ számára megteremtse a béke csodás világát. Az egyik nagy angol azt mondja: nehezebb lesz így végleges békét kötni, mint diadalmas háborút nyerni. Háborút győzheti hatalom, erő, – a békét nem teremtheti csak szerető áldozatosság.

a) A szónok erejét könnyebb bevetni a háború pusztulásába, mint kitermelni a megbocsátó szeretet csodás erényvirágát. Ahol a négy nagyhatalom összeül, olyan világot kell teremteni, amelyben ne csak zöld posztó takarja a tárgyaló asztalt, hanem a természet színpompás virágai díszítsék és éltesék az emberek boldog együttését.

b) Olyan élettelevényt kell teremteni, amelyből fölelevenedjék, szárba szökkenjen, virágba boruljon az emberiség békés élete. Akiket ennek teremtésére hív az Isten, és ennek a kötelességnek eleget tudnak tenni, azok Isten fiainak fognak hivatni. Az erő, hatalom, öldöklés nem az Isten műve. A szeretet Isten legszentebb kegyelme, és ennek érvényesítése az élet istenivé alakulásának eszköze.

Bef.: Az egyik beszédében azt mondja a Mester: úgy szolgálj a császárt és Istent, hogy nézd a dénárt, amelyikre finom, művészi munkával a császár képe van kopácsolva – az a császáré. És amelyikre Isten arca van verve – az az Istené. „Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré, Istennek, ami az Istené” (Mt 22,21). A békesség teremtéséről szóló Mester azt tanítja: magatok világában teremtsetek a békesség lelkét és más világában áldozattal szolgáljátok az emberek békéjét. Verődjék ki lelketeken a békességet teremtés csodás munkája folytán Isten arca. Aki békességet tud teremteni, az a teremtő Isten csodás arcukat próbálja kiverni magán, mert így Isten fiává teremti önmagát. Jól jegyezzük meg: az ember az Istenatyánk képe. Az emberek békéjét teremtő fiú lelkén kiverődik az egyetemes szeretet hirdető Atya képe, és így a földön is azt sugározzák, hogy a szeretetet tanító és élő ember valóságos isteni ember.

10. beszéd: „Boldogok, akiket az igazságért üldöznek: övék a mennyek országa”

(Mt 5,10)

Bev.: A nyolc boldogságról beszélő evangéliumi Mester nyomán eljutottunk az utolsóhoz, amelynek szövege így hangzik: „Boldogok, akiket az igazságért üldöznek: övék a mennyek országa”. – Isten ujjá, hogy Krisztus Király napja összeesik az üldözésről szóló Mester szövegével: „Én arra születtem és azért jöttem e világra, hogy tanúságot tegyek az igazságról” (Jn 18,37). És: „Mindaz, aki igazságból való, hallgat szavamra” (Jn 18,37). – Azért szenvedte el a felfeszítést is. Ez arról szól, akkor lesz boldog az ember, ha szenvedést, üldözést szenved az igazságért. Eszünkbe jut a kérdés, amit az elítélendő

Krisztushoz intéz Pilátus: „Mi az igazság?” (Jn 18,38). – Előttetek is ott áll a kérdés, mi az igazság, amiért üldözést kell szenvedni, amelynek elviselése nyomán elnyerjük a mennyek országát? Az igazság valamelyes alakja élénk tárul felületes látás útján, majd élénkebb színben bontakozik ki tudományos elmélyedés, elmélkedés útján, végül pedig egész valóságban lép elő az isteni Mester szavai nyomán: „En vagyok az út, az igazság és az élet” (Jn 14,6). Isteni életért, az igazság belső és külső diadaláért szenvedés a sorsa a földön az embernek. A boldogság kiharcolásáért legyünk a belső világ harcosa és legyünk a külső támadások visszaverője.

1. A belső igazság harcosa.

Az emberi élet úgy teljesedik, ahogy a mag példája mutatja. A természetben ez az életirány: a mag kihajt, szárba szökken és virágba bontakozik. Az emberi élet teljessége azonban ennél több. Itt az uralom szerzésében nyer diadalt az élet. Szálai ezer felé húznak. Minden egyes ember életében különböző ösztönök igényeskednek. – Az anyagi embernek a testiek és a földiek az igényei. – A tudós ember a tudományok magasabb életkörében az igazságért küzd, a szellemi ember az örök élet felé ívelésben nyer kielégülést. Az tudja egybefogni és egybefonni a szerteágazó szálakat, az találja meg az igazságot, az tudja azt helyesen értékelni, aki hatalmat tud szerezni önmaga, vágyai, gondolatai, érzései felett; így azután reáeszmél, hogy a legfontosabb érték nem e világhoz fűződésben és hozzákapcsolódásban rejtezik. – A nagy pogány bölcselő, Seneca mondja: legnagyobb hatalom az önuralom. Egy másik nagy író, Milton pedig ezt írja: királyok hatalma átfutó erő, belső önuralom az igazi királyi hatalom. Izaiás prófétánál pedig azt olvassuk, hogy a belső hatalmat nyerés az ember közeledése Isten felé. Szt. Pál ezt írja, annak igazi az élete, aki győzedelmes tud lenni a teste fölött. Azt a harcot kell tehát megvívni, amely lélekben tud hatalmat szerezni a kísértő támadásokkal szemben és ugyancsak erőt tud halmazni a szenvedés viselése érdekében,

2. A külső támadások visszaverője.

Az embert támadja a világ, támadja az embertestvér.

a) A világ meglíbbenti előtte a fátyolt, hogy fölvarázsoljon olyan képet, amely az élet szebb formája lenne. Kialakítani próbál szebb világot, életrevet, otthont. – Ez olyan támadás Krisztussal szemben, amely sok embert ragad magával. Ez nemcsak egyesek ellen megy, hanem egyetemes támadás, amelyben az erősek megállnak, a gyengék elesnek.

b) Máskor az emberek Krisztus igazságával szembemennek és a tudomány látszata alatt nem igazi harcossai az igazságnak. Elködösíteni akarják a helyes utat és olyan fényt vetítenek, amely bevilágítja az ő útjukat... Ez az erősködőknek nagy próbavetése. – Nemcsak az szenved, aki fizikai szenvedést visel. Az igazi szenvedő az, aki a helytelen életútra szorul és azon küszködik és harcol, hogy végeredményben mégis diadalt arasson.

c) Krisztus életét elvonultatom magam előtt. El kell viselni a harcot, mert Krisztus is, bár tudta, hogy a halál vár rá, igazságról szól. Igazság bére a halál. Találkozunk a töviskoronával... Tövissel fájdalom jár, alóla vér csordul, a kicsorduló vércsepp életet szentté nemesítő. Találkozunk a korbáccsal, a korbácsoló karja kiserkenti szent vérét és – akarva, nem akarva – felvirradtatja a megváltott világ új hajnalát. Látjuk a gyalázatot, hogy az erdők fái keresztté keményednek. Hogy a keresztút végén keresztrefeszítés következik, de végül mégis megjön a húsvéti föltámadás. – Nézem Krisztust, aki a kereszt viselését és a szenvedést fölmagasztalta. Nemcsak töredelmes lelkét látjuk, hanem készséges, önfeláldozó lelkét imádjuk. Halljuk szavát: „Beteljesedett!” (Jn 19,30). De mást is mond: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják mit tesznek” (Lk 23,34). Ez tanúságtétel az igazság mellett. Ezért én is tudatosan vállalok küzdelmet és szenvedést, és a szenvedésből kisarjad a Mester biztató ígérete: „övék a mennyek országa” (Mt 5,10). – Most erre rámondhatnók az „amen”-t, de befejezésül egy más gondolathoz és képletes formához kapcsolom hallgatóim figyelmét:

Bef.: A pogány világban ha valakit meg akartak tisztelni és az igazság, a tudomány, a művészet nagyjává akartak emelni, azt a Pantheonba tették. Pogány gondolat szerint ez megdicsőítés, istenítés volt. Ezzel szemben Krisztus azt tanítja, egy az Isten és nincs Pantheon. De nem is a temetkezés a vég, hanem isteni élet élése a végkifejlődés. És ez azt jelenti, hogy a világ felett diadalmaskodnak az Isten fiai és az örök élet birtokosai. – Amint harcoltál, amint szenvedtél, úgy fogod bírni annak minden boldogságát. „A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitet megtartottam. Most készen vár az igaz élet koronája, melyet azon a napon megad nekem az Úr, az igazságos bíró, de nemcsak nekem, hanem mindazoknak, akik örömmel várják eljövételét” (2Tim. 4,7-8). – Pogány gondolat a glorifikáció, krisztusi gondolat a teifikáció. Ez pedig az igazi embernek istenivé való magasztosulását adja. És leszesz dicső az utódok emlékezetében és isteni az örök élet dicsőségében.

*

II. beszédlánc: Az egek kitárt kapui előtt

Tárgya: hogyan közelíthető meg az egek kapuinál túl lévők, a mennyek népének élete?

1. beszéd: Zártnak látszik az emberi szemek előtt

Bev.: Isten otthona és az emberi vágyak helye.

1. De nem ismeri még a szempár.

2. Mert szellemi és örök vár.

Bef.: De nyithatja-e az Isten?...

2. beszéd: Túl magas – a képzeletnek

Bev.: Az emberi képzelet is határokkal határolt.

1. A végtelen Atya háza megközelíthetetlen.

2. Lakóinak élete elképzelhetetlen...

Bef.: Hát semmi sem tudható az örök boldogság helyéről?...

3. beszéd: Csak felületképet látunk

Bev.: Még az Írás is azt mondja: „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt” (1Kor. 2,9).

1. Fehér ruhás emberek együttesére gondolok.

2. Pálmát hordozók seregét sejtem.

Bef.: Ezek lélekjelképek és így életútmutatások is.

4. beszéd: Dicsérő dallamot hallok...

Bev.: Az öröm kicsordulásai...

1. A dal akkordjain.

2. Az élet-diadal ditirambján.

Bef.: A boldogság ünnepi éneke...

5. beszéd: Örök vágyakat érzek...

Bev.: Én is oda vágyódom... És ott?...

1. Vágyaim teljesülésének dalát énekelem.

„Ma még csak tükörben homályosan látunk, akkor majd színről-színre” (1Kor. 13,12).

2. Atyám hívó szavát hallva örök boldogságomat élvezem.

„Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot” (Mt 25,34).

Bef.: Ezután megnyílnak az örök kapuk... „Tárljatok fel, örök kapuk, tárljatok fel hatalmas kapuk, hadd vonuljon be a dicsőség királya!” (Zsolt. 23,9).

* * *

B/ rész – c/ csoportja: a Szentleckére épülő beszédek

A mai ünnep Szentleckéje így szól: „Akkor láttam, hogy napkelet felől egy másik angyal száll föl, akinél az élő Isten pecsétje volt. Hangosan rákiáltott a négy angyalra, akinek az volt a dolga, hogy ártsanak a földnek és tengernek: „Ne ártsatok a földnek, se a tengernek, se a fáknek, amíg meg nem jelöljük Isten szolgálóinak homlokát!” Hallottam a megjelöltek számát is: száznegyvennégyezren voltak Izrael

fiainak valamennyi törzséből: Juda törzséből tizenkétezer, Ruben törzséből tizenkétezer, Gád törzséből tizenkétezer, Áser törzséből tizenkétezer, Neftalin törzséből tizenkétezer, Manasszesz törzséből tizenkétezer, Simeon törzséből tizenkétezer, Lévi törzséből tizenkétezer, Isszakár törzséből tizenkétezer, Zabulon törzséből tizenkétezer, József törzséből tizenkétezer, Benjamin törzséből tizenkétezer. Ezután akkora sereget láttam, hogy meg sem lehetett számlálni, minden nemzetből, törzsből, népből és nyelvből. Ott álltak a trón és a Bárány színe előtt, fehér ruhába öltözve, kezükben pálmaágakkal. Nagy szóval kiáltották: „Üdv Istenünknek, aki a trónon ül, és a Báránynak!” Erre az angyalok mind körülfogták a trónt, a véneket és a négy élőlényt, arcraborultak a trón előtt és imádták Istent: „Amen! Áldás és dicsőség, bölcsesség, hála és tisztelet, hatalom és erő Istenünknek örökkön-örökké. Amen!” (Jel, 7,2-12).

Az egész szent szöveg tartalma: szimbolikus leírása az Úr választottjainak. Természetes tehát, hogy az angyalok kérdése, hivatása, velünk való kapcsolata és az Isten rendelte életjegyeink kérdése, értéke, megszerzési módja lehet a beszédek tárgya.

Különálló beszédek

1. beszéd: Az Úr angyalai

(Dogmatikus beszéd: Az angyalok léte)

Bev.: Az Isten teremtményeinek skálája a legtökéletesebben az angyalokon kezdődik. Létük nem emberi értelemmel ismerhető fel, de a kinyilatkoztatás után értelmünk is felfoghatja.

1. Mit szól róluk a kinyilatkoztatás?

- a) Létüket tanítja.
- b) Hivatásukat értelmezi.
- c) És hozzánk való viszonyukat is megvilágítja.

2. Mit szól mindezekhez az emberi értelem?

- a) A létrend tökéletesebb életfokának tartva – elfogadhatja.
- b) A személyes kapcsolatok valóságának örömeivel megértheti. – Üzeneteket hoznak.
- c) És a szeretetáramlás ilyen kiteljesülését az isteni szeretet túláradásának tekintse. – Szeretettel vezetnek és sugalmaznak (Tóbiás!).

Bef.: Így létüket és hivatásukat értékelve – a szeretet kapcsolódásával velük egyesülve dicsőítjük égi Atyánkat (Zsoltár 148!).

2. beszéd: Az embervilág égi követői

(Dogmatikus beszéd: Az ég Úra követői)

Bev.: Hogyan szól az emberiséghez és az egyes emberhez az Isten? Persze a kérdésünkre az égi követek keresésével válaszoljunk. Mégpedig azért, mert emberi követek arca **látható** és lélekhangja hallható, de keressük az ég láthatatlan, de lélekben észlelhető irányítását.

1. Szól az Úr először az ég angyalai, személyes követői útján.

Az Istenszemély teremtő tervében a személy magasabb rendű létező. Így tehát az angyal és ember egyaránt. Egyik tökéletesebb, a másik tökéletesítendő teremtmény.

- a) A személyekhez – a személyek szólnak. Ennek alapja a személyek szellemi egybefonódása. Persze értelmezd így: szólhat a földi személy a földi személyhez, de szólhat az égi személy, a teremtett angyalnép (természetesen az Isten mindenekfelett!) a föld emberéhez. Nem kell erre idézni az Írást, mert az Ó- és Újszövetségben **állandóan** hangzik az „Isten követeinek” hangja – az emberek felé. A lényeg ez: Istent látó égi „követek” szólnak – a zarándokút embernépéhez (Gábiel, Ráfael, Michael stb.). – De ezek az égi követek mindig isteni, jó vagy jót szolgáló híreket hoznak.

- b) Az égi személyek – **egek felé** való utat szorgalmaznak. Azt is mondhatnók: angyali követek – isteni életet áhítoznak. A lényeg ez: a földi ember legyen – isteni életet élő teremtmény. Legyen a tízparancsolat hódolatos és legyen az isteni kegyelem áhítozója és birtokosa (megváltás és megszentelődés). Nézzen az „ég Ura Egyszülöttjére” és vegye Tőle az égi Atya isteniesítő kegyelmét. – Hangoztatja – a hírnök, és élje – a földi zarándok.

2. Az ég kegyelmei – a tárgyi és isteni követek.

Az Isten belső valóságából is árasztja szeretetét, és e a szeretet – az Ő természetében való részese-

dés. Röviden: a megszentelődés.

a) A megszentelődés – isteni erőkből való újjászületés. Természetes, hogy ez az isteni ajándék azért emelendő ki a Mindenszentek ünnepén, mert ez **közelhoz** azokhoz, kik már boldogságban élik az örök élet örömét. Jól tudjuk, hogy ez az élet „előízt” kap már a földön is. „Aki hisz bennem, annak szívéből, az Írás szava szerint, élő víz forrásai fakadnak” (Jn 7,38).

b) De azt is tudjuk, hogy az égi Eledel vétele az isteni élet erősítésének eszköze. Ismerős ige: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, annak örök élete van és én feltámasztom az utolsó napon” (Jn 6,54).

c) Végül pedig az lesz a **teljes** – földön és égben érvényesülő kegy: az isteni természet ajándéka, a krisztusi élet biztosítása: „Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal. 2,20). Ő a lelkünk örök Lakója és egész életünk indító ereje. Olyan életre indító, amely gyökéretben isteni és Istenhez emelő.

Bef.: Végül kérdezhetjük: a teremtett **személyes** „angyalnép”, továbbá az örök isteni **kegyelem tárgyi követein kívül** hívogatnak-e mások is az örök haza birodalmába? Jól tudjuk, hogy **személyes belső indítással** hív – az Atya; égi szeretettel hoz üzenetet – a próféták serege és személyes **tanítással**, majd Egyházán át szól az „**isteni élő tanítás**”... És most? Az **ég teremtett lakói**, a szentek egyessége szól! Ők az örök isteni otthon lakói, és így tanító, indító erővel szólnak, hogy hívó szavukban halljuk az eget üzenetét. Ők is – az Istentől indultak, Hozzá tértek és így az Istenhez hívnak. Oda, ahol – a **szentek egyessége** várja a hazasiető embertestvért.

*

a) Ez a beszéd ráépíthető az Írás szövegére: „Duodecim milia signati”. Ezek **is** hívnak, hogy mi is ezeknek égi jelével ékesíttessünk.

b) De reá építhető Dante: „Mennyország” című világjelentőségű drámai költeményére, ahol a „boldogok együttese” éli – a követek nyomán kialakult élet **igazi boldogságát**.

c) Végül reá építhető erre az egyházi tanításra is: „küzdő Egyház” veszi az isteni követek égi erejét, a „szenvető Egyház” kapja a követek gyámolító segítségét és a „diadalmas Egyház” éli a szentek boldogságát.

*

3. beszéd: Az Isten népének megjelzői

(Biblikus beszéd: Izrael és az erő angyalai)

Bev.: Az Ószövetség szövegei közül hármat idézek, hogy az Úr angyalainak földi hivatását értelmezem. Ők jelző nevekkkel, vagy észlelhető tárgyi jellel jeleznek...

1. Ábrahám vette az isteni akarat jelét.

Mit olvasunk életéről?

a) Először készségesen hallgatta az Isten parancsát. „Vedd egyszülött fiadat, kit szeretsz, Izsákot s menj el a Gondoskodás földére s áldozd fel ott egészen eléggő áldozatul az egyik hegyen, amelyet majd mutatok neked” (1Móz. 22,2).

b) Majd készségének jutalmául hallotta Isten ilyen ítéletét: „Ne nyúljon kezed a gyermekhez s mit se csinálj neki: most már tudom, hogy féled az Istent s kedvemért egyszülött fiadnak sem kedveztél” (1Móz. 22,12). Íme: a készségesen hívők felértéklése.

2. Jákob harcos keménysége vette az erősek jelét.

a) Életének nehéz perceiben, menekülés közben „egy férfiú tusakodott vele egész virradatig” (1Móz. 32,24).

b) De győzelmes keménysége folytán ilyen beszédet hall: „Ne Jákobnak hívjanak ezentúl, hanem Izraelnek: mert ha erős voltál az Istennel szemben, mennyivel inkább fogsz győzedelmeskedni az embereken” (1Móz. 32,28).

3. Izrael népe vette az angyal rajzolta véres vonás jegyét.

a) Az áldozati Bárány vére – a szabadulás jelképe. „...Reátok nézve azonban jelül lesz a vér a házakon, amelyekben lesztek s én meglátom a vért és elvonulok mellettetek s nem lesz rajtatok pusztító csapás, mikor megverem Egyiptom földét” (2Móz. 12,13).

b) Az isteni Bárány vére pedig – a lélekszabadulás bére. „Hiszen tudjátok, hogy nem múlandó dolog, ezüst vagy arany váltott meg öröklött, értéktelen életmódokból, hanem a hibátlan és szeplőtelen Báránynak, Krisztusnak drága vére” (1Pét. 1,18-19). Íme, a megváltottakon ott csillog az Áldozat Vére.

Bef.: És reánk rajzol-e védjegyet az Isten angyalnépe? Az igazi Küldött, Krisztus rajzolja reánk – a szent Kereszt jegyét!

4. beszéd: A „jelzettek” mögötti tömeg (Dogmatikus beszéd: Kik az Úr népei?)

Bev.: A mai szent szöveg az „Úr jelzetteit” említi. – Boldogan gondolunk ezekre és áhítozva imádkozunk, hogy mi is hozzájuk tartozzunk, mégis féltő remegéssel, szeretettől átítatott lélekkel kérdezzük: vajon ezek-e az Úr házanépe?

1. Minden választott az övé.

a) Már örök előrendelésben. Ezekről így szól az apostol: „Akiiket ugyanis eleve ismert, azokat előre arra rendelte, hogy hasonlóká váljanak Fia képmásához. Így lesz elsősülött sok testvér között. Akiiket pedig előre elrendelt, azokat meg is hívta, akiket meghívott, azokat megigazultakká is tette, akiket pedig megigazultakká tett, azokat meg is dicsőítette” (Róm. 8,29-30).

b) Sőt a „gratia efficax” sodró erejével. Az Istennek olyan közeledése, amelynek nem lehet ellenállni. „Útközben már Damaszkusz közelébe érkezett, amikor hirtelen mennyei fény ragyogta körül. A földre zuhanva hallotta, hogy egy hang szól hozzá: „Saul, Saul, miért üldözöl engem?” Erre megkérdezte: „Ki vagy te, Uram?” „Én vagyok Jézus, felelte, akit te üldözöl. (Nehéz neked az ösztöke ellen rugdalóznod)” (Ap.Csel. 9,3-5).

2. Minden hivatott is az övé.

De kik az Úr hivatottjai?

a) Elvileg mindenki. Olvasd csak: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy mindaz, aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örökké éljen” (Jn 3,16).

b) Az Úr hivatottaihoz, gyakorlatilag az Úrhoz csatlakozik mindenki. „Mindegyikünk annyi kegyelmet kapott ajándékba, amennyit Krisztus adott” (Ef. 4,7).

c) Azért még a küszködők az utolsó percben is reménnyel remélhetnek.

Bef.: Az Úr Jézus hasonlata szerint „báránynép” vagyunk és mindnyájan az egy akol és egy pásztor felé törünk. „Más juhaim is vannak, amelyek nem ebből az akolból valók. Azokat is ide kell vezetnem. Hallgatni fognak szavamra: egy akol lesz és egy pásztor” (Jn 10,16).

5. beszéd: A Bárány (Erkölcsi beszéd: Az isteni Bárány)

Bev.: Az egek Királya a Bárány, Akit imádva környékez a föld üdvözültjeinek serege és az angyalok népe. – De miért?

1. Mert a föld emberének Áldozata.

Az isteni életterv diadalmas embert gondolt el.

a) De az elesetteknek is megváltást ígér. „Ellenségeskedést vetek közéd és az asszony közé, ivadékod és ivadéka közé: Az széttiporja fejedet, te pedig sarka után leselkedel” (1Móz. 3,15).

b) A küszködőnek pedig Messiást küld. „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy mindaz, aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örökké éljen” (Jn 3,16). Ebben a munkában tevékeny Áldozat a Bárány.

2. Mert a megváltottak égi Mestere.

a) A Megváltó hivatása a megváltott nemzedék hazasegítése. Ezért olvassuk az égi Mesterről e szent ígéket: „Nézzétek, az Isten Báránya! Ő veszi el a világ bűnét!” (Jn 1,29).

b) És azért halljuk ezt az isteni ígét: „Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23).

Bef.: Végül is a „szentek egyessége” az üdvözültek serege. Ezek a földön megmosdattak a Bárány Vérében. „Boldog, aki megmossa ruháját (a Bárány vérében)! Joga lesz az élet fájához, és a kapukon át bemegy a városba” (Jel. 22,14). – És az égben? Boldogai az Úrnak.

6. beszéd: A fehérbe öltözöttek

(Erkölcsei beszéd: A tiszta lelkek otthona)

Bev.: Az Írás jelképesen beszél az üdvözültekről. – Hogyan értelmezendő tehát a fehér ruha?

1. Szennytelen a lelkük.

A lélek tisztaságának két foka van.

a) Az érintetlenség szépségében jelennek meg az újjászületés (keresztség) kegyét őrzők.

b) Az újjászületés kegyelmében élnek a személyes bűnbocsánat kegyelmét vevők (Magdolna, Ágoston).

2. Erényekkel ékesített az életük.

Az élet a gyűjtés szent ideje és helye. – De hogyan gyűjt az Isten embere?

a) Isten kegyelme az alap. Ez egekből szól: „Harmatozzatok, egek, onnan fölülről, és csepegjék a felhők az igazat” (Iz. 45.8).

b) Lélekvirág – az ékesség. Ez emberi feldolgozó munkával valósuló. „Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa” (Zsolt. 91,13). „Virág vagyok én a mezőn, és lilium a völgyben” (Én. 2,1).

Bef.: Az isteni Tökéről fakadva – isteni az életük. „Én vagyok az igazi szőlőtő” (Jn 15,1).

7. beszéd: Az örök élet pálmásai

(Erkölcsei beszéd: A győzelmi pálmát hordozó)

Bev.: Isten tervében jutalmat érdemel a diadalmas élet. – De miben áll ez a jutalom?

1. A kivirágzott „pálmaélet”-ben.

a) Jelkép a pálma. Erőtéljes, sudár és édes gyümölcsöt termő. – Ez a földi életre is magyarázható...

b) Élet – és igazi valóság. Ez az emberi életre vonatkozik. – A föld szelídei, meg a föld birtoklói. „Boldogok a szelídek: övék lesz a föld” (Mt 5,5).

2. Az örök dicsőség birtoklásában.

De természetes – és ez az Isten adománya –, hogy az örök életben nyer teljes jutalmat az isteni élet.

a) Diadalmas lett – a kegyelem. Isten adta, és ember felhasználta.

b) Örök virágzó az élet. Isten akarta, és ember elnyerte. „A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitet megtartottam. Most készen vár az igaz élet koronája, melyet azon a napon megad nekem az Úr, az igazságos bíró, de nemcsak nekem, hanem mindazoknak, akik örömmel várják eljövételét” (2Tim. 4,7-8).

Bef.: Így leszünk az ég Ura „pálmái”.

8. beszéd: Az Egyház terebélyes fájának virágai

(Erkölcsei beszéd: Kik a győzelmes Egyház tagjai?)

Bev.: Mustármag az Egyház – a kezdet kezdetén, de terebélyesedő fa a Mester ígéréteinek teljesülésekor. Áll reá az Írás szava: „Én azonban olyan vagyok, mint a termékeny olajfa az Isten házában, bízom az Isten irgalmában, mindörökkön örökké. Áldalak téged mindörökké, hogy így cselekszel, remélek nevedben, mert jó vagy szenteiddel szemben” (Zsolt. 51,10-11). Embernépnek árnyat, madárnépnek otthont kínál... De kérdés: milyen virág pompázóbb élettavasának hajnalán? Virágaink egyike:

1. A hitvallók serege.

a) Igazak – magukban. „Voltak közöttük, kik nevet hagytak hátra, melyről dicsérettel beszélnek” (Sir. 44,8).

b) Igazak és egyenesek – mások felé. „Élő hangszórók”. De egek felé magasodó cédrusok, akik kiemelkednek az emberek fölé. „Virul majd az igaz, mint a pálma, gyarapszik, mint a Libanon cédrusa; el vannak ők ültetve az Úr házában, virulnak Istenünk házában udvaraiban” (Zsolt. 91,13-14).

2. Fehér szirmú virágai – a szüzek együttese.

Ők a Krisztus népe. Isten választottjai.

a) Szeretik a lélek szépségét. Azért, mert jól tudják: „Boldogok, kiknek útja szeplőtelen, kik az Úr

törvénye szerint járnak!” (Zsolt. 118,1).

b) Szeretik az ember testvéreket. „Szereted az igazságot, gyűlölöd a gonoszságot, azért kent fel téged az Isten, a te Istened az öröm olajával, társaid felett” (Zsolt. 44,8).

c) Hódolattal szeretik égi Atyjukat. „Gyermekeim, ne szeressünk szóval és nyelvvel, hanem tettel és igazsággal!” (1Jn. 3,18). „Az okosok viszont lámpásaikkal együtt olajat is vittek korsóikban. Mivel a vőlegény késett, valamennyi elálmosodott és elaludt. Éjfélkor kiáltás hallatszott: jön a vőlegény! Menjetek ki elébe! Erre a szüzek mind fölkeltek és rendbehozták lámpásaikat” (Mt 25,4-6). „Királyleányok jönnek dicsőségben; arannyal átszőtt, sokszínű ruhában a királyné áll a jobboldon” (Zsolt. 44,10).

3. Tűzpirosan pompázók a vértanúk diadalmasai.

a) Isten áldottjai. „Boldog az az ember, aki állja a megpróbáltatást, mert ha hűnek bizonyul, elnyeri az élet koronáját” (Jak. 1,12). „Ha kint szenvedtek is az emberek szemében, reményük halhatatlansággal teljes; kevés fenyítés után nagy javakban van részük, mert Isten próbára tette és magához méltóknak találta őket. Megvizsgálta őket, mint az aranyat a kohóban, s elfogadta őket egészen eléggő áldozat gyanánt” (Bölcs. 3,4-6).

b) Urunk áldozatos testvérei. „Jusson színed elé a bilincsbe vertek jajszava, tartsd meg karod erejével a halálra szántakat” (Zsolt. 78,11-12).

c) Urunk koronázottjai. „A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitet megtartottam. Most készen vár az igaz élet koronája, melyet azon a napon megad nekem az Úr, az igazságos bíró, de nemcsak nekem, hanem mindazoknak, akik örömmel várják eljövételét” (2Tim. 4,7-8). „Kevéssé tette őt kisebbé az angyaloknál, dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg, és kezded művei fölé állítottad” (Zsolt. 8,6-7). „Testüket békében eltemették, de nevük él nemzedékről nemzedékre” (Sir. 44,14).

Bef.: Élő virágok ezek, akik örök pompázók Istenatyánk kertjében.

9. beszéd: A lélekszentély égi Lakója

(Dogmatikus beszéd: Az Istennel való együttélés)

Bev.: Isten jelenlétéről azt tanulja a kicsi gyermekhad, hogy mindenütt van, „mennyben, földön és minden helyen”... De mit jelent ez a jelenlét – a lélek világában?

1. Az örök és végtelen Személy birtokban tartja a lelket.

Ez az első lépés. Nem egyszerű jelenlét, hanem birtokban tartó hatalmi prezencia.

a) A teremtő, fenntartó erő hatalmával. „Uram, én erősségem, menedékem és megszabadítóm; én Istenem, segítségem, kibem reménykedem. Oltalmazóm, megmentő szarvam, ki fölemelsz engem” (Zsolt. 17,3). „A trón fölől harsány hangot hallottam: „Nézd, ez Isten hajléka az emberek között! Ő velük fog lakni, azok pedig az ő népe lesznek, és maga Isten lesz velük” (Jel. 21,3).

b) Az isteni természet kiárasztásával kegyelmét adja. „Mert kifogyhatatlan kincs az az embernek; akik vele éltek, megszerezték Isten barátságát, mert a fegyelem adományai ajánlották őket” (Bölcs. 7,14). „Lehetetlen ugyanis, hogy aki egyszer már részesült a megvilágosításban, megízlelte az égi ajándékot, megkapta a Szentlelket, megtapasztalta Isten magasztos ígését és az eljövendő élet hatásait, aztán mégis elpártol...” (Zsid. 6,4-5).

c) Újjá alakít mindent. „A trónon ülő így szólt: „Íme, újjáalkotok mindent.” Azután hozzám fordult: „Jegyezd föl: ezek a szavak hitelesek és igazak” (Jel. 21,5). Így azután valósággá lesz reánk vonatkoztatva: „Mily kellemesek a te hajlékaid, seregeknek Ura! Sóvárogva vágyakozik lelkem az Úr udvaraiba. Ujjongva eped szívem és testem az élő Isten után” (Zsolt. 83,2-3).

2. De az isteni tevékenység lélekkifejlesztésre indítja az emberszemélyt.

Ez pedig azt jelenti, az Isten jelenléte nemcsak az ég Urának, az örök Személynek hatalmas erejét mutatja a **birtokbavétel** útján, hanem **állandó lendítő** – a véges emberszemély kialakítási munkájában.

a) Az emberi lendület alapja a kegyelem. „Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok, s rám árasztott kegyelme meddő nem maradt. Többet fáradtam mindnyájuknál, igaz ugyan, hogy nem én, hanem Isten kegyelme velem” (1Kor. 15,10). „Hiszen kegyelemből üdvözültetek a hit által, s ez nem a magatok érdeme, hanem Isten ajándéka” (Ef. 2,8). „Jézus erre kijelentette: „Ma üdvösség köszöntött e házra, mert ő is Ábrahám fia. Hiszen az Emberfia azért jött, hogy keresse és üdvözítse, ami elveszett” (Lk 19,9-10).

b) De az emberi előrejutásban nagy erő a **személyes** Istennel való kapcsolódás. Itt a személy érint-

kezik a Személlyel. „Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23).

Bef.: Ez a jelenlét – életet adó és éltető együttélés.

10. beszéd: Az angyalok imádó serege

Bev.: Az égi otthon kiemelt lényei az angyalok.

1. Dicsőítik a Teremtőt.

2. Szolgálják a teremtményt.

Bef.: Így az Úr valóságos „házanépe”.

11. beszéd: Az Istent imádók együttese

Bev.: Az Írás azt írja az angyalokról: „Dicsérjétek az Urat az egekből, dicsérjétek őt a magasságban! Dicsérjétek őt, angyalai mind, dicsérjétek őt, seregei mind!” (Zsolt. 148,1-2).

1. Hódolatos életet élnek.

2. Istenhez fűződve boldogságban élnek.

Bef.: Ez az imádás!

12. beszéd: Az Úr örök dicsérői

(A tökéletes élet az Isten dicsérete)

1. A „kegyelem jelöltjei” már a földön az Úr hódolatosai.

2. De az üdvözültek az Úr örök dicsérői.

13. beszéd: Romlandó és állandó

(Az örök értékek)

1. Ami anyagi – az pusztuló.

2. Ami isteni – az állandó.

14. beszéd: Az Isten dicséret szövege

Bev.: De mit ad az imádással az angyalsereg?

1. Hódoló elismerést az isteni fenségnek.

2. Szeretetük sugárzását az isteni Szeretetnek.

Bef.: A „Szeretet otthonában” örökké élő szeretetáramlás az imádás tartalma.

* *

Beszédláncok

Ezeknek tárgya legyen az angyalok és az Isten szentjeinek élettartalma és ismertető jegyei.

I. beszédlánc: Az égi angyalok

Itt az angyalok kérdése vetendő fel.

1. beszéd: Az élettitkok

Bev.: A tökéletességi életsíkok magasabb lehetőségei (angyal, anyag – születés és szellem...)

1. Lehető ez a sík.

2. Mert elgondolható az emelkedés.

Bef.: Isten terve végtelen.

2. beszéd: Az angyalok teremtése

Bev.: Erről csak a kinyilatkoztatás szólhat.

1. Létükről beszél.

2. Életükről is beszél.

Bef.: Lényeg: a tökéletesebb szellem.

3. beszéd: Az angyalok földi hivatása

Bev.: Az isteni hang követeknek mondja őket. – De milyenek?

1. Lehetnek – a rossz kísértői (ördögök!).

2. Lehetnek – a jónak szolgálói (angyalok!).

Bef.: De végül is a jót szolgálja mindenikük...

4. beszéd: Az angyalok égi hivatása

Bev.: A tökéletesebb szellem tökéletesebben szolgál.

1. Istent dicsőíti.

2. Isten szeretetét élvezi.

Bef.: Ők az Isten hárfái.

*

II. beszédlánc: A hit fényességében

Itt a földön járó „angyalnép” élete magyarázandó!

1. beszéd: A keresztség jegye

Bev.: Az egyiptomi zsidók vérjegye...

1. Keresztvíz veszi át a vér erejét.

„Reátok nézve azonban jelül lesz a vér a házakon, amelyekben lesztek s én meglátom a vért és elvonulok mellettetek s nem lesz rajtatok pusztító csapás, amikor megverem Egyiptom földét” (2Móz. 12,13).

2. A Megváltó mossa a lélek vétkét.

„Menjetek tehát, tanítsatok minden népet, kereszteljétek meg őket az Atya és Fiú és Szentlélek nevében” (Mt 28,19).

Bef.: A keresztség – Krisztushoz fűz!

2. beszéd: A bérálás jegye

Bev.: A Szentlélek az erőt adó!

1. Ígérte az Úr.

2. Adja a szentség.

Bef.: Ezek a hitben erősek!

3. beszéd: A Szent Kenyér erősei

Bev.: Erősít az eledel...

1. Isteni a Kenyér.

2. Isteni az élet.

Bef.: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, annak örök élete van és én feltámasztom az utolsó napon. Az én testem valóban étel s az én vérem valóban ital” (Jn 6,54-55). – Így lesznek: az örök élet erősei!

4. beszéd: A Szent Kereszt jele

Bev.: Keresztények vagyunk.

- 1. Az isteni Áldozat fája a mi jelünk.**
  - 2. Az isteni Szeretet átvétele a mi életünk.**
- Bef.: Isten fiai lettünk!

*

III. beszédlánc: Quod sunt signati!

Az Isten adta „életjegyek” ismertetőjelek itt!!

1. beszéd: A „kiválasztottak”

Bev.: A predestináció: életjegy.

- 1. Van választott nép** (Izrael népe!).
  - 2. Van választott egyén** (Saul – Pál stb.).
- Bef.: Ez a jegy kiverődik az életen.

2. beszéd: Krisztus „jelzetei”

Bev.: Krisztus jeggyel látja el az övét...

- 1. A keresztség jegye.**
  - 2. A bérmlás jegye.**
- Bef.: Ezek élet-előjegyzési jegyek.

3. beszéd: Az egész életben áldozatosak

Bev.: Az élet szolgálat...

- 1. A szolgálatot teljesítők – Isten népei.**
  - 2. De az állandó szolgálatban állók – Isten szőlőmunkásai.**
- Bef.: Ezek – az Urat keresők nemzedéke.

4. beszéd: A Krisztus kegyelmét értékesítők

Bev.: Quod nemo dinumerare potuerat.

- 1. Szórja kegyelmét a Mester.**
  - 2. Felfogja és hasznosítja és életté teszi az isteni ember.**
- Bef.: Ezek életén verődik ki a győzedelmes ember lélekarca.

*

IV. beszédlánc: Ubi vivunt angeli Dei

Ez a beszédlánc azzal foglalkozzék, hogy Isten „angyalnépe” földön is lakozik.

1. beszéd: Az egekben

Bev.: Legyen kérdőjel a kezdet. Csak ott?

- 1. Ott állnak – mint tökéletesebb szellemi lények.**
  - 2. Itt a földön is alakulnak – mint tökéletesedő emberek.**
- Bef.: Így tágul a róluk alkotott fogalom.

2. beszéd: A küldetés jelenségében

Bev.: De az Isten angyalai megjelennek – küldetésben.

1. Isten üzeneteinek hordozói.**2. Isten terveinek szolgálói.**

Bef.: A megjelenésük – küldetés teljesítés.

3. beszéd: A földön

Bev.: Kik a földi angyalok?

1. Akiknek élete istenien megemelt.**2. Akik Istentől külön küldetést nyernek.**

Bef.: Így tehát sok a földi angyal.

4. beszéd: A hazatértek együttesében

Bev.: És a valóságos életet hol élük „Isten angyalai”?

1. A szeretet örök közösségében.**2. A Szeretet boldog közelségében.**

Bef.: Ez az „angyalnép” igazi otthona.

* * *

(Dr. Marczell Mihály)

III. rész: HALOTTAK NAPJA**Előszó**

A „Halottak napját” nem ünnepeljük különleges egyházi nyilvánossággal, azért a beszédvázlatokat úgy készítjük el, hogy azok az előestén mondandók el. Eltekintünk attól a beosztástól, amely az ünnep jellegét (A), majd az írott liturgiát (B) magyarázza. Az egymás utáni beszédek tartalmában a halál és föltámadás, a földi élet és égi jutalom, szenvedés és öröm, eltávozás és együtt maradás problémáit fogjuk fejtegetni. – Itt is felhívjuk a figyelmet arra, hogy az I. részben közölt egybefonódó (Mindenszentek ünnepe és halottak napi előeste) beszédvázlatok különös figyelmet érdemelnek. De aki különálló beszédet mond, az a most következőkből egyaránt meríthet. – Lássuk egyenként.

* * *

1. beszéd: Halottaké, vagy élőké az Isten?

(Örök az élet!)

Bev.: Amikor gyászruhát ölt az Egyház szolgálója, akkor a mulandóság és halál gondolatát ébreszti az emberben... Mintha ezt hirdetné: éltünk és porrá lettünk... De örök kérdés marad: **hát ez az emberi élet valóságos célbafutása?** – A nagy kérdésre csak akkor felelhetünk igazán, ha elmélyedve kérdezzük **önnön-lelkünket** és azután égi **Mesterünket**: vajon milyen feleletet adnak az égető **életkérdésre?**

1. Az emberi ész tiltakozik az életpusztulás hangja ellen.

Ennek újszerű érve: állandó előretörést lát és maga is erre vágyik az ember. – Igaz, hogy a tavasz után telet is lát, de minden tél után tavaszra fordul az élet... Nem is örvendetes a pusztulás!...

a) Tiltakozó hangú – a **pusztulás ellen**. Pedig azt is látja. Ez a **halál** tapasztalata. – De itt nem talál megnyugvást az ember lelke. Tiltakozik a sok vágy... törtetés... célkeresés... szeretetszolgálat... Hová?... A sírba?... A születés kincse csak az **életbírással** az Ég áldása. Akinek lelke erre a meggyőző-désre jut, annak élete boldog és örökké előretörő.

b) Ösvágya – az élet. – Fizikai és lélektani. Egyenesen **fejlődést** diktál – a **fizikai élet** (gyermekből felnőtt...), és ugyancsak fejlődést sürgető a **lelki élet** (kulturális előretörés). – Hát még a **szellemi szárnycsapás** hová tör?! A **végnélküli életbe**...

2. De az égi Mester hangja is felcsendül az élet „örök jellegének” hirdetésében.

Kétkedő és vágyakozó lelkünk ingadozó feleleteket ad, de az égi Mester tanító szava **döntő** meg-

oldást kínál... Pogányok és vallásbölcselek is a végnélküli életet hirdetik. – De a sorsdöntő ítélet az égi Mestertől várható. – Mégpedig hogyan mutatkozik ez?

a) Először életében állandóan ezt igéri: „Az én országom nem e világból való” (Jn 18,36). Továbbá így segít: „Az én testem valóban étel s az én vérem valóban ital. Aki eszi az én testemet és issza az én véreimet, bennem marad és én őbenne” (Jn 6,55-56). Azért mondja az apostol is: „Nem halunk meg ugyan mindnyájan, de mindnyájan elváltozunk” (1Kor. 15,51-52).

b) Majd megvalósítja életében. – Jairus leánya, a naimi ifjú, Lázár feltámasztása... ennek a tanításnak megvalósítása.

c) Végül maga életében élénk állítja. – A „húsvéti reggel” a halál feletti diadal észlelhető hirdetése. – Ezt előre mondja: „Aztán megostorozzák és megölik, de harmadnapra föltámad” (Lk 18,33) az Emberfia. És valósággá teszi: „Jézus megjelent közöttük és így szólt hozzájuk: Békesség nektek! (Én vagyok, ne féljete!)” (Lk 24,36).

Bef.: Befejezésül állapítsuk meg tehát: mindez azt mutatja, hogy a „hívó ember” számára **nincs** – „halottak napja”... Hát mi van? Van: „Mindenszentek esthajnala”, amely bele ébred az örök életet élők szent együttesébe! Van: „**szentek egysége**”, amely hazavárja a „zarándokok együttesét”. – Az igazság végül is ez: a föld embere – **temet**, de az ég Ura – **örök életbe segít**. A „halottak napja” – **lát-szat**, de az örök élet – isteni **valóság!** Örvendj tehát **ember**, mert örök életed az **Isten!**

2. beszéd: Isten nagy családja

(Dogmatikus beszéd: Az élet értelme)

Bev.: Mindenszentek napján ajkunkra tódult a kérdés: hogyan fűződünk mi a halál mezsgyéjén átlépő, de életdiadalt aratott szentek nemzedékéhez? Lelkünkben zsongó bizonytalanságra akkor adna vigasztaló és bátorító válaszcsevegést, ha ebből a dallamos válaszból kicsendülne az igazság: az **Isten nagy családjának zarándokai vagyunk!** – Emberi életünknek zenitbe törő, majd alkonyba hanyatló idejét csak az örök élet hite feszítheti diadalmassá, és ajzza küzdelem vállalásra a szentek egységébe kapcsolódás lehetőségének ajándéka. Mindez akkor válik bennünk éltető forrássá, ha a szentek mintájára, az isteni tekintélyre alapozhat az égből való küldetésünk, földi munkára való sürgető indításunk és az örök célba törő hazatérésünk.

1. Kérdéssel kezdeném az elsőt és így fogalmazhatnám: vajon a vak erők hullámszáma dobja-e a fölszínre az öntudattal büszkélkedő életzarándokat?

Ha csak a vak véletlen folytán faragják az ácsok egyszerű fából bölcsonket vagy fonják fűzfaveszszöből pihenő kosarunkat, ékítik drágakövekkel gyermekszobánkat, akkor olyan életútra sodródunk, aminőt az esetleges körülmények biztosítanak a számunkra. Ez a sokfajta életlehetőség színezhető volna a testi-lelki és egyéb adottságaink ezernyi változatával, de csak jobban és jobban belemélyítene a „sorstragédiák” pogány ködtengerébe (Ödipusz király!). – Pedig a mi vágyaink fény után epekednek (Szondi: „A mélységek pszichológiája”). Azért vagyunk a napsugár igényesei. Épp azért különösen az életkődök fagyos lehelete idején fordulunk éltető Napunkhoz, hogy Tőle tanuljuk az életbeindítás céljelzését. „Meg is teremté az Isten az embert, a maga képére, az Isten képére teremtette” (1Móz. 1,27). Boldogítóan hangzik fel az egyszerű ige, mert azt hirdeti nekünk égi szóval, hogy életünk forrása az örök Isten. Majd így szélesedik a küldetés egész isteni élettervvé: „Amint te küldöttél engem a világba, úgy küldöttem én is őket a világba” (Jn 17,18). Mégpedig nem az elpihenés nyugalomára, hanem a munka szent áldozatára. „Menj, dolgozzál az én szőlőmben” (Mt 21,28). Milyen boldogítóan hangzik ez az Istentől indító bátorítás akkor, midőn az anyaghoz húzó felfogások oda akarnak bennünket kötni a vak véletlenhez, a véletlen erőihez. Szinte hárfahúrra kívánczik az ember lelkéből az a hálás életritmus, amely köszönő himnusszá erősödik az égből való küldetés megsejtésekor.

2. Kérdéssel kezdeném a második gondolatot is: vajon csak a „létért való küzdelem” feszíti-e tevékenységre izmunkat, szellemünket és lelkünket?

Jól tudom én azt, hogy anyánk a föld, ahol megpihenhetünk. Világosan látom, hogy ekével törendő az ugar, hogy ringó búzája fehér kenyeret biztosítson. Nyílt titok előttem az is, hogy szellemünk megfeszülésének ösztökéje az elrejtőzködő igazság. Világos az is, hogy azért feszegeti rejtélyünket az emberi szellem, hogy feltáruló fényük a kultúra magasabb fokozására emeljen bennünket. De mindez csak akkor lenne nagy érték, ha a mindenség csodavára csak eszköz maradna az öntudatos életünk kibontakozására és lelkünk szárnycsapásainak biztosítására. – Odasimulok tehát az **égi Atyához**, hogy halljam azokat a suttogó hangokat, amelyek megemelhetik megnevesedett és céllal gazdagított földi

verejtékezésemet. Ha szétvetem tekintetemet a földön és az égen, a mérhetetlen távlatokban törpévé silányul testi és lelki kicsinységem, de mindezek felettinek érzem magamat, ha hallom az ősi igék csodás zenéjét: „Íme, nektek adtam minden fűvet, mely magot hoz, a földön, s minden fát, melynek benn a gyümölcsében van fájának megfelelő magva, hogy eledetekre legyen” (1Móz. 1,29). Áldott és hozzánk siető tehát a fűszál, a gyümölcsös faóriás; szolgálatkészségben a földre hullatja érett termését, hogy hálásan lehajló alázattal emelhesse magához az igényeskedő ember. – Ha pedig vétkeid folytán arcod verejtékével eszed is a kenyeredet (1Móz. 3,19), még akkor is – Izaiás próféta szerint „... gyümölcsös kertté lesz a sivatag, s a gyümölcsös kertet erdőszámba veszik” (Iz. 32,15). Nézd csak Líbia alácsövezett homoktengerét! Az izzó sivatag az áldozatos emberi verejtékező munka nyomán illos nedűvel telíti a csillanó velencei serlegeket. – De a föld munkása és így a földi birtokos csak **akkor léssen igazán égi zárandokká**, ha felfigyel a Mester intő szavára: „Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelke kárt szenved?” (Mt 16,26). Az az értelme ennek az isteni szónak: a föld aránya és termése földanyánk adománya, de a lélek az égi Atya legcsodálatosabb kincse, amelynek adományozásával a világ fölé emelkedik az ember. Mégpedig olyan módon, hogy az alázatos szolgálat kényszerülése helyett kiáradó és tervszerű szeretete belesodorja az Istenbe és átfonó karral magához köti a felebarátot. Tételben így jegecesedik égi parancsá ez az igazság: Szeresd Istenedet teljes szívedből... felebarátodat, mint önmagadat” (Lk 10,27 és 28). Azért hangzik félelmetesen a fenyegető isteni hang a lélekrombolók felé: „Aki csak egyet is bűnre csábít a bennem hívó kicsinyek közül, jobban járna, ha malomkövet kötnének a nyakára s a tengerbe dobnák” (Mt 18,6).

3. Végül harmadsorban kérdezhetném: vajon a sírgödör várja-e örök nyugalomra a föld fáradt vándorló zárandokát?

Életfagyasztó volna ez a sötét sírgödör várás. Hisz a mag is rügybe, sziromba áhítozik, a bogár a fény felé röpköd és a világ minden lény a tökéletesebb kibontakozás után epekedik... Az ember vágya is a **teljesebb élet**, a túlradó öröm, a kiteljesülő életdiadalát várná. Ha itt-ott „tékozló fiúvá” is silányít a tobzódó örömvágy (Lk 15,13), akkor is hazatérésre, a szerető Atya karjaiba kényszeríti a fájdalom sajtolta könnyáradat. – A vágyak útját verejtékes előretörés teremti létté, amely sohasem tudja viselni, hogy tétlenül álljunk az élet piacán (Mt 20,6). Azért buzdít Máténál az Úr imígyen szólván: „Ti olyan tökéletesek legyetek tehát, mint mennyei Atyátok” (Mt 5,48). – Végül is a vizek a tengerbe zuhatagznak és csodás körforgással finom páráként a magasba roppennek és cseppé tisztulva vagy hópehelyre csillagozódva hegyormokra hullanak. Nekünk is közünk van a magasságokhoz, amelyeknek világában Urához tér a hazasiető életvándor. „Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, még ha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25). Az élet örök, ítélete pedig így fog hangozni: „Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot” (Mt 25,34). Mintha az a vigasztaló ige csendülne örök isteni himnuszba: zárandokutatok a föld, és hazaváró otthonotok az ég!

Bef.: Befejezésül újból kérdezhetném a bevezetés bizonytalankodó kérdését: hogyan fűződünk mi a „zárandokút halálmezsgyéjét már átlépő” szentek csodás nemzedékéhez? – Talán a mai ünnepnapnak finom liturgiája egységbe fogná és képbe rögzítené a feleletet. „Mindenszentek hajnalhasadása” az égből induló és küldetését teljesítő embernemzedéknek – örök boldogságban való **együttélése**. Ez a lélekkapcsolat az Isten szentjeinek életvonala. A lényeg ez: mi a „szentek egyességéhez” kapcsolódunk és együttesen Istenben élünk. – A mai esti zárandoklatunk a temetőbe azt jelzi, hogy mindannyian az **örök hazába** térünk. Így azután az égi kinyilatkoztatás fényében keresztet tűz a zárandokember a sírhalomra és virágfüzérrel, gyertyalánggal jelképezi azt a szent hitet, hogy a feltámadás reményében díszítendő – a sírhalom... Végül is Krisztus szavaira támaszkodva mondjuk – s ez az igazságok igazsága –, hogy az emberek egyeteme, a földön élők és az égbe szállók, a vándorok és a hazatérők, **„küzdő Egyház tagjai”** és a **„diadalmas Egyház élői”** – a **szentjeiben**, az égi boldogságban találják együttes és testvériesen egybefonódó örök életüket. „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbenem és én tibennetek” (Jn 14,20).

2/a. (változat) beszéd: Isten nagy családja

Bev.: Kicsoda az ember? Így robban ki sokszor belőlünk a kérdés. A legboldogítóbb felelet: Isten nagy családjának zárandoka. – De hogyan járjuk ezt a zárandokutat?

1. Az Úr küldetésével indul a vándor.

a) Küldő a Teremtő.

b) Ajándékokkal indít. „Egyiknek öt talentumot adott, a másikkal kettőt, a harmadikkal csak

egyed, kinek-kinek rátermettsége szerint” (Mt 25,15).

c) Feladattal lát el. „Amint te küldtél engem a világba, úgy küldöm én is a világba őket” (Jn 17,18).

2. Az Úr parancsára dolgozik a vándor.

a) Földjén. „Szőlője volt szerelmesemnek igen termékeny hegytetőn. Sövényvel körülvette, a köveket kiszedte belőle, és szépen beültette; középen tornyot épített, és sajtót vágott ki benne; és várta, hogy szőlőt hozzon, és vadszőlőt hozott” (Iz. 5,2).

b) Lelkén. „Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelke kárt szenved?” (Mt 16,26).

c) Mások lelkén. „Ha hallgat rád, megnyerted testvéredet. De ha nem hallgat rád, vigyél magaddal egy vagy két másikat, hogy két vagy három tanú bizonyítsa az ügyet” (Mt 18,15-16).

3. Az Úr és magunk öröme hazatér minden vándor.

a) Állandó vágyban. „Fölkelek és atyámhoz megyek. Atyám, mondom neki, vétkeztem az ég ellen és te ellened! Arra már nem vagyok méltó, hogy fiadnak nevezs, csak béreseid közé fogadj be” (Lk 15,18-19).

b) Törtető előretörésben. Minden fejlődik. Minden tökéletesedik. „Ti olyan tökéletesek legyetek tehát, mint mennyei Atyátok” (Mt 5,48).

c) Valóságos célbafutásban. „Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdete óta nektek készített országot” (Mt 25,34).

Bef.: Így csodálatos kapcsolat a mai ünnep hajnala és lehanyatló délutánja. Az első a „küldetés”, dolgozás napjainak örömét hirdeti, a másik a hazatérés diadalát kecsegteti. – Így gondolkodva fényben áll a szenvedéses élet is és valóságos diadalba robban a „Venite adoremus” temetési csendülése. Mindezt örök valósággá és örök boldogító tudattá fűzi a célratörés, és így igaz valóság a Krisztusra támaszkodó szöveg: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek” (Jn 14,20).

3. beszéd: Az élet súlypontja

(1944, Egyetemi templom)

Bev.: Hadijelentések szavai közt gyakran előfordul a kifejezés: a fronton erősebb súlypont alakult... Ezt úgy kell érteni, hogy átfutó események a történelemben milyen jelentőségűek a következő eseményre, ettől teszik függővé a jövő eseményeket. – Emberek életében más súlypontot kell keresni és ezt úgy kell kérdezni: nagy élet tekintetében hol lehet megtalálni az élet igazi súlypontját? Egyes ember életében hol lehet olyan súlyponthoz jutni, amely vonz, amely felé törünk, amelyből minden tevékenység megindul? – Az emberek egy része a **földet** nézi az élet súlypontjának, földanyájához ragaszkodik teljes lélekkel, de az emberek másik tábor a **egyek felé** húz, Istenatyát tekint az élet Legszentebbjének.

1. Földanyánkat a régi görög legendák dicsőítették.

Akik ezt követik, tisztelet tárgyává földanyánkat teszik. Akik követik ezt az Istenben elítélt szokást, azok faragott képet földanyánk természetéből készítenek, minden tevékenységüket a földi élet kidolgozására fordítják. Föld aranyát előhozzák a föld mélyéről, bálványt készítenek föld ösztöneiből, szolgálói lesznek Bacchus élvezeteinek, és az élet sodra úgy ragadja őket magával, hogy onnét vették, földanyjuk méhébe térnek vissza. – A mai napon csodás emlékezés ünnepnapja van, amikor emberek húznak az útra, ahol kedveseik sírja van. Aki a földanyának egyetlen hódolója, életének súlypontja a föld szolgálata, az nem talál ott mást, mint sírhantot, szomorúságot. Ez arra tör, hogy a föld javaiból minél többet birtokoljon, élvezeteiből többet merítsen, munkájával földi élet javát szolgálja. Ritka az áthelyező, metafizikai gondolat, amit Jákob álma jelez, hogy a föld fiainak teremjen és hajoljon meg előttük, és amit Isten a tizparancsolatban is hangsúlyozott. Az előkészítés jellegét adó szentírási rész a földi életet hangsúlyozza jobban. Aki úgy jár a földön, hogy nagy jelentőségű az, ha az élet a földből elvisz, és kizárólagosan ehhez köti magát, azok az élet omladékáról beszélnek, ha paloták összeomlanak, vagyonok tönkremennek, ha élet pusztulásával állnak szemben. De akik azt élik, amit az Egyház így fejez ki a hamvazószerdai gyönyörű szertartáson: „Memento mori”, ebből az a szent beteljesülő gondolat következik, amely gondolatból támadjon az örök élet szent vágya!

2. Ember életének súlypontját megvilágítani az tudja, aki Istenatyánkban próbál életének tartalmát és végkifejlést találni.

A bölcsleletben beszélnek geocentrikus és teocentrikus irányról. Ez azt akarja mondani, hogy az emberek nagy része tekintetét a földre irányítja, a másik az **ég felé emeli**. Ez utóbbi tábor rádöbben a fényben úszó gyönyörűséges gondolatra, hogy az ember nemcsak tartozéka a földnek, hanem várományosa az örök Atya szent Fiának, és az égből hazatérés vár reá. Ha valaki a földet nézi mindenének, akkor élete vége egyszerű sírgödör. Ha örök Atyjához kapcsolódásban keres értelmezést, lelkét a mennyek országa várja. Istenatyánkra gondolás megsejtése annak, hogy az élet számára sarkcsillagot kereső földi ember bolygót választ, az **Isten házanépe az örök Sarkcsillag felé tekint** és e körül forog. Földi élet hozhat kincseiből, rabolhat is, még életet is, de áll a tudatban, hogy ha lelép is az élet, amit a föld adott, kifejleszt és örök érvényűvé tesz, amit Isten adott, és **távozásuk a kidolgozott lelki-ség kincseivel** gazdag. Nem földi terhet viszünk, cipelünk magunkkal, hanem az élet erőfeszítését, küzdelmét, a lemondani tudás erényét, áldozatosságot viszünk; mindent, ami isteni, ami bele van ágyazva isteni kegyelembe, amelyből kifejlődik az isteni ember élete. Megsejtem, hogy a föld zarándoka több, mint a föld népe. Arra a tudatra ébrednek, hogy Isten küldöttje vagyok a földön, hazavártja az égből. Aki előtt föltűnik ez a cél, kipattan lelkéből a lemondó készség, ráeszmél, hogy nem e világ az én területem, nem itt gyökerezik a lelkem, az nem retten meg, ha körülötte minden pusztul, életek omlanak; az észreveszi, hogy míg csodás kezek földanyánk kincseit ragadják, Istenatyánk kincseit nagyobbítják és gyarapítják. – Az emberek jajgatnak: mi lesz? – ezek a föld egyszerű népei, de nem Istenatyánk földön járó küldöttjei. Döbbenjete arra a gondolatra, hogy a hazatértek fölséges légiók csodás egységében élnek velünk, ahová minket hazavárnak... Így nem szenvednek a küzdő zarándokok, hanem bizakodva haladnak azon az úton, amelyen Istenatyánk hazavár. Ami veszteség a földön, az nyereség az égből. Ami veszteség a földi dolgokban, az nyereség az égiekben; ami veszteség föld kincseiben és azok elvételében, az nyereség égi Atyánk adományainak megszerzésében.

Bef.: Minden ember életét súlypont szerint igazítja. Ami az élet legszentebbje, arra fordul tekintete és élete. Szeressétek földanyánkat, de rabszolgái ne legyetek. Az élet igazi súlypontját nem a föld adja, boldogságát nem a földi élet biztosítja, hanem égi Atyánk küldetése és hazavárása teszi szentté. Súlypont: az örök élet, végtelen messzeség, végnélküli távlat. Bontakozást látunk, és ami gyönyörűséges igazság: a hazatérést Istentől küldött követnek fogadjuk. – Kövessétek Isten Fiának, az isteni Mesternek áldott szavát: „Az én országom nem e világból való” (Jn 18,36). Ha ez az ember életének súlypontja, ez a története, akkor Krisztus más világnak irányába, Isten országába vezet. Úgy legyen!

4. beszéd: Halottak estéjén

(Erkölcsi beszéd: Életünk útjain)

Bev.: Díszes temetőből Isten házába lépve borongós gondolatú ember lelkéből előlép a kérdés: elszakadnak-e tőlünk véglegesen a halál révén azok, akik az élet hosszú láncolatán át szeretettel fűződtek hozzánk? – A nagy író, Ibsen azt írja: az élet legnehezebb perce az volna, ha az egész múltunk dinamikai erővel föltámadna... Sötét drámákban megrajzolja, hogy a fölébredő múlt szörnyű tragédiák, szakadékok feltárását okozza. – A mi szent Egyházunk mást tanít. Olyan módon tekint a sírkert felé, hogy az Istentől küldött emberségünk ősi természetét, egekbe jövő kegyelem útján távozó hazatérését olyannak nézi, amelynek szeretetszárait a halál kegyetlen ereje sem tudja szerteszaggatni. – Próbáljunk mi is belenézni úgy az itt folyó életbe, mint a jövő életbe ívelő életbe akként, hogy feltesszük a kérdést: elszakadnak-e tőlünk drága halottaink, vagy van-e olyan kapcsolatunk, amely örök dinamikai egybefonódást hirdet számunkra?

1. Tagadhatatlan, hogy mindenki végigjárja a temetés útját.

Eltávozott szülő, gyermek, testvér látszólag olyan messzire, a másvilágba megy, hogy az idefűződő szálak megszakadnak látszanak. De van olyan meglátás, amely szerint az eltávozottak mindig hazatérnek, sőt el sem mennek, hanem örökre itt élnek mindnyájunkkal. Wordsworth, az angol költő egyik versében leírja, hogy temetőben járva játszva üldögélő kislányt látott egy síron. Megkérdi: hogy hívják, kicsoda és hány testvére vagyon. És a gyermek így felelt: heten vagyunk! Két fiú tengerész, két nagy leány Londonban van munkában, egy az anyjánál van bent, egy meg itt fekszik, tehát heten vagyunk. Az író mondja neki: akkor csak hatan vagytok! De a gyermek nem enged: heten vagyunk! – Ez az erős hit, amelyet úgy lehet gyakorlatilag fogni, ahogy az árva gyermek imádkozik azokért, akik túl vannak és mindig együtt él azokkal, akik távoztak. – A mai estén virágot tépünk, virágot ültetünk a temetőbe, mert érezzük, hogy aki ott pihen, azokhoz tartozik, akik velünk éltek és már távoztak. Ez a szent kapocs annak a szent igazságnak az elvirágzása, amelyet a szentek egyességében tanít az Egyház

élő igéje.

2. A második megfontolandó felelet így hangzik: az eltávozottak hazaküldetnek, hogy mint az élet szent Ráfaeljei az örök hazába térés gondolatát, vágyát ébresztgessék.

A szent arsi plébános életéből meríték egy képet: mikor a falujába kerül, ott rom templomot talál. Építgetni kezdte. Egy-egy fülkével toldozgatta és mindegyiket egy-egy szent képével díszítette. Így készült el Szt. Filoména kápolnája. Ez a kis 14 éves leányka másfélezer évig pihent a katakombákban, és senki sem tudott róla. A francia forradalomban Isten a tudósok kutató munkáját segítségül fogadta és föltámasztotta, visszaküldte ezt a kis virágszálat a föld népének. – A szellemi megjelenése annyit jelent, hogy a kővé meredt, hitetlen lelkeket felmelengette, füleiket megnyitotta a szent igék hallására. Végül is az egyszerű nép visszatért Istenhez, mert a kegyelem csodás áradása nyomán megérezte, hogy nem a föld végleges hajléka, másvilág az örök otthon, vágyainak netovábbja. Onnét hozzánk küldetnek az ég szentjei, hogy fölébresszék az örök hitet. Annak az igének harsonázói: „Mit ér, ha az egész világot megnyered is, de lelked kárt szenved?” (Mt 16,26). Fölkelti a kérdést: mit hiszel magadról? – A temetés melódiájából kisikong a kérdés: mit viszel magaddal?... Az Írásban olvassuk, hogy lélekben minden távozó visszatérve ezt kérdezi és ezt tanítja: ne a földet keressétek, hanem az életben felelősséggel éljétek. Istent áhítozzátok! Sőt lelkiismeret-furdalással is tanít, vezet, mint Isten Ráfaelje, az erő anyyala. A hazatért erős gesztussal int az örök értékek felé, tanít a múlt hibáiról, visszatér, hogy erős kézzel vezessen az örök haza felé.

3. A harmadik felelet így szól: a hazatért tényleg velünk él.

Titkosan sűgő beszéddel ébresztget, szeretettel erősít, a világmindenség fölé emeli a lelket, följutatja Krisztus birodalma felé. Azt hirdeti: vegyétek észre, hogy nem az az értékek értéke, amit csengő aranyban halmozunk. Az érték itt lakik a lélekben. Ami földi – önmagadban is –, a földbe hanyatlík; ami isteni – a lélek –, egekbe vágyódik. A csodás szeretet köteléssel egymásbafonódó az Egyház tanítása: Isten jelenlétében élünk, Isten mindig velünk van. – Ezt mondotta egy 15 éves kis leányka a halálos ágyán. Az oltárt éppen akkor nefelejccsel díszítették, abból vittem egy kis csokrot neki. „Az oltár-ról hozom, mert hiszem, hogy amint az Úr oltárától éltél, az oltár Urához fűződsz”. Ez az örök egybefűződés Istenatyánkon keresztül.

Bef.: Vigyétek magatokkal halottak estéjén ezt a gondolatot: mindnyájan hazamegyünk és mindenkit magunk után várunk. Érezzük magunkat az Isten felé zarándokoló szentek nemzedékének, a halálból visszatérőt tanító, intő példának, tudjuk kísérő Ráfaelnek, örök szent követnek, aki Istentől jött, hisszük, hogy Istentől küldetve visszatér, hogy szeretet kötelékben azokkal éljen, akiket az örök hazába hazavár. Mert egy az Isten, és ez a SZERETET!

5. beszéd: Tanít a temető

(Erkölcsi beszéd: Tanít a temető)

Bev.: Ma majdnem mindnyájan temetőből jöttünk, ahol találkozunk kellett a halállal, hogy a találkozás tanítson bennünket az igazi életre. A temető képe tegnap még kiaszott, elpusztult, kiszáradt avar képét mutatta. A mai napon pedig mintha a tavaszi levegő érintette volna. Éltesz erők járták végig. Sziromba öltöztek a sírok. Hófehér menyasszonyi köntöst adott reájuk a fehérhajú krizantém. – A díszes sírok mellett mégis a halállal találkozunk... De csendesesen szóló tanítását is hallanunk kell, amely arról regél, hogyan kell élni Krisztus gondolata szerint, hogy a kegyetlen halál pusztulása, élettüze kioltása, életöröm pusztítása ne legyen osztályrészünk.

1. A mai délután tanításának első része arról szólhat: mit ér az ember élete a földön?

A kérdésre felelve a Mester nyolc boldogságról szóló tanítását halljuk, amelynek nyomán reá kell döbenni, hogy a földi értékek, a testi erők, a szellem nagysága, a belső érték, a tudás eltűnnek, mert látszólag életünk minden jegyén ott csillog a mulandóság bélyege. – Ha drága hozzátartozóinkra gondolunk, talán van olyan köztük, aki egy évvel ezelőtt maga vitt virágot a sírokra. Most ott pihen ő is, keresztfa a fejfája biztató reménységű, hogy föltámadunk. – A hit gloriolája az, hogy Istenanyánknál találkozunk. Mintha arról szólna a sír: „Mit ér ha az egész világot megnyered is, de lelked kárt szenved?” (Mt 16,26). Mit használ, ha valaki földi hatalmassá emelkedik? Királyokat éppúgy temetik, mint a legszegényebb embert! Csak az a különbség, hogy egyiknek a koporsóját bronzból verik a mesteri kezek, a másikat deszkából ácsolják, a harmadikat meg talán csak fejtakaróval bocsátják le a tömegsírba... Kis különbség ez. Végül is azt tanítja: minden földi érték itt marad, csak a tested kerül a sírba, ahol földanyád ölelő karja vár reád! – Elgondolkodom az Írás tanításán: megíratott, hogy meghalunk!

„...por vagy és vissza kell térned a porba” (1Móz. 3,19). Ezt tudomásul kell venni. Az ember **másnál** olyan természetesnek találja. De magáról nem szívesen állapítja meg. Az ifjú úgy gondolkodik: fiatal vagyok, az Isten törvénye és terve szerint még hosszú élet vár reám... Az öreg azt nézi: van még más öregebb is. Erőim még nagyok, még soká élhetek... De gondoljunk az orgonahang mellett szóló gyönyörű gyászénekünkre, amelynek dallama azt csendíti felénk: „Légy ifjú, vagy öreg!...”

2. A tanítás második része szebb és vigasztalóbb: **az örök élet előkészítése folyik a földön.**

Figyeljétek csak a sírokat. Én délelőtt, fényes nappal jártam kint néhány kísézőmmel. Az egyik így szólt: szép ősz van... A másik azt mondta: szép tavasz van... Igaza volt az elsőnek, de még inkább a másodiknak... Mert tavaszi fénybe, pompába öltözött az ősz. Virágok színpompájából, emberéleten keresztül az utóbbi megsejtette, hogy élettavas fakadásának fuvallata járja a temetőket... Bánatos özvegy sírva gyűjtögette a kis gyertyát. Védte, a kereszthez közelebb állította. Csodás hit fénye lobban itt ki, mely arról szól: van egy szebb, egy jobb élet. – Virágok beszédjét hallgatjuk, mely arról szól: a halál világában lent marad, ami nem fehér, és szíromba bontakozik, ami szép és tiszta. Ember, bár hagy-hatnád te is lábaid alatt, ami nem fehér, és bontakoznék lelked a tisztaság köntösébe!... Ma fehérbe öltözött a holtak birodalma! Tanító beszéde más gondolatvilágot ébresztett! Ha így van, akkor nem siránkoznál, hanem színében változott lenne a világ, és az emberéletek fehérbe öltözött életkri-zantémmá nemesednének. Ez a legnemesebb virág. Legkorábban hajtja rügyét, óvakodik az árnyéktól, szívja a nyár tüzeit, a föld nedvességét, keménnyé acélosítja szárát és alig nyílik előbb, míg az ősz meg nem csókolja szíromkelyhét. – Isten követői, élő emberek, ha ti is magatokba szívjátok ami a földé, fölfelé tárulva várhatnátok ami az égé, fehérbe öltöznének, fehér örök öltözetbe az örök élet számára!... Ha erőt mutatnátok a földön, boldogok lennétek a Mester tanítása szerint, mert a föld erőfeszítésével és az égi kegyelem bőségével úgy járnátok, hogy az életősz csókja az örök élet gyönyörűségére ébresztené lelketeket. Erre tanít a halottak napján meggyulladt emlék, az örök szeretet csodás tüze.

Bef.: Csodálatos az élet. Akár hívők legyenek az emberek, templomba járók, Istent tisztelő, akár hitetlen káromlók, bármilyen úton járnak, mind hisznek a szeretet örök varázsában. – Van egy síremlék a Farkasréti temetőben: hatalmas kőtömböt állítottak a sír fölé, amelyen a nagy bizonytalanság jelképét, a szifnx-fejet faragta ki a művész. Mindig megállok előtte, ha arra járok és elgondolkodom: vajon milyen nagy kételkedő faragta ezt a jelképet? Nem tudom, ki volt és mi történt vele... De Minden-szentek napján mindig ott van rajta egy koszorú! Egyet tudok: a szeretet örök diadalt ül ezen a kétke-dő, bizonytalan emléken is! Kifaragta az ismeretlen jövő képét, és még a bizonytalankodást mutató szobor is visszaszól a sírből és azt hirdeti: a szeretet lelke ideszáll hozzá és kicsi koszorújával is azt hirdeti, hogy a szeretet örök! Ez annyit jelent: minden elpusztul látszólag. Még az élet is – a halál áldozata. De az emberi lélek a szeretet örök vonalán mozog. Miért? Mert az Isten az örök Szeretet, minden embert fiává fogadott. Mindent megölhetnek, de az emberi lélek, az Isten képe, a Szeretet vetülete örök életre igényeskedik. – Így lesz igaz, hogy földön járva küzdünk, harcolunk és szenvedünk, de Isten felé tárulunk, hogy földi életben a kegyelmi erőket vegyük, végül pedig Istenhez térve örök szeretetben éljünk.

5/a. (változat) beszéd: A temető intelme

(Dogmatikus beszéd: Mulandók és végnélküliek)

Bev.: A temetőről azt a híres mondást adja a Dózsa Gy. idejében élő primás szájába a színműíró: „Rettegve hallom, hogy a temetési végeken olyan rend és csend van, mint a temetőben”. – De igazán ilyen-e a rend?

1. Lapidés clamabunt.

Az első benyomásra – tényleg rend és csend és nyugalom honol a sírhantok felett. De mégis két tény állapítható meg.

a) Néma a temető. Ez az első. Nem szól senki. Pihen a halott, hallgatag a sírhant. Csak a szél süvít. Ez is csak átsuhan, hogy azután helyet adjon a csendnek.

b) De beszédes a kő. Miről beszél a sírkő? Ez a második. Földi rangról beszél. Név és cím mondja, hogy kit zár el a nehéz hant és göröngy. Földiek szeretetéről regél.

c) De a dísz, a gondozás, sőt a felírás szövege is szeretteink lelkületéről beszél. A földiektől való elszakadásról regél. Ez a harmadik beszéd. Azért szól a szeretetről, mert az itt mutatkozó elszakadást pótolni, egybefonni akarja az itt maradtak szeretete. Az élet igazi értéke a szeretet. Ez állandó kapcsolatként fennmarad. Nevezhető ez emlékezésnek, hálának, mindegy, A tény, hogy a földiek elválása

után a szeretet köteléke fennmarad.

2. Sed facta loquuntur.

De ilyen néma-e a halál után az ember világa? Már ti. a halottéra gondolkodok.

a) Látszólag – igen. Maga a halott is néma. Utolsó hangja elhangzott a halál perce előtt, és azóta zárt az ajka.

b) Valóban nem. De beszédek a vele menő – tettek. Ezek az élet örök és hangos kísérői. A temetési ének elhaló dal, de a múlt tettei örök hangoskodók. Vagy jutalmat, vagy büntetést követelnek. . .

c) És ezek nyomán ítél az ég Ura. Az örök ítéleten, sőt a halál utáni ítéleten már szólnak és döntést várnak. Ha azután jutalom a sorsuk, akkor örök beszédes az Istent dicsérő lélek.

Bef.: Milyen tanúságra oktat a temető? Földiek temetése helyett örök értékű erénycselekedeteket gyűjts, hogy ezek beszédek legyenek az örök Bíró előtt!

6. beszéd: Bizonytalanul, vagy a hit mécsével?

(Erkölcsei beszéd: Hogyan kell járnunk?) – (1947)

Bev.: Ma este onnét jött minden hívő, ahová menni fog minden egyes ember... Ezt az utat ma az emlékezés mécsesével járjuk, de az Isten adta parancsból kötelező alázattal teljesítjük. „...mert por vagy és vissza kell térned a porba!” /1Móz.3,19/. Nem lehet kivétel, és nem lehet megtagadni a földbe visszahívó áldozatot, de nem lehet megtagadni azt a szent vágyakozást sem, amely az atyai házba akarja igényesíteni a lelkünket. „Amint kívánczik a szarvas a forrás vizéhez, úgy kívánczik lelkem tehozzád, Istenem!” (Zsolt. 41,2). – Ma az a nagy kérdés: sötétségben, vagy méccsel a kézben járja-e az ember a temető felé vezető nagy életutat?

1. Feltétlenül leszögezhető: az emberiség történelme nagy ködben járást tár elénk.

a) A Betlehem előtti időt úgy lehet jellemezni: sötét, ködös lelkű emberek útja. – A természet törvénye – jelképesen ezt tanítja. A tény az, hogy tavasszal fakad az élet, majd virágba szökken, az élet ösze deret szór rá, végül porrá teszi az élet tele... Nem vigasztaló, nem megemelő a tudat: meg kell halni! – Szókratész megsejti a „Daimon” végnélküli értékét, de tartalmat adni nem tud neki. A görög-római népek beszélnek a Hádeszről, és ezt úgy kapcsolta vallásuk a földi ember életébe, hogy siklussal és pogácsával indul titkos útjára a halott... A magával vitt tárgyak pedig arra szolgálnak, hogy Cerberus szállítsa őket a véges világ ködös teréről a bizonytalan Limbus világába.

b) Jönnek a kutató tudósok és ezek egy része eljut a szellem létének ködös ismeretére: bennük él a szellem csodás világa... De az élet szent értelmét megérteni ők sem tudják. Vagy megtagadják a síron égő gyertyafény csodás beszédjét, vagy nincs erejük annak az elfogadására, hogy a sírhant alatt pihenő lelke Istenatyánkhöz tér... Szerintük életünk nem egyéb, mint buborék, mely ha elpattan, semmivé lesz az élet, mely áldozatos munkáját hordozza.

c) Ezek az éjszakai emberek is érzik, hogy követeljük a múlt emlékeinek életét, akár sírokat látogatunk, vagy sem... Emlékezés könyvét nyitják fel. Gondolnak eltávozottjaikra, beszélnek erényeikről, nem tudják kitörölni emlékeikből... Mégpedig azért, mert a test vagy a lélek szeretetének kapcsa alapján hozzájuk tartoznak. – A véges ember az emlékezés csodás világában oltárt akar emelni a volt élő embernek. Járják a nagy temető útját ezek a fénytelen emberek, az élet-éjszakaiak, akiknek lelkében nem lobban a hit, nem él benne a hit, a remény, a szeretet, amely szerint – ahonnan küldetél, oda kell visszatérned.

2. Az evangéliumi történet a „fény, a láng emberét” mutatja felénk.

Ha őket nézem, Betlehembe kell mennem. Ha Betlehemet központtá teszem és Jeruzsálem felé haladok, köves, poros úton jutok a szent városba. Az út átvezet a Golgotán, az Úr Jézus szenvedésének szentélyén, amely a föltámadás gondolatát ébreszti... Aki Jerikó felé jár, az a rózsák útján halad, de útja a Holt tengerbe torkollik... Mintha azt mondaná ez a kettős kép: az örömök útja – a pusztuláshoz vezet, a küzdelmek és szenvedések pedig – az örök világba juttatnak...

a) Az ember igazi útjának megtalálását a betlehemi Kisdéd tanításából kell venni. Hallgatni kell a Mestert, Aki arról beszél: „Egy a szükségesség...” (Lk 10,42)... Vedd észre, ha Jerikó virágai, az élet örömei úgy kínálkoznak is, hogy mint az élet szükségességét merítet, gondold arra, hogy az „egy a szükségesség” nem más, mint a Mester másik szava: „Mit ér, ha az egész világot megnyered is, de lelked kárt szenved?” (Mt 16,26). Rámutat, hogy a földi élet értéke nem abban a bőséggel szórt gyönyörűségben rejtőzik, hanem az egy szent értékben: az Istentől külön teremtett, halhatatlan lélekben. Földi életet élő testben lakozó szent lehelet; úgy kell élni, hogy a Mester életét kell mintául fogadni.

b) Csak emberi életet az él, aki azt hiszi: földanya méhéből vétetett és oda kerül vissza. Isten embere nem más, mint akit megvilágított a Názareti tanításának szent fénye: Istenatyja égből küldi szolgálatra, és a Mester helykészítő munkája után hazavár bennünket. Az az igazság, Krisztusnak testvére vagy és nem a föld szenvedő, nyomorult férgévé silányultál. Isten fia vagy! „Maga a Lélek tesz tanúságot lelkünkben, hogy Isten fiai vagyunk. Ha pedig fiai, akkor örökösei is: örökösei Istennek, Krisztusnak pedig társörökösei. Előbb azonban szenvednünk kell vele együtt, hogy vele együtt meg is dicsőüljünk” (Róm. 8,16-17). Abban bizakodhatsz, életedre ráömlik Isten szent kegyelme, részesévé tétetsz az isteni természetnek. „A remény pedig nem csal meg, mert Isten szeretete kiáradt szívünkbe a ránk árasztott Szentlélek által” (Róm.5,5). Ami földi, az átizzik, átnemesedik, ami akarás, az az Istenben való egyesülés szent tényévé változik. Igaz leszen az az isteni ígélet: „Bizony, bizony mondom neked: Aki újra nem születik vízből és (Szent)lélekből, nem mehet be Isten országába” (Jn 3,5). – Szenvedés, küzdelem jellemzi az életet. A „fényember” is a szenvedés útján jár. Hiszen a Mester mondta: „Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát mindennap, vegye föl keresztyét és kövessen” (Mt 8,34)... Ez az út nem Jerikó felé vezet, hanem a Golgota felé, hogy Krisztus megváltó Keresztye áldozatos példát adjon. Önnön életünk küzdelme, szenvedése lemondással, áldozattal tegye gazdaggá lelkünket és tisztítsa el azt, amit az élet hordalékul sodor felé. – Temetőjárásnál kicsordul a szemünkből a könny... De ne féljetez attól! Lehet könnyezni emberi könnyel, ez szertefolyik. De lehet úgy is, hogy felcsillan benne a hit csodás fénye, és így a könny Isten adta drágagyönggyé alakul. Ne felejtsetd: az Isten adta égi utat a drágagyönggyel kirakott temető útján járja az ember. Sötét életéjszakában a néma világ ködös birodalma fényben ég, és a hívő lelkek könnye drágagyöngyként vetíti sugarait a virágos sírokra. Ezek az Isten áldásával áldott szemek meglátják azt az utat, amelyen járva Istenatyánkhoz térnek haza az Atyát áhító szent lelkek.

Bef.: Akiket Isten kegyelme temetői útból ide, az élet központjához, Krisztushoz vezetett, azok azért imádkozzanak, hogy a fény ajándékát adja az embereknek. Vegye el a sötétség fátyolát és adja meg nekik a látás ajándékát. Nem a fény oltogatását bízza rá az Úr, hanem fénylobbantásért indított. Soha ki ne aludjék az örök élet hitének fénye. A végső állhatatosság kegyét kérjetez! Úgy áldjon az Isten, hogy mindegyiketek lelke fényt szóró legyen saját és más életútjára. És e fényben minden szenvedés mellett is boldogan járjátok az utat, amely a születéstől vette kezdetét, hosszú szakaszon vezet életünk és bizonytalan időben Isten országába vezet mindnyájunkat.

7. beszéd: Az Úr házanépének igazi otthona (Erkölcsei beszéd: A mi igazi otthonunk)

Bev.: Mikor az Úr tanítványa a földi életről beszél, akkor így fejezi ki gondolatát: „Hiszen itt nincs maradandó hazánk, inkább az eljövendő után vágyódunk” (Zsid. 13,14). – Hol van tehát az igazi otthon?

1. Az Úratyánk földi otthonában – a lélek szentélyében.

a) Ez pedig lehet: a templomban.

b) Ez pedig különösen észlelhető: a lélek szentélyében. Itt van az ember Istennel. Észlelhető-e a közösség? Hogyne! Az imádkozás szent találkozásában. Az elmerülés és elragadtatás szent perceiben.

2. Az Úratya örök házában.

Hogyan jut ide az ember? Egy szó a felelet: a halál útján.

a) Nem rémületes ez az út. Már kezdete: Isten teremtése... „Megalkotta tehát az Úr Isten az embert a föld agyagából, és arcára lehelte az élet leheletét és élőlényé lett az ember” (1Móz. 2,7). Már járása: Istennel való találkozás a földön. „Nem tudjátok, hogy Isten temploma vagytok és Isten Lélek lakik bennetek?” (1 Kor.3,16). – Továbbá a közbeeső szenvedés a földi kötelek szaggatása... Végül pedig a halál percében az örök üdvözülés. „Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, még ha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25). – De egyeseknek talán mégis a föld az otthona? Igen: a vakmerő gögösöknek, az Urat mindig elkerülőknél, az öröm hajhászóinak, a súlyos felelősség szabadosainak...

b) Mert valóságban: diadalmas a hazatérés! A földtől elszakadunk! Az „anya” mégis hazavár... Ez a föld... Az Egyház diadalmas éneket énekel... Bízta!... Az Úr gyermeke az Atya karjai közé siet... „Aki szeret engem, megtartja tanításomat. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23).

Bef.: Mi a hazatértek öröme? Élet, áhító élet, végnélküli élet! Lényege: a teremtő Isten látása, a Vele való boldog egyesülés, amely a személyes lét megérzése mellett tevékenyen gazdagodik.

8. beszéd: A templom fénye

(Liturgikus beszéd: Az örök-mécs) – (1943)

Bev.: Ködös estének fényben úszó temetőjéből csendes léptekkel a fényesen világító templom szentélyébe lépünk. A temető fényei elaluszhatnak, és a templom örökké fényt sugárzó szent falai várnak. A szó szent értelmében is hazavárnak. – De mi vár itten?

1. Az örök-mécs fénye.

Ma ugyan fényözönnel kísérve, de minden percben higgadt pislákolással fényt szórva.

a) A hit fénye arra int: itt az Úr a Kenyér színében!... Látó szemmel... Égő Szívvel... Kegyelmet osztó kézzel...

b) Mit kapok ott? Világosságot, erőt, szeretetet...

2. De vár – a templom fényével – az örök élet dicsősége.

Ma a fényözön ködössége mellett diadalmas a fény.

a) Ezt várja mindenekfelett a hazavágyódó ember.

b) Az oltár szentélyének rejtett Lakója ölelő karral vár. Betegágyadnál hozzád siet, fáradtan eledled lesz és az örök életben el nem múló jutalmad.

Bef.: A templom így a mi legszentebb házunk. Fénye életünknek és szent felvillanása örök vágyainknak. Lakója pedig: hazaváró Atyánk!

9. beszéd: A hazavártak

(Erkölcsi beszéd: Utunk – célunk) – (1943)

Bev.: Háborús időben a katonát, a foglyot, békés időben a messzeszakadt családtagot szeretettel várja a ház házanépe. De sietve lépdél a „hazatérő”, és szeretettel várja a „hazaváró”. – Ember életében van-e végérvényes hazatérés? Annál inkább kérdés ez, mert Teremtőnk indítása után kérdés marad a „hazatérés”.

1. Sietve siet az élet vándora?

a) A hit fényétől megfosztott – nem. Neki csak a halál integet. Oda pedig nem siet az élő ember.

b) A hit fényével áldott – igen. Még rendezzi életét a szentségek erejével. Azt kellene mondani: „élő emberfolyamok” zúgva zuhatagoznak az „örök Tenger” felé.

2. Váró lélekkel vár-e az örök otthon végtelen Ura?

a) A hitetlen csak a sír száját látja... Szegény és sivár igénytelene az életnek. Ilyen hideg ölelés kevés nekünk.

b) A hívő az evangéliumi Mester szavai szerint bizakodik. Isten küldötte – Isten hazavárja... A Mester Szent Testét ette, Szent Vérért itta, várja tehát, hogy halált ne lásson. „Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, annak örök élete van, és én föltámasztom az utolsó napon” (Jn 6,54). Mestere előtte ment és helyet készített számára: „...hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23). Az igazság ez: atyai, meleg életölelés várja a hazatérőt.

Bef.: A temető felé megyünk, de ez az élet útja. Hazatérés! Közös szent út, a boldog szeretet egy-sége felé.

10. beszéd: Az Úr mécsesei

(Erkölcsi beszéd: Emlékezés – reménykedés)

Bev.: Ma este a temetőkben minden síron fellobban a gyertyaláng és fényt áraszt a halál birodalmában, hogy néhány óra múlva ismét néma és sötét legyen a temetők világa. – Felületes ember szeme azt látja, hogy fellobban és ellobban a mécses. Pedig a mécslobbanás néma beszéd is, amely emlékezésről és ennél is nagyobbbról, nagyobb értékről, az örökké élő embermécs lobbanásáról beszél.

1. Fényt lobbant az emlékezés.

A hátramaradottak állják körül a sírt, gyűjtik a gyertyát abban a gondolatban, hogy az jelképezi az emberi élet mécsének örökké égő lobbanását. Mécszet ember gyűjtja, szellő oltja, és végül a temető fölé sötétséget borít az éjszaka. Szép ott járni ezen az estén, de annál szomorúbb másnap, mikor már csak kiegészített mécseseket, hervadt virágokat, törmelékeket látunk...

a) Akinak lelkét ködösség borítja, annak nehéz itt járnia. Aki pedig csak szokásból járja a temetőt,

az is szegény és szerencsétlen. Ezek nem gondolnak arra, hogy csak azok a temetőből hazatérők alkotják az igazi életmécseseket, akik zarándokúton járnak kezükben az isteni Mester mécsesével és így haladnak az örök élet útján... Mindig gondoskodjunk, hogy telítve legyen olajjal és égve találja az Úr hívó napján... Aki innen lélekkel telítve távozik, az tudja látni, hogy a tömegek, embertestvérek szent világitó mécsesek Isten országában.

b) Igazi mécs az ember lelkének mécsa. A születéskor lobbantja az Isten. A kegyelem olajával telíti, viharban eloltva a penitencia szentségében újrallobbantja, védő kezével védi az Atya azért, hogy a földön járó zarándok úgy vigye, hogy igaz legyen reá a Mester tanítása: „világitson a ház minden lakójának” (Mt 5,15). Vigyük az okos szüzekhez hasonlóan, akiket mi is égő mécsessel köszöntünk az Atya házában.

2. Életfényt ad a reménykedés.

Lélekfényben látni a temetőt annyit tesz, mint reá eszmélni az igazságra: földön járó isteni mécsesek vagyunk, akik a földön élvén egek világában Krisztus körül ékeskedünk.

a) Mécsesek, melyet emberi kezek lobbantanak, csak órák hosszat égnek. Akik vele jártak a sírban pihenőkkel, földi tüzet gyújtanak sírjukon. Sokan vannak, akiknek jövőre már szintén mécsesest lobbantanak. Nem látjuk előre, jövőre kinek a sírján fog mécs égni, de ha mi leszünk azok, akik zarándokként jövünk, tudunk azért imádkozni, hogy az örök élet szent világában élő mécsesként álljunk Istenatyánk szent trónusa köré.

b) Ma este, amikor befejeződik Mindenszentek ünnepének vesperája, azonnal kezdetét veszi a halottak napjának vesperája, az az imádság, amiben kérjük: engedje az Úr, hogy akiknek sírján mécsesest lobbantottunk, azok a szeretet és a kegyelem jóságában élő mécsként álljanak az örök Atyánk előtt. Magunkért pedig úgy imádkozzunk, hogy a mi lelkünk mécsa egek olajával telítve világoskodjék és olyan fényel járjunk, hogy égi Atyánk a világ világosságának mondhassa, kik kezükben örök mécsessel közelednek örök Atyánk felé.

Bef.: A befejezés egy mondat legyen: Mindenszentek estéjének, halottak napjának mécsét elfújja a szellő, – emberi lélek mécsesét örökké égőnek tartja a Mindenható!

11. beszéd: A nagy útjárás

Bev.: A mai napon csodás esemény játszódik le a temetőben. Megindul az emberek serege, hogy felkeresse azokat, akikhez szeretet kapcsolja. Keresi őket, hogy összefűződjék velük a szentek egységének szent kegyelmével. Csodálatos erő viszi őket oda, ahol az élet misztikus világa lakik, ahol a hit mutat irányt, életcélt. Megindul, hogy találkozzék lélekben azokkal, akiket szeretetben övéinek tekint. – De nemcsak egyszerű látogatás ez a zarándoklás, hanem jelképszerű előrevetítése annak, hogy ezt az utat meg kell tennie minden embernek. Az igazság ez: végigjárja mindegyikünk a föld útját, hogy a halálhídon keresztül eljuthasson az örök Atya égi országába.

1. Földi útjára készségekkel indul az ember.

Keresztelő Szt. János az Írás szerint azért küldetett, hogy az Úr útját előkészítse.

a) Mindenki küldetéssel jár... Magával életkészségeket hoz, hogy azokat életében kamatoztassa. Küldetést hozunk valamely hivatás betöltésére, és ez a célteljesítés áldozatos munka a földön. Nincs zarándoklás nélkül. Születés van és állandó törtetés az ég felé. Az örök Atya kincseit hozza, hogy ezekkel magából az élet értékét próbálja kiverni.

b) Isten képei vagyunk, de nemcsak mint Isten teremtő ténye, hanem ember munkájának eredménye. Isten képét Isten keze és ember munkája együttesen teremti. „Meg akarsz győződni, te oktalan ember, hogy tettek nélkül meddő a hit?” (Jak. 2,20). Ezt az Isten-képet a lélek arculatján veri ki az ember. Mégpedig úgy, hogy a lélek csodás teremtő erejét teszi tevékennyé. A lélek ezután körzetet teremt maga köré és vonzza azokat, akikről megsejti, hogy lelkükben kiverődik a krisztusi élet arca.

2. De tevékenysége folytán istenivé bontakozik az élet.

Az ember a kötelesség és a feladat útját járja. Bontakozása a virágok példáját követi. Az élet réjtjén színpompába szokellnek, de mögöttük jár mindig a múlandóság réme és sötét ködbe vonja a későbbi jövőt. Ködös világok ideje ez. – A lélek világában is a múlandóság köde borít be mindent, de az Evangélium gondolata szerint nem a sírba hajló befejezettség a halál, hanem Istenatyánkhoz való hazatérés.

a) Akik ezen az estén a temető felé mennek, örök csodát látnak. Halottak birodalmára, élet éjszákájára fény derül. A föld nehéz világa fehér virágba öltözik. A sírokat Krisztus Keresztjének jele és koszorúk ékesítik. Beszédes lesz a sír és azt hirdeti, hogy az örök világokban élő lelkek fehérre tisztul-

tak. Bizakodásra hangol, hogy az életben törődött, szegény bűnös ember megtisztul, és mi is a zarándok seregben úgy járunk mint bűnös Magdolnák, megtört lelkű Ágostonok és végül – Krisztus Keresztjének tövében új erőt merítünk.

b) Az így megemelt lélek életté tör, arra, hogy a szentek csodás világába fűződjék. Temetőn keresztül jut az ember az élet világába, hol örömmé, gyönyörűséggé lesz törtségének szomorúsága. Ezt az utat mind végigjárjuk. Csak éljen bennünk az a bizakodás, hogy Atyánk országában találkozunk.

c) Aki ezt az útjárást így megérzi, az szereti is, mert arra gondol, hogy ő is egy a zarándoksereg tömegében. Egyike azoknak, akik a földi életen át csodás dübörgéssel közelednek az örök élet felé. Nem szabad feledni, hogy az útjárás meginduló üteme gyors és erős, de ha életutad nagyobb részét megfutottad, kisebb visz a befejezésig. Ebben a küzdelmes útban úgy lehet bizakodni, bizakodó hittel haladni, hogy a bizakodó hitnek, Istenatyánk szeretetének lelkesedését kell birtokolnia. Csak az tudja belevinni lelkembe az erőt, ha a temetőt látva nem a múlandóság tájain járok, hanem az örök élet felé ívelek... Aki így gondolkodik, az Isten hitében és reményében halad az örök Szeretet felé.

Bef.: Jusson eszünkbe ez a gondolat halottak estéjén, midőn a temető felé indulunk. Érezzük át, hogy ennek az útjárásnak jelképi jellege van és ez a jelkép az örök nagy utat jelzi. Imádkozó lélekkel kérjük: a temetőjárás ne maradjon emlék, ne legyen csupán olyan gondolat, amely évenként megismétli magát, hanem legyen belső, életfakasztó erő. Olyan erő, amely arra hangol, hogy a temetőben azért gyűjtök gyertyát, mert az örök életben hiszek; azért viszek fehér virágot, mert a lélek tisztulását várom. Azért térdelek a Kereszt tövéhez, mert Isten Egyszülött Fia megváltó kegyelmének a várományosa vagyok. Így a szentek egyességére, örök Atyánk szent világosságára gondolva az az erő száll lelkünkbe, amely szárnyakat adna és az örök élet felé emelné lelkünket. Ha a földi élet szenvedéseire gondolva rá is csordult könnyünk a néma sírhantra, amely szereteteinket takarja, akkor is vígságra hangolódjék a lélek, mert hitünk azt súgja: ha levetjük földi porhüvelyünket, akkor az örök hazában, Istenatyánknál szeretetben egyesülünk velük. Úgy legyen!

12. beszéd: Imádkozó ember – a fénytelen sírok „fényénél”

(1942, Egyetemi templom)

Bev.: Temető világából imádkozni jöttünk Krisztus házába. Csendes világból, ahol a múlt pihen, ahol elhívott embertestvér az örök jövőt várja. Néma világból, hol idén még a fényt is kioltották, de a természetnek nem tagadták meg a jogát, hogy fehér, nagyfejű gyönyörű krizantémba bontsa szépségét. Megtagadott az élet idén fényt, de intő szót szól az embernek: Isten házába siess, lelked fénye lobbanjon, hogy elhunytakért és önmagadért imát mondjon.

1. Először azokért imádkozzunk, akiket előttünk hívott az Isten.

Elhívottak sírjánál járva, a Városliget parkjának közepén van egy sír, melyet egy szóval jeleztek: Fuit – volt! A másik a Farkasréti temetőben van, egy új sír, rajta egy kőhalom alján egy lemezen: Vivit – él! Az elsőt tudom, hogy ki volt, a másodikat nem tudom. Az elsőnek sírja üres, még a földje sem bontakozott virágba, a kő düledező, mintegy jelezve, hogy aki itt fekszik, az csak – volt! A másikat bölcs embernek tartom, aki ezt a követ emelte, azt jelezve: él most is! És ennek a sírján virágok vannak, elzarándokló kegyelet hófehér sziromba öltöztette. A krizantém azt jelképezte, hogy az eltávozott Istenhez érkezett és vitte fehér életét. – Ma mindenki temetőt látogat vagy Isten házát keresi fel. Elmegy, hogy kegyelmet kérjen, kopogtasson a nagy bronzkapun, amely mindenkit hazavár, – nyíljék meg és fogadja be az élet vándorát. – Ezért öltözik fénybe a temető, ölt fehér virágköntöst, hogy áldozatos lelkek tetteikkel, áldozattal járuljanak Isten elé azokért, akik az életet megfutották és kérjenek számukra kegyelmet.

2. Ma mindenki imát mondjon azokért, akik a szentek egyességének tagjai.

Az első ima a kegyelet legyen, a második élet embervándorának alázkodó imádsága legyen. Aki még életúton jár és életét teljes szolgálattal be nem töltötte, az a jövőbe bizonytalankodva tekint és ha imbolygó hittel és bizonytalankodó reménységgel azt sejtí is, hogy ez lesz jövőendő otthona, biztonságosan ezt nem állíthatja. Bizakodva néz a jövőendőbe, de Istenben bizakodva, hogy e földre Isten gyermekeként küldetett, ezt a hivatást betöltvén, az élet nagy bronzkapujánál kitárt karokkal fogadja őt az égi Atya. – A mai este komoly figyelmeztetés, intő szó arra, hogy ezt az egyetlen utat senki el nem kerülheti, amely az élet utolsó pillanata után kezdődik és melynek a sírhant dübörgése a befejezése. Ezt a gyászmenetet mindenkinek meg kell tennie, de azzal a szent hittel, hogy ez a szent út a hazatérés diadalútja. Diadal-köntöst az ölthet, akinek sírját nem virágfüzér, de életerény díszíti, lélek menyasz-

szony-köntösét erények aranyszálából maga teremtette, menyasszony-koszorúját jótettekből maga alakította. Nem lehet életet úgy értékelni, amit külső fény, díszítés mutat. Az emberek Istentől kapott életkincseket, talentumokat kifejlesztő, életet teremtő isteni követek. Ez feladat, kötelesség, melyet betölteni reményt ad. Erre komoly szóval int a mai este. – Halál percétől fél az ember, de csak az, akinek élete nem több, mint ami egy szóval jellemezhető: fuit – volt! Aki a földi életet olyannak látja, hogy a cselekmények elperegnék, a hajszálak megöszülnek, kihullanak, a karok és izmok elernyednek, – aki csak ennyit lát, annak nehéz az életútja, az azt jegyezheti sírkövére: volt, eltűnik a semmiség világába. De aki hiszi, hogy életkezdetől örök időken át él az ember, annak az örök életbe beköszöntés a diadalt nyert ember diadalmas bevonulása. Az ókor görög és római győztes hadvezérei diadalmenetben mint triumfátorok vonultak be. Ember triumfálása akkor történik, ha földi élet küzdelmeit végigéltük és a küzdelmekben diadalt tudtunk aratni.

Bef.: Befejezésül ismételten imára szólítom a lelkeket. Égő mécs helyett lelkünk lobbanó tüze jelenjék meg Krisztus színe előtt azokért, akik kedvesek voltak nekünk a földön, és előttünk távoztak. – De úgy imádkozzunk, hogy megköszönvén a figyelmeztetést, hogy egy napot adott, amikor elhunytjainkra gondolunk, magunkat is a jövő év elhunytjai közé gondoljuk... Kérjük, hogy azt az utolsó utat a triumfátor dicsőségével tüntesse ki. Legyen bennünk erős a tudat, éljen a gondolat, hogy az Istenhez térés perce, temetés menete: mennyei égbeszállás. Töltse el lelkünket a reménykedés, ha kivisztek valakit vagy titeket kísérnek az örök út felé, ez Istenhez vezető legyen. Igaz legyen az Egyház szava: örök világokba vezessenek Isten angyalai! – S megkondulván a bronzkapu, megnyílik az élet élete, hazajön a vándor, hazajön Isten fia, akit szeretettel ölel keblére az égi Atya.

13. beszéd: A sírok lobbanó gyertyái

(Jelképes beszéd: Fény és ember)

Bev.: Ma fényben úsznak a temetők. De egy szál gyertya iskolás tanítását hallgatom...

1. Én lobbanó fény vagyok.

a) Fiat lux! „Ti vagytok a világ világossága” (Mt 5,14): későbbi parancsa az előző isteni szónak!

b) Hivatásom: kis körben oszlatni a sötétséget.

2. Végül is Isten gyermeke vagyok...

A tűz a földre szállt égi ajándék (Prométheusz!).

a) De az emberi lélek felsőbbrendű fény birtoklását igényli.

b) Hivatásom: az éjszaka elosztatása. Fényszórás!

3. Az égi Atya az én és a mindenség Atyja.

Tőle jöttünk. Tőle vettünk. Hozzá megyünk!

a) Lobbanó láng, világ fénye. Lobbanó értelem, lélek sugárzása.

b) De az örök Fény: az egész világ életét világossá, értelmessé teszi!

Bef.: Ezt a Fényt keressétek – mondja és elalszik a gyertya lángja. De miért beszélt erről a gyertyaláng? Mert a temetőben, testvéreim sírhantja fölött lobbanó láng az örök tájak, az örök Fényesség felé veti sugárkévéjét!

13/a. (változat) beszéd: Az elhagyott sír gyertyája

(Erkölcsei beszéd: A szeretet örök sugara)

Bev.: Temetőben járva, egy előkelő doktort figyeltem a sírok között. Övéinek sírját ékítette és végül a legelhagyottabb síron egy szál gyertyát gyújtott. Kérdésemre azt felelte: a földiek már elvonultak tőle, de bizonyára az ég fényében várják övéi. Ezért gyújtottam lángot a sír felett. – Mi történt itt?

1. Az emberközösség lobbantotta.

Mert ez a doktor – az emberiség jelképe volt.

a) A szeretettől telített lelke nem bírta az elhagyottság látását... Hiszen majdnem mindenkinek sírját fénybevonta a szerető emlékezés.

b) Azért a szeretet tüzével magához vonzotta az elhagyott lelkét. Felgyújtotta a szeretet tüzét és így az „élet egyetemes keretébe” vonja az elhagyottnak vélt testvért.

2. Az égi Atya örök fénybe vonja.

Ha így járt el és ilyen nemes gondolattal járt a sírok között a „betegek gyógyítója”, akkor hogyan jár itt az emberek között az emberek örök Orvosa?...

a) Már most vigaszt ad – a hátramaradottaknak. Van ebben hit. Van ebben remény. Van ebben szeretet.

b) Az örök napon pedig egybegyűjti övéit és így szól hozzájuk: „Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot” (Mt 25,34).

Bef.: Mivel zárjuk ezt a kis megemlékezést? Azzal a boldog isteni ígérettel: „Örüljete és ujjongjatek: nagy lesz jutalmatok a mennyben” (Mt 5,12).

14. beszéd: A pislákoló láng meséje...

(Erkölcsei beszéd: Az emberi lélek értéke)

Bev.: Halottakról emlékezni annyit tesz, mint belekapcsolódni a nagy ütemű „Istenek alkonyát” játszó Wagner-i muzsikába, amely fölébreszti a tudatot, hogy az élet legnagyobb misztériuma a halál. Erről fog szólni a mai nagy harangzúgással kezdődő beszéd. – Eltérek a szokástól és mesét fogok mondani. Egy egyszerű gyertyaszál kicsi gyermekként jelentkező meséjét. És ha ti úgy hallgatjátok, mint mesét vágyó gyermeknép, akkor kialakul lelketekben az a szent gondolat, valóra válik az az igazság, hogy mi Istennek földre küldött és Hozzá hazatérő lángjai vagyunk. – Halottak napján kialakultak a sírokon a gyertyák és egy gyertya maradt utolsónak égve a temetőben. Mikor minden gyertyaszál kialszik, ez az utolsó gyertya az odaseregglő törpe népnek mesét mond. Ennek a mesének három pontja van.

1. Így kezdi a mesét a kicsi gyertyaláng:

Azt kérdezték: ki vagyok én? Én a Teremtő mondatának: „Legyen világosság!” (1Móz. 1,3) utolsó kicsi dédunokája vagyok. Küldtettem a földre, hogy a világnak felületét megvilágítsam, ellensége legyek a sötétségnek, fényt vessek egy kis körre magam körül, lámpást gyűjtsak a kocsisnak, aki kocsijára akaszt. Legyek a zarándokok kezében pislákoló tűz, harcoljak a sötétség ellen, izzem el, ha uralomra akar jutni a köd, legyek én, a kis gyertyaszál, életet élő, fényt szóró, utat mutató és világító. – A törpék kérdezték: ha te ilyen magasrendű vagy, hogy magadat Istentől származtatod, mit tartasz az emberről?

2. Így felel a kérdezőnek a kis gyertyaszál:

Az emberi természet az Istenatya szent lehelete, mert Krisztussal mondatott: „Ti vagytok a világ világossága” (Mt 5,14). Abból a nagy nemzedékből valók, akiknek Isten nem kezükben gyűjtött gyertyaszálat, hanem beléjük lelket lehelt. Abból a fényből adott, amelyről így szólt: ez az én lelkem! Ez az értelem tüze fényt vet erdők útjára. Ez a fény mélyrehatóbb: a nagy világ rejtélyeinek világába száll. Ti törpék is leszálltok a bányák tárnáiba. Isten emberének nemzedéke olyan csodás fényvel áldott, hogy rejtett világokba száll. Föltárja a növény-, állatvilág rejtett törvényeit, megismeri a mérhetetlen távolságokban fénylő csillagokat, törvényeit leleplezi. Olyan fényt is kapott, amelyet Krisztus így magyarázott:

„Azért jöttem, hogy tüzet gyűjtsak a földön... (Lk 12,49). Tudjátok, hogy tüzes nyelvek alakjában jelent meg felettünk. A szem tüze, az értelem fénye, a világ ködösségének eloszlatója. Ez a nemzedék az élet mélyére vetítő fényhordozók csodás kincseit birtokolja.

3. Végül ezt mondja: van egy szent tűz, amely még ennél is csodásabb.

Emlékezzetek az égő csipkebokor csodájára. Mózes kérdésére: ki vagy? – ez a válasz hangzott: „Én vagyok az „Aki vagyok” (2Móz. 3,14). Ez azt jelenti: Én vagyok az állandó jelen – Aki nem volt és nem lesz –, Én vagyok az Isten, a Mindenható, Akinek nevét a választott nép ki sem ejthette. Ez a Tűz, a mindent magába záró, a világnak értelmet adó, életnek célt mutató, küzdelmeknek magyarázatot adó csodás erő Tüze. Istenatyánknak szent világossága, földön járó Isten Követe, Aki a világ világosságának mondta Magát, Aki az emberutak, az életutak zarándokjait tudja fénybe vonni. Mit ér nektek, ha a gyertyát a tartóba teszitek, hogy megvilágítsa a földi élet nehéz, ködös útjait? Mit ér az embernek, ha csak a föld törvényeit ismeri? Akkor lesz érték, ha az égi Atya csodás fényvetése életcéljára, életutakon használatos eszközök megfogására tanít az élet Fénye. – A törpék a meséből azt vették észre, hogy három fényt adott az Isten. A gyertya a világ felületét világítja, az értelem az élet rejtélyeit bogozza, az isteni kegyelem fénye a Mindenható erejével az élet célját és eszközeit világítja meg.

Bef.: A mese végén egy kérdést teszek: miért hangzott ma mindez? Azért, hogy Mindenszentek estéjén a temetőből jövő ember vegye észre, halottak napján gondolja meg jól: Isten csodás tervében lángok zarándokolnak, törtetnek az örök Láng, az Isten felé. Boldogság töltse el lelketeket abban a tudatban, hogy zarándokutunk nem a sírok felé törtet, hanem az okos szüzek teli amforájával az örök

Tűz felé. Az élet csodás hídja a halál, átszállítója a koporsó, az új élet indítója a sír, az örök élet záloga a Kereszt, az élet teljes vigasza, az örök vigasza az Istenhez való hazatérés. – Halottak napja, de előestéje se ébressze a mulandóság gyászos melódiáját. Meghallgattuk a gyertya beszédét, töltsé el lelkeket a boldog hit, a biztos remény, hogy az élet zarándokútjának végén eljutunk az örök hazába, hol a lélekfényt hordozó lelkek az örök életben az örök Atyával fognak együtt élni.

15. beszéd: Élet és halál

(Erkölcsei beszéd: Boldogságunk értéke)

Bev.: A remetét kérdezték: mi a különbség élet és halál között? „Semmi!” – mondá, mert mindkettő égi követ. Mindkettő Istentől jó! – De hát mégis csak van különbség!? Igen! – a szolgálatban.

1. Az élet kialakítandó isteni érték.

2. A halál hazakísérő égi követ.

De végül is mindkettő – a végnélküli boldogságot szorgalmazza!

Bef.: Az Isten követei (üzenetek, indítások, kegyelmek és a halál angyala is!) túlról jönnek... Mi pedig az innenső parton fogadjuk üzeneteiket, itt értékesítjük őket és hazatérve – a túlsó partra érkezünk!

16. beszéd: Élettársisznánk

(Erkölcsei beszéd: A gyűjtő ember)

Bev.: Hogyan indul útjára az ember? A „társisznás ember” lehet a jelkép. – Mit csinál a vándor ember?

1. Gyűjt a földön.

De mit?

a) Amit Istentől kapott. A földi javakat... A lélekkincseket... A természetfeletti kegyelmeket...

b) Amit erénye alakított. Ez önmagát szolgáló munka. „Meg akarsz győződni, te oktalan ember, hogy tettek nélkül meddő a hit?” (Jak. 2,20). De ez ugyancsak a szerteszőró gesztusának lendülete. „Mindezen fölül pedig szeressétek egymást, mert ez a tökéletesség köteléke” (Kol. 3,14).

2. Örök érvényt nyer az égben.

De miért van ez így?

a) Mert az Úr együttdolgozóvá teremtette az embert (önkialakító!)! „Nincsen jó fa, amely rossz gyümölcsöt teremne, és nincsen rossz fa, amely jó gyümölcsöt hozna” (Lk 6,43). „A szőlővesszőket, amelyek bennem gyümölcsöt nem hoznak, lemetszi rólam, a gyümölcsözőket viszont megtisztítja, hogy még többet teremjenek” (Jn 15,2).

b) Mert az Úr sohasem feled jót és mindent jutalmaz. „...megemlékezem szövetségemről, melyet Jákobbal, Izsákkal és Ábrahámmal kötöttem és megemlékezem földünkről is” /3Móz. 26,42/. „Bűneikre és törvényszegésükre többé nem emlékezem” /Zsid. 10,17/.

c) Végül mert a Szeretet végtelen kiáradású. „...valósággal elárasztott az Úr kegyelme a Krisztus Jézusban való hittel és szeretettel” (1Tim. 1,14).

Bef.: Így érdemes gyűjteni, mert örök érvényű a gyűjtés eredménye!

17. beszéd: Az Isten hangjának csendítése

(Isten szava örök kíséronk)

Bev.: Az Írásban zeng a Zsoltáros: „Mert a nemzetek istenei mind csak hamis istenek, az Úr azonban egeket alkotott” (Zsolt. 95,5). Méltán kérdezzük tehát: hol és hogyan szól az Úr, hogy hallhassa az ember? Olvasd csak az Írást. Illés kérésére így felel az Úr: „Ekkor lecsapa az Úr tüze s megemészté az egészen eléggő áldozatot, meg a fát s a köveket meg a port...” (3Kir. 18,38). Mindennek lényege: tetteben és lélekben szól az Úr... De kérdezheted ezt is: vajon **miről** ismerem meg az Isten szavát?

1. Első és döntő jellege: mindig tökéletesebb életre indító.

Figyeld csak meg. Kettős vonalra húz minket a természet. Kettős a gravitációnk: **földi** és **szellemi**. Lefelé húz – a **test**, és felfelé emel a szellemi, a **lélek**. – Az isteni kegyelem pedig – **egekbe lendít**.

a) Erről a Mester szól, ígéretet tévén: „Örüljete és ujjongjatek: nagy lesz jutalmatok a mennyben” (Mt 5,12). Azért van ez, mert olyan adománnyal gazdagított az Isten, hogy vágyakban Hozzá tartozik

a lélek: „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen” (Jn 1,12). Arra is törünk, hogy Hozzá jussunk. Vágyaink vonala ez: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek” (Jn 14,20). – Persze ez már természetfeletti adomány, melynek gyökere az isteni Szeretet: „mert az Isten szeretet” (1Jn. 4,8).

b) És ennek a hangnak **valóságos rezonátora** az ember. Előre! Előre! **Szebbé, jobbbá és többé** lenni – ez az élet **ősi lendülete**. Ezért akar **teremtő** munkát végezni az ember a világban és **önmagában**. És az utóbbi – a döntő. Ha tehát ezt az öntökéletesítés hangját hallod, ismerd fel ember: szólj hozzád az Isten. – Ennek alaplendülete – a természet erőin való uralom és ennek nyomán való tökéletesebb életkeret teremtés, de ennek fokozása az az öntökéletesítés, amely az örök élet gyönyörűségében érvényesül.

2. Ezért kell második feleletben megállapítanunk, hogy az Isten a „nagy napon” – testi-lelki örök életre indító.

A földi életben ezt a reményt csillantja meg az isteni Mester. Tanításának alaphangja így szól: „Örüljete és ujjongjatek: nagy lesz jutalmatok a mennyben” (Mt 5,12). – De ennek égi meghirdetése és befejezéshez juttató leírása így hangzik:

a) Itéletet mond a Mester: „Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdete óta nektek készített országot” (Mt 25,34).

b) Ennek a reményteli tanításnak nyomán – isteni életet él az ember. A földön így indul ez az élet: „Élek ugyan, de nem én, hanem Krisztus él bennem” (Gal. 2,20). – Persze az égben tökéletesedő valószínűs tartalmáról csak ennyit tudunk: „hozzá (Atyához) megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23). Összes értékeinket magunkkal vivén éljük isteni életünket, de a keretről ezt mondja az apostol: „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt” (1Kor. 2,9).

Bef.: Leszögezendő, hogy elő kell készíteni az embereket az örök élet igényeseivé. Mégpedig úgy, hogy a földi élet isteni vezetése legyen az örök életre érdemesített ember előszolgálat. Mindezt látták és hallották a tanítványok és utódaik. De vajon jól látták és hallották-e, jól hirdették-e mindezeket? – ez marad befejező kérdésnek. A felelet csak ez legyen: egyetemesen **egyét** láttak és **hallottak**. Nem voltak álmodozók, hanem félők... Nem volt érdekük, hogy ilyen híreket terjesszenek. Sőt halál volt osztályrészük, mert kérlelhetetlenül hirdették a látottakat és hallottakat. Az igazság ez: tanúi, vértanúi lettek az igazságnak, amelyet csakis a Szentlélek erejével lehetett így meghirdetni, és így a Szentlélek erejével áldva lehet és kell nekünk is elfogadni.

*

Ez a beszéd reá építhető P. Bourget: „A tanítvány” című világhírű regényére. Tartalma ez: a tudós az édesanyjától tanult **életet éli**, de tanításában – az Istentől való elszakadást hirdeti... Ő nemes, mert a hozott kincsek kamatoztatója, de a tanítvány „sáember” lesz, mert a tanár **tanítását valósítja**. A koporsónál döbbenne döbben reá a tudós, hogy ennek a tanítványnak ő a szellemi gyilkosa... Erre letérdelvéen elkezd a „Miatyánk”-ot...

*

18. beszéd: Az Úr szavát hallók...
(Isten szavának ereje)

Bev.: Egyik nagynevű egyházi írónk, Vass József mondotta egyik beszédében: az égi Atya keze játszik az élet nagy orgonáján... Mintha azt hirdette volna: zsongva-bongva jár az Isten hangja és nyomában életté változik, virágba bontakozik és egek felé illatozik a nagy mindenség arculata... Mert valóban mi is az „Isten hangjának” belső ereje?

1. Teremtő erő – a létrehozás világában.

Ennek egyszerű jelentése ez: minden az Istentől, mert a gyökérzete: „Van”, és Belőle sarjad az élettelen és elő világ: „Mindén ő általa lett, és nélküle semmi sem lett, ami lett” (Jn 1,3). Ennek történeti jelentkezése: 1Móz. 1.fejezete.

a) Vonatkozik ez – az anyagiakra. Mégpedig emberi szellemünk kitérülésével elsősorban a „nagyvilágot” észleljük. **Értelmünk**: az **okság** lánacán, az **esetlegesség** tapasztalatán és a **célratöréssel** (le-

gyen minden tökéletesebb!) jut a Végtelenhez. Az Írás pedig ezt mondja: „Ami ugyanis Istenről megismerhető, az világos előttünk, mert Isten nyilvánvalóvá tette számunkra. Hiszen, ami benne láthatatlan: örök ereje és isteni mivolta, a világ teremtése óta művei alapján értelemmel fölismerhető” (Róm. 1,19-20).

b) Vonatkozik ez – a lelkiekre. Itt már az emberre gondolunk, mert benne találjuk meg azt a többletet, amelyről, mint „Isten leheletéről”, léleknek tudunk: „Megalkotta tehát az Úr Isten az embert a föld agyagából, arcára lehelte az élet leheletét és élőlényvé lett az ember” (1Móz. 2,7). Ennek a szellemi életkincsünknek eredete is az egek Urára utal, Aki saját lényegének kiáradását küldi az emberrel a földi életbe. Tőle a földből teremtett testünk és Tőle az égi leheletből vett lelkünk. Az első az „anya-földbe” tér, a másik – a későbbi titkos egyesülést is idekapcsolva – visszatér az égbe. Ez az Isten gondolta gravitáció – az emberi élet helyes értékelésének alapmagyarázata.

2. De a teremtő erő mellett végnélkül boldogít – az örök világban.

A „nagytermészetnek” előretörő útja – világos, de lehanyatló „televénnyé válása” is biztos. Az ember testi élete is ennek a törvénynek hódol, de az égi Mester tanítása – örök életéről beszél. Szavai így hangzanak: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek” (Jn 14,20).

a) Erre a hangra először az **értelem** rezonál. Mégpedig **elméleti** és **vágyakozó** szavakkal. A lélekvilágot **szellemnek** értékeli, aki **alanyiséga** erejével a fennmaradást igényli. A lélek **nem tárgy**, amivel történik valami, hanem **állandó alany**, aki mindig kikezdő. Tehát a halál sem lehet úrrá felette. A vágyak világa is erre utal. Élni és sohasem meghalni, ez az áhítózásunk! Örök vonalak felé tárulni és így az „élő amforát” nyitni – az egek felé. Ez a vágyak világa.

b) De hogyan szól ehhez az Isten? Már a **teremtésben** belénk lehelte a lélekkel ezt a hitet és vágyat. Majd a Megváltó ígérésével az emberi élet szellemi diadalát jelzi. A Mester megjelenésével pedig felcsendül az Evangélium: „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen” (Jn 1,12). Ezek az „Isten fiai” pedig az örök ország várományosai: „Boldogok a lélekben szegények: övék a mennyek országa” (Mt 5,3). Igaz ugyan, hogy: „Keresztelő János napjaitól fogva mindmáig a mennyek országa erőszakot szenved és az erőszakosok ragadják el azt” (Mt 11,12), de igaz az is, hogy az alázatos és gyermeki lelkek az örök élet birtokosai: „Hagyjátok csak a gyermekeket s ne akadályozzátok meg, hogy hozzám jöjjenek, mert ilyeneké a mennyek országa” (Mt 19,14). Hogy pedig ezt élni tudjátok már a földön, azért kínálja az „üdvösség kelyhét” és a Szent Kenyér erejét: „Az én testem valóban étel s az én vérem valóban ital. Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, bennem marad és én őbenne” (Jn 6,55-56). – Végül is arra vezet az értelem, és azt igazolja az égi Mester, hogy van emberi testünknek **temetése**, de örök a lelkünk **isteni élete**. A „halottak napja” a test halálára emlékeztet, de egyúttal a „mindenszentekkel való életre” hangol bennünket.

Bef.: De végezetül kérdésem: miért nem hallják ezeket az isteni dalokat a föld emberének nagy csapatai? – Ha te és testvéreid ezeket a földi és égi dalokat hallani akarjátok, akkor **ennek befogadására** kell idomítani élteteket. – A fatőnk, vagy hegyóriás, ringó gabona, vagy pompázó virágszál, sőt a felfogó készülék nélküli ember nem fogja fel az éterben járó dalakkordokat. Ide **finom „rádió”** kell. Az isteni hangok is járnak a világot, de csak a **felhangolt lelkek** fogják azok akkordjait. Ez a felfogás pedig nem egyszerű elraktározás. Ez valójában – **életté alakító indítás**. Aki hallja az Úr szavát, az **isteni életté** alakítja önmagát. Az igazságot a költők is így zengik: „én az Isten rokona vagyok” (Ady). Az élet Mestere pedig így zengi diadalakkordba: „ti az Isten fiai vagytok!” Mégpedig olyanok, akiknek élete úgy nyeri kiteljesülését, hogy igaz lesz ez a csodás jövendölés: „De ti láttok engem, mert én élek és ti is élni fogtok” (Jn 14,19). Így a mai nap – nem a „halottak szomorú napja”, hanem az „örök élet hajnalvárásának” diadalnapja.

*

Az **örök élet** néhány szorosabban vett sarkigazságának egybefogása (Ez a tétel ismételt szerepel máshol is...).

1. beszéd: Az élet örök

(Dogmatikus beszéd: Az örök élet igazsága)

Bev.: A halódó ember elmúlást mutat, de a próféta szava valamiképpen életfényről beszél. – Mi-

lyen boldogító híreket közöl az isteni szó?

1. Egek örömhírei járnak közöttünk.

Az ég megnyilatkozik, hogy a föld embere boldog lehessen. És mit mond az ég?

a) Isteni szó – indulásban: „Meg is teremté Isten az embert; a maga képére, az Isten képére teremtette, férfiúnak és asszonynak teremtette” (1Móz. 1,27). Működésben – tökéletesedés: „Ti olyan tökéletesek legyetek tehát, mint mennyei Atyátok” (Mt 5,48).

b) Isteni kegyelem – lelkünk televénye: „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek” (2Pét. 1,4).

Ez a két hang végül is arról biztosít, amit az emberi szellem óhajt: nagyobb akar lenni az angyalnál, és fel akar emelkedni az ősi Szellemhez, az égi Atyához.

2. De az örömhírek örömhíre is felcsendül.

Ez pedig azt jelenti, hogy ez az élet örök.

a) Már előre hirdeti a Zsoltáros: „Téged, Isten a Sionon, dicséret illet, fogadalmi áldozatot mutat sanak be neked Jeruzsálemben, mert te meghallgatod imádságomat, eléd járulnak mind az emberek” (Zsolt. 64,2-3).

b) Erősíti Makkabeus: „Szent és üdvös gondolat tehát a halottakért imádkozni, hogy a bűnűktől feloldassanak” (2Mak. 12,46). „Örökké emlékezetben marad az igaz, rossz hírtől nem kell félnie, biztosan remélhet az Úrban szíve” (Zsolt. 111,7).

c) Az Újszövetség pedig minden lapján hirdeti. Egy mondatban János így fogja össze: „...hozzá (Atya) megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23). Végül is összefoglalata ez: „...aki látja a Fiút és hisz benne, örökké éljen. Én föltámasztom az utolsó napon” (Jn 6,40).

Bef.: Halódó tehát az ember?... Testben le hanyatlik, de lelke él és teste is feltámad.

2. beszéd: Az élet értelmezése – bírái szavában

(Dogmatikus beszéd: Véges-e az ember élete?)

Bev.: Te ki és mi vagy? – fordulhat az élet felé a lélek belső tartalmát ítélni akaró bíró. De micsoda vagy kicsoda itt a mutató?

1. Maga az ember értelme.

Miként ítélkezik róla?

a) Vágyait – végnélkülinek látja. „Amint kívánczik a szarvas a forrás vizéhez, úgy kívánczik lelkem tehozzád, Istenem!” /Zsolt. 41,2).

b) Igényeskedő fejlődését – tárulónak látja.

c) Igazságérzése – végnélküli kiegyenlítést sürget. „Lelkem epedve óhajtja ítéleteidet minden időben” (Zsolt. 118,20).

d) Az életet hordó léleknek szellemi voltát észleli. „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek” (2Pét. 1,4). – Az apostol vágya: „Szeretnék megszabadulni, hogy Krisztussal legyek. Ez volna a legjobb” (Fil. 1,23). – A szellem pedig nem széteső, hanem egybefogó...

2. Döntően ítél az Isten akarata.

Mit akart teremteni az Isten? A természet után szóljon a kinyilatkoztatás. – Isten teremtő terve alkotott. Mit?

a) Isten képmását. A természet lélek nélküli valói csak műként dicsérik az Istent, de az ember képben állítja az Istent. Ennek alanyi hivatása: „Nem azért szálltam le a mennyből, hogy a magam akaratát cselekedjem, hanem annak akaratát, aki küldött engem. Annak, aki küldött engem, az az akarata, hogy abból, amit nekem adott, semmit el ne veszítsek, hanem föltámasszam az utolsó napon” (Jn 6,38-39).

b) Isteni természetehordozást. „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek” (2Pét. 1,4).

c) Végül örök életet. „...boldogok a holtak, akik az Úrban hálnak meg. Így van, mondja a Lélek: pihenjék ki fáradalmaikat, mert tetteik elkísérik őket” (Jel. 14,13).

Bef.: Bírāja előtt állt a lélek. Az értelem végnélkülinek ítéli, az isteni Akarat végnélküli és isteni tartalommal dicsőíti.

3. beszéd: A sírhalomnál álló lelkülete (Erkölcsei beszéd: Az élet ívelése)

Bev.: Közös utunk a sír felé haladás és így közös a gyülekezésünk – a sírhantok táján. Milyen lélekkel övezzük ott szeretteinket?

1. A kifosztottság gyászával.

Maga a halott – mindent itthagyt – és mi is teljesen megfosztva állunk koporsójánál.

a) Tagadhatatlan – a világtól való elszakadás. A föld csak ölelő anyának, hazaváró anyának kínálkozik. Örömeit nem kínálja többé. A halottra már áll az apostol szava: „...elmúlik a jelen világ” (1Kor. 7,31).

b) Tagadhatatlan – a tőlünk való elválás. Özvegyek lettünk. Árvák lettünk! Magunkra maradtunk. – De ez a sok veszteség mire vonatkozik? Egyszerű a felelet: földiekre és anyagiakra! De igényeljük az Isten ígértét: „Megállta ebben a próbát és feddhetetlen maradt, legyen a dicsérete örök! Mert vétetett volna, de nem vétett, gonoszt tehetett volna, de nem tett!” (Sir. 31,10).

2. A hazaérkezés vigasztaló hitével.

Az Írás szava adja az emberi élet igazi tartalmát.

a) Nincs elszakadás. „Nem akarjuk testvérek, hogy az elhunytak felől tájékozatlanok legyetek, hogy ne szomorkodjatok, mint a többiek, akiknek nincs reményük. Ha Jézus, mint ahogy hisszük, meghalt és föltámadt, akkor Isten azokat is, akik Jézusban hunytak el, vele együtt feltámasztja” (1Tessz. 4,13-14).

b) Van szeretetközösség és kapcsolódás. Mi sem feledünk! Az elhunyt velünk él!... Lásd: temetők díszítése... szentmisék mondása... imáink és otthoni emlékgyűjteményeink...

c) Van Istennel élő szent boldogság. „Az Úr tanítása alapján ugyanis ezt mondjuk nektek: Mi élők, akik az Úr eljöveteleig megmaradunk, nem előzzük meg az elhunytakat. A parancsszóra, a főangyal kiáltására, Isten harsona-zengésére az Úr maga száll le a mennyből, s először a Krisztusban elhunytak támadnak fel. Azután mi élők, aki megmaradtunk, a felhőkön velük együtt elragadtatunk a magasba Krisztus elé, és így mindenkor az Úrral leszünk” (1Tessz. 4,15-17). Ugyanezt erősíti János evangélista szava: „Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, még ha meg is halt, élni fog. Mindaz, aki belém vetett hittel él, nem hal meg sohasem” (Jn 11,25-26).

Bef.: A sírdombon virág szárad, de az ember lelkében a hit, a remény, a szeretet virágba fakad.

4. beszéd: Milyen az emberi élet ívelése? (Az élet – örök)

Bev.: Ősigazsága az életnek: aki megszületik, annak meg is kell halnia. „...por vagy és vissza kell térned a porba!” (1Móz. 3,19) – mondja az Írás. Valamiképpen – legalábbis a látszat szerint – felfelé tör az élet vonala és erős hanyatlással a múlandóság felé ível. Ezért van az, hogy végtelenül szomorú volna az ember, ha ezt a látszatot az **igazság pecsétjével** erősítené az égi Teremtő. Mégpedig annál szomorúbb volna ez a megállapítás, mert az ember belső és ősi lendületével **igényese az életnek és örök vágyakozója az égi Atyának**. – Az élet útját így jellemezte Ottokár püspök: valóságban olyan, mint a Kerepesi út. A kezdő lépéseiben – pompázó **színház**, középúton – **kórház** és a végúton – **temető**. Mindez azt jelenti: színpompával indul az ember, majd gyengesége terhével a Rókus kórház a vigasztaló ereje, de végül – a temető az örök pihenő helye. Olyan út ez, amelyet meg kell járnia az embernek. – De feltámad a kérdések kérdése: hát valóban ez az emberi élet?

1. Ezzel szemben egek örömhírei csendülnek bennünk és körülöttünk.

a) Szól – a lélek vágya...

b) És felel reá – az égiek hangja.

2. Majd az örömhírek valóságát hirdeti égi Mesterünk.

a) Halljuk – a szavát.

b) És lelkünk egész áhítatával – követjük irányítását.

Bef.: Így eljutunk felfelé ívelő lélekúton – az örök életbe!

5. beszéd: Kiké az örök élet?

(Erkölcsei beszéd: Az örök élet megszerzése)

Bev.: A Teremtő terve, a Megváltó áldozata, a Megszentelő Lélek kegyelme az ember örök életének feltétele és alapja. Van-e szerepe ennek elérésében a föld emberének is?

1. Saját életével érdemelheti ki az ember.

Az Isten kegyelemmel gazdagít, az ember pedig életté alakít.

a) Hitünk lesz az alap. „Ha Jézus, mint ahogy hisszük, meghalt és föltámadt, akkor Isten azokat is, akik Jézusban hunytak el, vele együtt föltámasztja” (1 Tessz. 4,14). „...aki látja a Fiút és hisz benne, örökké él” (Jn 6,40).

b) De igaz életünk lesz az érdem. „Örökké emlékezetben marad az igaz, rossz hírtől nem kell félnie, biztosan remélhet az Úrban szíve” (Zsolt. 111,7). Valóban az az igazság: Isten minden. Ő adja a kegyelmeket, a segítő lelkületet és így végeredményben az örök életet.

2. Embertestvér áldozatával segítheti a testvér.

De mit ad ehhez az ember? A lényeg ez: isteni teremtő munkával az életet. De mi ez?

a) Ilyen az áldozatos ima. „Szent és üdvös gondolat tehát a halottakért imádkozni, hogy a bűnűktől feloldassanak” (2Mak. 12,46).

b) Ilyen az örök Áldozat bemutatása. Előkép az Ószövetségben: „Majd gyűjtést rendezett, és tizenkétezer ezüst drachmát küldött Jeruzsálembe, hogy áldozatot mutassanak be a megholtak bűneiért, mert helyesen gondolkodott a feltámadásról” (2Mak. 12,43). Valóság ez – a keresztdáldozat ismétlésében. Ezért mutatunk be gyászmisét minden halott lelki-üdvéért. A mi temetésünk nem a sírnál fejeződik be, hanem az engesztelő szentmisével zárul... Legalább itt a földön. Valóban hisszük: az örök kapuk tárulásával nyer befejezést.

Bef.: Az igazaké az örök élet.

*

Csak **kidolgozási tervezetet** adó beszédvázlatok

A közülük választó szónok tekintse útmutatásnak és az esetleg megfogott ötlet alapján mondjon jobb elgondolású beszédet.

1. beszéd: Halottak napja

(Erkölcsei beszéd: Mire int a halottak napjának előestéje?)

Bev.: Arról kellene szólni bevezetésül, vajon mit hirdet nekünk az egyházi liturgia fekete színe? Vajon csupán temetéséről szól?

1. A föld emberének – igen!

Kik ezek?

a) A földiekben életörömöt keresők. Szerény az igény.

b) Ebben megnyugvást várók. Lehetséges a teljes eredmény. Jelszavuk: ede, bibe, comede!

2. Isten emberének – nem!

Ezt a pontot így kellene fejtegetni:

a) Nemcsak **nem** hanyatlás napja a halál. Illetve: **csak** a földiek hanyatlása.

b) Valójában olyan virradás, ami „élet napjának” felvillanása, tehát pozitív jó. Jézus szava az igaz: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, annak örök élete van, és én föltámasztom az utolsó napon” (Jn 6,54).

Bef.: Csillantsuk meg végén ezt a hitből fakadó örömhírt: a fekete színt hófehérré váltja az égi Atya.

2. beszéd: Életünk célja

(Erkölcsei beszéd: Életünk állomásai)

Bev.: Bevezetésben ismertessük: minden ember isteni követ, akinek végig kell járnia az élet útját. – Tárgyalásunk feleljen arra, melyek ezek az Isten adta életállomások.

1. A fejlődés állomásai.

Csecsemő, gyermek, serdülő, felnőtt.

2. A hanyatlás állomásai.

Betegségek, hajlott kor, öreg kor. – Mindez gyengülést mutat.

3. A temetés állomása.

De ez nem végállomás. Ez csak látszat... „...hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23).

4. A feltámadás állomása.

Ez a végállomás. „Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, mégha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25).

Bef.: Hirdessük: az élet végállomása – az ÉLET!

3. beszéd: Temetés?

Bev.: Leírható a temetés szertartása... Kérdezzük ezután: hová tér az ember?

1. Földanyánk ölébe térünk.

A látszat szerint ez a helyes felelet.

a) Földből vétettünk. „Meg is teremté az Isten az embert: a maga képére, az Isten képére teremtette, férfinak és asszonynak teremtette” (1Móz. 1,27). „Megalkotta tehát... a föld agyagából...” (1Móz. 2,7).

b) Földbe térünk vissza. „...mert por vagy és vissza kell térned a porba!” (1Móz. 3,19).

2. De kérdés marad: oda tért-e egész emberi mivoltunk? A felelet így hangozzék: **örök Atyánk ölébe tért a lelkünk.** Ezt a részt ilyenformán fejtegetjük:

a) Életünk igénye – az élet. Ez pedig a Teremtő adta igény.

b) Mesterünk ígéri az örök életet. Ez pedig személyes isteni kinyilatkoztatás.

c) Embervoltunk boldog erre a hírre. Ez pedig a lélek ősi rezonanciája.

Bef.: Hangoztassuk, hogy diadalmas az élet!

4. beszéd: Fényes sírok

(Jelképes beszéd: A lángok értelme)

Bev.: A temetőből jövünk, hol szereteteink sírján gyertyákat gyújtottunk. Ez az emlékezés ténye, a „halottak napjának” előestéjén teljesítendő szent és keresztény szokás. Röviden annyit teszünk: virággal ékítjük a sírokat és lobbanó tüzeket gyújtunk a sírhalmok felett... Valóban azonban hitvallást teszünk arról, hogy akit eltemettünk és szeretünk, annak lelke Istenatyánknál éli természetfeletti életét.

1. Az élet ugyanis a halál ellenére is örök. Valójában **fény**, amelyet az Isten gyújtott és amely fényezésre hivatott.

a) Figyeld csak meg: az emberi lélek **látásra** adatott. – Elénk tárul a világ felülete, hogy észleljük és értékeljük. – De az is megállapítható, hogy – a felületszemlélet után – a világ uralmát és értelmét keressük. Ezt teszi minden ember és ezt hirdeti az isteni ige is. Szinte parancsa az Istennek. Olvasd csak: „...töltsétek be a földet s hajtsátok uralmatok alá...” (1Móz. 1,28). – Majd megállapíthatjuk, hogy a világ ismerete után **önmagunk életét és értékét** is keressük. Az ember ugyanis **befelé forduló lény**, aki mindenekfelett **önmagára** akar fényt deríteni, hogy így azután az örök Fényhez emelkedhessen.

b) De magunk ismerete után – Isten kegyelmével – arra tör a lélek fénye, hogy Istenhez való viszonyunkat keressük. Ezt pedig így jelzi az Írás: „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen” (Jn 1,12). Így azután olyan fény léssen az értelem lángja, amely életfelületet, életmélységet és életgyökérzetet ismertet velünk.

2. Másodszorban azután az is leszögezhető: örök fény – az emberi élet.

Persze, itt közbesikong a tapasztalat, amely arról szól: az **emberlángok** – kialusznak... Szinte kényszerítenek arra, hogy elfogadjuk ezt aényt, mert hiszen **minden emberi út** – sírgödörbe tárul.

a) Krisztus mással biztat: „Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, mégha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25). Az Ő ítélete és hirdetett szava: az élet örök. – Persze a halál útja útján bontakozik ki a tökéletes élet.

b) Az apostol szava erre tanít: „...mindnyájan elváltozunk, – hirtelen egy szempillantás alatt, a végső harsonaszóra” (1Kor. 15,52).

c) Amit azután az égi Követ és küldöttje, az apostol hirdet, annak igazságára rezonál az ember lelke. Ősi lendülettel igényli az életet és rettegi – a pusztulást. Minden életutam lendítője: **több életet** akarok. Még a halál ellenére is. Mi nem vagyunk és nem akarunk televénnyé lenni, hogy csak a „jövő televénye” legyen termékenyebb... Mi a „**személyes élet**” **valóságát akarjuk... Ez az akarás pedig**

ősi erő, amely **pozitíve** hirdeti azt, amit tanítva Mesterünkről így közöl az Írás: „...bízzatok, én legyőztem a világot” (Jn 16,33). Azért méltán kérdezzük: „Halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fulánkod?” (1Kor. 15,55).

Bef.: Befejezésül gondoljunk drága halottaink sírjára... Vigyük oda a szeretet virágait, lobbantsuk fel a kegyelet gyertyalángjait és imádkozzunk az Úrhoz mondván: Legyenek halottaink és mi is örök-ké élő virágok, mindig lobbanó „élő lángok” az égi Atya örök otthonában. Úgy legyen!

5. beszéd: A sírvirágok

(Jelképes beszéd: Az erényvirágok ünneplése)

Bev.: Kezdsül írjuk le a virágos sírokat... Hogyan zárandokolnak a rózsák, a taticák, de főként a fehér krizantémok a sírok felé... Van-e ilyen virágfakadás a mi életünkben is?

1. Életnyarunk értékeink gyűjtését biztosítja.

Miből áll ez?

a) Kapjuk a Teremtő erejét és állandó kegyelmi segítségét. „Mindegyikünk annyi kegyelmet kapott ajándékba, amennyit Krisztus adott” (Ef. 4,7).

b) Sőt vesszük a kipattantás lendületét. Ez már lelki és belső munka. Mik ezek? Az erényvirágok. Mik az értékük? Isten előtt örökké nyílnak és illatoznak.

2. És az életősz ezeknek a virágoknak örök pompázatát hozza.

Mit jelent ez?

a) Magunkkal viszünk minden életkincset.

b) Isten elé tesszük minden életértékünket.

c) Örök díszként pompáztatjuk életvirágainkat. „Most azért megmarad a hit, remény, szeretet, ez a három, de köztük a legnagyobb a szeretet” (1Kor. 13,13).

Bef.: Végén imádkozzunk, hogy ilyen örökké pompázó virágokkal kopogtassunk égi Atyánknál.

6. beszéd: Tél-e a záró évszak?

(Jelképes beszéd: Utolsó évszak)

Bev.: Ismertessük a tavaszkor kezdődő évszakot, jellegét. Majd kérdezzük: a tél mindent eltemető?

1. Látszólag igen, mert elpihen az élet.

Miképpen jelentkezik a tél?

a) A termést behordtuk. Üres a határ.

b) A fák levelei lehullanak. Zörgő levelei lehullottak.

c) A hólepel mindent eltakar. Némóság borul a tájra. Látszólag: elhalt az élet!

2. Valójában pedig nem, mert előkészítették az új élet.

Az élet azonban a természetben sem elhaló.

a) Csak pihen a természet.

b) Csak párnatakaró a hó rétege.

c) Minden alatt újjá fakad a természet.

Bef.: Befejezésünk legyen transzponáló és kissé szélesebben terjeszkedő. Igazolja: a tél a halál, de az élettavas előkészítője: a télies pusztulás.

7. beszéd: Vita mutatur

(Dogmatikus beszéd: Az élet iránya)

Bev.: Színezzük az ember életét, amelynek iránymutatóját kutatjuk. Merre mutat?

1. Ívelést mutat lefelé.

Ez tény! Ifjúkort – az öregség váltja!

a) Utunk – a sír felé halad.

b) Mindenkit az anyaföld fogad.

2. De igényes ívelést hirdet felfelé.

Ez is igaz. Annál inkább, mert mindenki az „örök tavasz” trubadúrja.

a) Ős igényünk a vágyakozás.

b) Isteni Mesterünk „jó híre” – a valóság.

Bef.: Életünk iránytűjének útmutatása: Ember! Az örök tájak felé!

8. beszéd: „Szomorúságotok örömmre változik”

(Jn 16,20) – (1943)

Bev.: Tragikus sorokban ezt a mondatot olvasom: „én nem hiszem, hogy személyes Isten és személyes továbbélés legyen!” Anyát vesztett szenvedő lélek kitörése volt ez a mondat. – De ezzel szemben szól az Úr:

1. „Aki eszi az én testemet... mégha meg is halt, élni fog” (Jn 6,54 és 11,25).

Ez pedig életről szól. **Személyes** életről. – És ilyen „koporsó kísérőnek” sír a szeme, pereg a könyve, de reménnyel telt a lelke. A szentek hazatérését hiszi... A vágyakozó lélek szent teljesülését várja... Éneke kisikong a lelkéből: „in paradisum...”

2. „Szomorúságotok örömmre változik” (Jn 16,20). „...hiszen azért megyek, hogy helyet készítssek...” (Jn 14,2)... Követeinek küldöm:

a) Idő alakjában...

b) Szerető emberek szavában...

c) Egyházam tanításában.

d) Önmagam lelki megjelenésében...

e) A távozók csendes lelki jelentkezésében... Mert ők imádkoznak! Szenvadásunk engesztel, és vigaszt nyerő lelkünk boldog lészen...

Bef.: Szeretném ezeket írni a drága szenvedő gyermeknek. Mert én jobban hiszek a Mesternek.

9. beszéd: A sírok beszéde...

(Erkölcsei beszéd: Mít beszélnek a sírhalmok?)

Bev.: Vessük fel a kérdést: hát némák-e a temetői sírok? Tárgyalásunk állapítsa meg, hogy beszédeselek. Mít hall tehát ott az ember?

1. A pesszimista elégiát hallhat.

Mit énekel ennek nyomán az elszomorodott ember?

a) Gyászdalt – a tavasz elmúlásáért.

b) Gyászdalt és bánkódó éneket – az élvezetek megszűnéséről. Sírás és kesernyés az élete, ezért szomorú és összeroppanó a lelke.

2. De az optimista élethimnusz hallhat.

Miről szól ez a dal?

a) A földiektől való szabadulás boldogságáról. Ez az örök béke és nyugalom dala.

b) De azután az örömök öröme élvezetéről. Ez pedig az újból fellobbant élet boldogsága. Ezért derűs az élete.

Bef.: Mondjuk: élek én, boldog vagyok én – égi Atyánkban!

10. beszéd: Az örök Lánggyújtó

(Dogmatikus beszéd: Életfényünk – az Isten)

Bev.: Kérdezzük, hogy ki a mi életünk tüzének a fellobbantója?

1. A teremtő Isten.

De miben áll ez a lánggyújtás?

a) Égből jöttünk (lélekkeremtés).

b) Égi tüzet hordozunk (istenképiség és természetfeletti kegyelem)!

c) És ezzel világítva hazafelé térünk (emberi, de természetfeletti jó cselekedetek)! Igazság: „Ti vagytok a világ világossága” (Mt 5,14).

2. A megváltó Mester.

Talán így áll a hasonlat: a Mester még erősebb fényt gyújtott.

a) Önmaga él bennünk – a Szent Kenyér és Bor titkában.

b) A Szentlelket küldte az Úr.

3. A leereszkedő Szentlélek Isten.

Mi ez? – Fénylobbanás az örök élet ovsvényeire. „Azért jöttem, hogy tüzet gyújtsak a földön:

mennyire szeretném, ha már föllobbanna!” (Lk 12,49).

Bef.: Boldogan mondjuk: ha Isten a Fénylobbantónk, akkor hazatalál az imbolygó „emberfény”.

11. beszéd: Isten veled! – a boldog viszontlátásig

Bev.: Ezt a felírást látjuk a temetési koszorúkon. Elszakad-e az ember testvérétől, vagy van-e boldog viszontlátás? Méltán támad fel ez a kérdés. Végül is ez a kérdés: kié a győzelem: a földé, amely enyészetet hirdet, vagy az égé, amely végnélküli élettel kecsegtet? Azt is mondhatnók: vajon az elválasztó szokásé, vagy az egybefonódó szereteté a diadal? – Mit felel erre az isteni Evangélium?

1. Szól az örök haza egységes otthon jellegéről.

Izaiás szavai így céloznak erre: „Sohasem lehetett hallani, sem fül fel nem fogta, szem nem látta, Isten, rajtad kívül, amit a téged váróknak készítettél!” (Iz. 64,4). – De előre figyelmeztet a Mester: „Az én országom nem e világból való” (Jn 18,36). – És ennek a titokzatos világnak értelmét keresi az ember.

a) Hol a mi otthonunk? János apostol szerint: „Atyám házában sok hely van” (Jn 14,2). Máté evangélista szavai arra utalnak, hogy Istenatyánk terve: „... lesztek fiaai mennyei Atyátoknak...” (Mt 5,45). És ezt a szent kegyet úgy éri el az ember, ha teljesíti azokat a parancsokat, amelyeket az Úr elének ad: „Nem mindaz, aki azt mondja nekem: Uram, Uram! – jut be a mennyek országába. Csak (az jut be a mennyek országába), aki mennyei Atyám akarátát teljesíti” (Mt 7,21). Valójában ez következik: „Letöröl szemünkről minden könnyet. Halál nem lesz többé, sem gyász, sem jajgatás, sem fájdalom. Ami eddig volt, elmúlt” (Jel. 21,4). – Hasonlatokkal pedig így magyarázza: „Hasonló a mennyek országa az olyan emberhez, aki jó magot vetett földjébe... Hasonlít a mennyek országa a mustármaghoz, amelyet fog az ember és szántóföldjébe vet... Hasonlít a mennyek országa a kovászhoz, amelyet fog az asszony és három véka lisztbe vegyít úgy, hogy az egész megkovászosodjék... Hasonlít a mennyek országa a szántóföldön elásott kincshez. Egy ember megtalálja a kincset, de titokban tartja. Aztán nagy örömeiben fogja magát, eladja mindenét, amiye csak van, és megveszi a szántóföldet... Végül hasonlít a mennyek országa a tengerbe vetett háléhoz, mely mindenfajta halat bekerít” (Mt 13,21; 31; 33; 44; 47).

b) Hová visz Atyánk? Jézus távozása előtt jelzi: „Ha aztán elmentem és elkészítettem a helyet, ismét eljövök, és magammal viszlek titeket, hogy ti is ott legyetek, ahol én vagyok” (Jn 14,3).

c) És mi lesz életsorsunk? „Nem éheznek és nem szomjaznak többé, nap nem égeti őket, sem másfajta forráság. A trón közepén álló Bárány legelteti és az élővizek forrásához tereli őket, Isten pedig letöröl szemünkről minden könnyet” (Jel. 7,16-17). – Végül is győzelem!

2. Szól a szentek egységének végnélküli boldogságáról.

A Zsoltáros szavaival kezdem: „Mert nem hagyod az alvilágban lelkemet, s nem engeded, hogy romlást lásson szented” (Zsolt. 15,10). – De ez nem egyszerű védelem, hanem élettartalom ígérés. Földön és örök életben egyaránt.

a) Van ebben még a földről árnyuló szeretetkapcsolat is. „Szent és üdvös gondolat tehát a halottakért imádkozni, hogy a bűnöktől feloldassanak” (2Mak. 12,46). – Sőt azt is olvassuk, hogy onnét ide is átkapcsolódik az élet. Ezt erősíti Szt. Pál mondván: „Ha Jézus, mint ahogy hisszük, meghalt és föltámadt, akkor Isten azokat is, akik Jézusban hunytak el, vele együtt föltámasztja” (1Tessz. 4,14). Szinte világosan mondja: onnan ide és innen oda hullámszik az élet.

b) Van ebben **egymás közötti** szeretetegység is. János apostol a szentek egységes törzsének jeleiről beszél. Ezután pedig égi látomásban látja, a közösség egységét tekinti meg: „Ezután akkora sereget láttam, hogy meg sem lehetett számlálni, minden nemzetből, törzsből, népből és nyelvből. Ott álltak a trón és a Bárány színe előtt, fehér ruhában, kezükben palmaágakkal. Nagy szóval kiáltották: „Üdv Istenünknek, aki a trónon ül, és a Báráynak!” (Jel. 7,9-10).

3. Szól Krisztus titokzatos testének egységéről.

a) Ez a szent tanítás kettős vonalon mozog. Tanít a földi élet és örök élet egységessé forrásáról. Szt. Pál minden egyesünket Krisztus testéhez fűzöttnek tanítja: „Nem tudjátok, hogy testetek Krisztus tagja?” (1Kor. 6,15). Majd így fejtegeti az alap gondolatot: „A test ugyan egy, de sok tagja van. A testnek ez a sok tagja mégis egy test. Így Krisztus is” (1Kor. 12,12). Összefogásban pedig ezt tanítja: „Ti Krisztus teste vagytok s egyenként tagjai” (1Kor. 12,27). Ez az isteni élet, amelynek végső tárgyi alapja a kegyelem: az isteni természetben való részesezés.

b) Örök otthonunkban mit tapasztalunk? A halottak föltámadása az emberi élet teljes és végleges

célfafutása. Erről szól Szt. Pál mondván: „Így van a holtak föltámadása is. Romlásra vetik el – romlatlannak támad föl. Dicstelenül vetik el – erőben támad föl” (1Kor. 15,42-43). – Ennek az életnek gyökere a szeretet. Mi marad örök kincsünk? A szeretet. Ez pedig összefonó erő ember és ember között, továbbá Isten és boldog emberek között. Mégpedig mindörökké!

Bef.: Ez az élet nélkülözheti-e a **személyes kapcsolatokat**? Alig képzelhető! A földi múlt egyéni életünk szerves része, a szeretet kapcsolat múltja tehát szintén alkatunkhoz tartozik. Jövünk alapja a múlt, boldog örök életünk részének látszik a múlt kapcsolata is. Abból eredtünk, abban élünk – a jövőben is.

12. beszéd: És a viszontlátás módja?

Bev.: A fennmaradó kérdés így hangzik: vajon ismert-e a mód, ahogyan az örök életben találkoznak az élők? Azt is kérdezhetném: vajon a földi élet zárandokútján egybekapcsolt emberek közös életkeretben élnek-e örök életüket? Mi erre a helyes felelet?

1. Nem szól róla egyenesen a kinyilatkoztatás.

Még a naimi ifjú vagy Lázár ajkán sem hangzik ilyen íge. De ez nem némaság. Inkább a nagy életrejtély előtti hódolat. De a Mester itt-ott fellebbenti a fátylat. Mesterünk szavai ugyanis némi fényt vetnek a kérdésre. A boldog élet valóságáról így szól: „Jöjjetek Atyám áldottai! Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot” (Mt 25,34).

a) De a boldogság mikéntjét csak így érintheti az Úr: „...Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni” (Jn 14,23). A lényegét mutatja: az **Atyához megyünk!** Majd a nemzetek apostola így jellemzi az örök életet: „Ma még csak tükörben, homályosan látunk, akkor majd színről-színre. Most csak töredékes a tudásom, akkor majd úgy ismerem, ahogy én is ismert vagyok” (1Kor. 13,12).

b) Majd értelmünk igényeskedését magyarázza a hittudósok kutatása. Érdemeink a birtoklás alapja: „Éheztem ugyanis és ennem adtatok, szomjaztam és innom adtatok, vándor voltam és befogadtatok, mezítelen és fölruháztatok, beteg voltam és fölkerestetek” (Mt 25,35-36). A természetes életet fakasztó **szeretetkapcsolat** fennmaradásában. Értelmünk a legnagyobbnak a szeretet kapcsolatát tartja, érthető tehát, hogy ennek végnélküliségét igényli az ember.

2. Állandó csendítéssel tanít és kinyilatkoztatást értelmez az Egyház.

Egyházunk örök hangja: Istentől jöttünk és Istenhez megyünk. Nem maga, hanem Mestere tanítja: „Atyám házában sok hely van, ha nem úgy volna, megmondtam volna, hiszen azért megyek, hogy helyet készítssek nektek” (Jn 14,2).

a) Szinte jelszava Egyházunknak: **hazamegyünk!** Ezt éneкли a temetésekor: „A paradicsomba kísérennek az angyalok és egykor a szegény Lázárral örök élet legyen osztályrészed!” Ezt írta a temető kapujára: „Feltámadunk!” Rátámaszkodik Jézus szavaira: „Én vagyok a föltámadás és az élet: aki bennem hisz, még ha meg is halt, élni fog. Mindaz, aki belém vetett hittel él, nem hal meg sohasem” (Jn 11,25-26). Ezt erősíti a halottakért való imádkozásban. Szt. Pál így ír: „A parancsszóra, a főangyal kiáltására, Isten harsona-zengésére az Úr maga száll le a mennyből, s először a Krisztusban elhunytak támadnak fel” (1Tessz. 4,16). – Ezt tanítja Mindenszentek ünnepén is – a szentek egyességének hitében: „Az igazak lelkei azonban Isten kezében vannak, a halál kínja nem éri őket. Úgy látszott a balgák szemében, hogy meghaltak, és távozásukat balsorsnak vélték, és végső romlásnak, hogy elmentek tőlünk; ők azonban békességben vannak! Ha kint szenvedtek is az emberek szemében, reményük halhatatlansággal teljes” (Bölcs.3,1-4).

b) A másik jelszava: **együtt élünk az örök hazában!** Emberek célfafutott együttesében, örök kapcsolatban Istennel. Ez a lényeg. Krisztussal egy testet alkotunk: „Ti pedig Krisztus teste vagytok és egyenként tagjai” (1Kor. 12,27). – De az ember nem elszigetelt egyén, hanem szülők és szeretett embertestvérek szeretetének eredője. Az eredő nem szakad el a forrástól! – Igaz, hogy ennek a „miként való alakulásáról” nem szól az Írás. Éppen azért, nem lévén kinyilatkoztatás, Isten szeretetétől várjuk és kapjuk a **legtökéletesebb** megoldást. Talán ez a kép rajzolja a legpontosabban: „Nézd, az ajtóban állok és zörgetek. Aki meghallja szavamat és kinyitja az ajtót, ahhoz bemegyek és velem étkezem, ő meg velem. A győztesnek megadom, hogy velem üljön trónomon, amint én is győztem és Atyámmal ülök trónján...” (Jel. 3,20-21/).

3. Sőt a szeretet végnélküliségének diadalában.

Ez a beszéd már fényvillantás az ember végnélküliségének tárgyí tartalmára. Magyarázni próbálja,

miben áll az örök élet. Mintha azt hirdetné: minden elmúlik, csak a szeretet végnélküli. Annál is inkább, mert Isten maga a szeretet (1Jn. 4,8). Emberérték legnagyobbja is a szeretet. A két személynek, Istennek és embernek kapcsolata a tökéletes szeretet lehet. Ez az: színről színre látjuk az Istent.

a) Ez pedig nem érzésszerű szeretetkapocs. Mert a lélek **egyedül** üdvözülni a test **feltámadásáig**. Így tehát a testi érzés lehetősége kizárt. De igenis **megmarad a szeretet lelki kapcsa**. Onnét tudjuk, hogy a szentek egyessége a szeretettel való egybekapcsolódást tanítja; egymást segítik a lelkek. A feltámadt test más természetű, mint a földi, csak lényegben azonos. Így az érzés világa is másképpen értelmezhető. Itt a testi életkapcsolatok alapján indul az érzéshullám, ott a lélek egybecsengése és a Krisztussal való egybefonódás adja a szeretet lényegét és ütemét. Itt a testi érzés a hullámmozgás oka, ott az értelem és akarat Istenhez fonódása a szeretet alapja.

b) Ez tehát lélekszeretet és **lélektalálkozás**. A lényeg ez: a föld vándorai Istenatyánknál otthont találnak. Az emberi élet legősibb lendülete a szeretet. Útja három vonalra terjed. Önmagunk felé. Ezt lélekértékünk kiemelésével jelzi a Mester. Majd a szeretet mércéjének közlésében elsőrendűnek mondja az Úr: „Ne tartozzatok senkinek semmivel, csak kölcsönös szeretettel, mert aki felebarátját szereti, teljesíti a törvényt” (Róm. 13,8). Ez a szeretet még az örök életbe is átkapcsolódik. Ezt fogja egybe Szt. Pál mondván: „Ami a testvéri szeretetet illeti, legyetek gyengédek, tiszteletadás dolgában legyetek előzékenyek...” (Róm. 12,10). Az Úr válasza is ez: „Szeretem azokat, kik szeretnek engem” (Péld. 8,17). Ez pedig olyan belekapcsolódás az Istenbe, amely az embert a végnélküliség vonalára emeli. Nem szabad felednünk: minden elmúlik, de a szeretet örök. Az igazság ott keresendő, hogy szívünk-höz nőtt embertestvérünket Istenben fogjuk szeretni mindörökké! – Azt is figyelemmel kell kísérni, hogy az ember egyéni értéke a személyes életben csúcsosodik ki. **Ennek a személyes „én”-nek léte végnélküli**. A személy pedig viszonylatokat hirdet. Más személy, ember és a Végtelen Személy felé. **Ezek a földön induló és égben érvényt találó szálak Isten terve szerint végnélküli kötelékek.**

Bef.: De ha egyikünk a családból nem üdvözülni? Mi a válasz? Isten erről is gondoskodik. Ha nincs róla kinyilatkoztatás, majd segít az isteni szeretet mindenhatósága. Isten boldogságot ígért, és Isten ígérete szent. A „mikéntje” az Ő jóságának és szeretetének rejtélye. – Mi egyszerű hívők nyugodjunk meg abban, hogy Istenatyánk testi-lelki, rokon kapcsolatokkal egybefont a földön és higgyük a **szeretet örök ereje alapján**, hogy bölcsen és szentül egybekapcsol az örök célba futás örömeiben.

*

Még nagyobb önállóságot kínáló rövid vázlatok

1. beszéd: Áldott szemek

Bev.: Mit látunk most?

1. **Sárga leveleket – a „sírögödör lakói”.**
2. **Fakadó rügyeket – a Keresztben hívő ébredőket.**

Bef.: Az utóbbiak az igazi áldott látók.

2. beszéd: Az életországút zarándokai

Bev.: Homo viator...

1. **Laborans – in terra.**
2. **Glorificatus – in coelis.**

Bef.: Ilyen az igazi hazatérő útja.

3. beszéd: A szentek közössége felé

Bev.: Az örök gravitáció (Analógia: fizika-óra).

1. **Fejlődve – képükre alakulunk a földön.**
2. **Kiteljesülve – velük élünk az égben.**

Bef.: Szentek örök koszorújának élő virágai leszünk (Analógia: a kertészeti óra)!

4. beszéd: Örök kapcsolatok (1943)

Bev.: Vágyak útja...

1. Földről az égbe...

2. Égből a földre...

Bef.: Szeretet és szeretet áramlása...

5. beszéd: A tolongó törtetés

Bev.: A villamosok és autóbuszok tolongó tömeget visznek a temető felé... Az élet is elevenen tör errefelé...

1. Mindenki odajut – de nem a pusztuló elmúlásra. Mindenki gyertyát gyújt, virágot visz. – Az életnek életéhez jutunk.

2. Mindenki a szent emléktalálkozást keresi.

Többet kapunk. Élettalálkozásban lesz részünk.

3. Mindenki az örök Atyához jut személyesen.

Boldogan, vagy vesztegelve. – Milyen boldog az a zárandok, aki életet visz magával – a legszen-
tebb találkozásra!

Bef.: Megyünk, megyünk. A földön kocsikra kapaszkodunk és a **temetőbe** jutunk. Az élet kereke magától perog, és az út az örök életbe torkollik.

6. beszéd: A fehér krizantémok országában

Bev.: Ez a temető kert a mai napon.

1. Fehér a sír Mindenszentek estjén.

2. Mert hitünk a szeretet fehér virágait szórta a sírra.

Bef.: Milyen kert lehet Isten örök paradicsoma?!

7. beszéd: A gyertyát gyújtogató sírlátogató

Bev.: Láttam egy lángot vivőt – az ismeretlen sír felé...

1. Mindenik sír életet takar.

2. Mindenik sír életet él.

Bef.: Isten nemeslelkű szolgálja volt a „tüzet gyújtó”.

8. beszéd: Meddig égnek a gyertyák?

Bev.: Van végük – elalszanak.

1. De a hit fénye örök utakra és útra mutat.

2. És az emberlélek fénye – a végnélküli életre mutató.

Bef.: Nincs örök sötétség sem az életben, sem a temetőben.

9. beszéd: A sírfeliratok között

Bev.: Dolgozó kezek végzik a vésést, adván a szöveget. Lényegük: feltámadunk!

1. Emberi lélek vetíti a gondolatot.

2. Isten kegyelme teszi valósággá az iratot.

Bef.: Ívelünk az Isten felé!

10. beszéd: A csendek csendje

Bev.: Mintha a csend is üzenetet hozna...

1. Sírok...

2. Keresztfák...

3. Emberek...

Bef.: És beszél a csend...

*

Egyszerű **tételsorozat** és **címsor** Itt egészen önálló lehet a szónok.

1. beszéd: A temető kapujánál

Kérdés lehet: mit látunk és mit várunk?

2. beszéd: A sírok mellett

Kérdés lehet: hát ez a vég, vagy van más is?

3. beszéd: Az évközi érték és a halottak estéjének hangulata

Megállapítható: fénytelenek és fényesek! Miért?...

4. beszéd: Gyertyaszálak a sírokon

Kérdezzük: miért lobbannak és mit hirdetnek?

5. beszéd: Égő embergyertyák

Jelképesen vizsgálható: miért lobbán és meddig ég az embergyertya?

6. beszéd: Kiket temettünk a múlt évben?

Idézzük emlékezetbe – az eltemetetteket és kérdezzük: tehát nincsenek?

7. beszéd: Évszámok és rangjelzések a sírhantok felett

Nézzük a sírkövek szövegeit: időt jeleznek és rangot hirdetnek. Kérdezzük: ez az egész?

8. beszéd: A fényes temetés

Kérdezzük csak: ez az érték, vagy él-e az ember?

9. beszéd: Virágok a sírokon

Élő virágok az életre figyelmeztetnek!

10. beszéd: A keresztfa

Feltámadásunk záloga! A menet előtt megy és a sír fejfájává válik.

11. beszéd: A gyászoló menet

Kérdezzük: így végződik-e az élet, vagy diadalmenet a vége?

12. beszéd: A felkíváncozó élet...

Állapítsuk meg, hogy nem lefelé hanem felfelé tör az élet.

13. beszéd: Csak a remény mécsesével...

De hogyan lehet ebben helyesen látni? A hit fénye és a reménység mécsese.

14. beszéd: Tört oszlopok – tört lelkek

Ilyen síremlék: tört és reménytelen lelkek...

15. beszéd: Kialvó mécsesek

A síron elalusznak, de az örök életben állandóan lobbannak.

16. beszéd: Kihaltan elhanyagolt sírok lakói

Ilyenek végleg: nem Istennél élnek!

17. beszéd: Az örök Atya keblén

Az a tétel fejtegetendő: nincs elmúlás, hanem életdiadal és élet-célbafutás.

18. beszéd: Halottak birodalma – Úrattyánk szőlőkertje

Főtétel: nem úr a halál, hanem győzedelmes az élet.

19. beszéd: A Kereszt: győzelem a halál felett

Krisztus megváltó műve – az élet diadalának ténye.

20. beszéd: Az élet győzelme

Ok: Krisztus feltámadott.

*

Néhány téma – pontokban – teljesen szabad kidolgozásra

1. A föld elhantolja a testet
2. A göröngy dübörgő dala
3. A sírhant virágözöne
4. A fűvek meleg takarója
5. A sír felé tipegő gyermekcipők
6. Embernyomok a temetőben
7. Istennyomok az emberlelkekben
8. Temetőkapu – életkapu
9. A szeretet fénylobbanásai
10. Emlékek, vagy élő életek?
11. A temetői kereszt hangoskodása
12. Séták a temetőben
13. Az elhervadt koszorúk

* * *